

ΤΕΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ  
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ  
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

## ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

### ΟΙ ΑΝΑΓΚΕΣ ΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ 2011

Η ΠΡΟΝΟΙΑ ΓΙΑ ΑΝΕΡΓΟΥΣ, ΜΟΝΟΓΟΝΕΪΚΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ,  
ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΤΟΜΑ ΔΙΑΒΙΟΥΝΤΑ  
ΥΠΟ ΚΑΚΕΣ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ:  
ΝΙΚΗΤΕΑ ΜΑΡΙΑ  
ΚΑΤΣΑΪΔΩΝΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ - ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΥΡΕΑΣ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2016



## Ευχαριστίες

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον επιβλέποντα καθηγητή μας Κωνσταντίνο Μαυρέα για την πολύτιμη συμβολή του και την υπομονή του κατά την διάρκεια της υλοποίησης της πτυχιακής εργασίας.

Επίσης, μεγάλη ευγνωμοσύνη έχουμε για τις οικογένειες μας όπου και μας στήριξαν ηθικά και οικονομικά όλα αυτά τα χρόνια των σπουδών μας.



## Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	8
Κεφάλαιο 1: Οι άνεργοι στην Ελλάδα.....	11
1.1. Η έννοια της ανεργίας.....	11
1.2. Η συνολική εξέλιξη της ανεργίας, 2004-2015.....	12
1.3. Η ανεργία κατά φύλο και ηλικιακή κατηγορία .....	13
1.4. Η ανεργία κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας .....	16
1.5. Η ανεργία κατά διοικητική περιφέρεια και η επιδότησή της από τον ΟΑΕΔ ..	25
1.5.1. Ανεργία ανά περιφέρεια.....	25
1.5.2. Επιδοτούμενοι άνεργοι από ΟΑΕΔ .....	29
Κεφάλαιο 2: Οι μονογονεϊκές οικογένειες στην Ελλάδα.....	43
2.1. Ο εννοιολογικός προσδιορισμός της μονογονεϊκής οικογένειας .....	43
2.2. Ποσοτική αποτίμηση των μονογονεϊκών οικογενειών .....	45
Κεφάλαιο 3: Άτομα με προβλήματα υγείας.....	55
3.1. Ο προσδιορισμός των ατόμων με προβλήματα υγείας .....	55
3.2. Η ποσοτική αποτίμηση των ατόμων με προβλήματα υγείας .....	57
Κεφάλαιο 4: Άτομα διαβιούντα υπό κακές στεγαστικές συνθήκες.....	63
4.1. Ο προσδιορισμός των ατόμων που διαβιούν υπό κακές στεγαστικές 63	
4.2. Η ποσοτική αποτίμηση των ατόμων που διαβιούν υπό κακές στεγαστικές συνθήκες.....	64
Επίλογος.....	74
Πηγές.....	76
Πρωτογενείς πηγές δεδομένων .....	76
Ηλεκτρονικές Πηγές.....	76
Βιβλιογραφία .....	77

## Πίνακας Γραφημάτων

<b>Γράφημα 1:</b> Ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα (άτομα ηλικίας 15-74 ετών, Ιανουάριος 2004 – Οκτώβριος 2015) (Πηγή: Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ, 2016).....	12
<b>Γράφημα 2:</b> Μακροχρόνια ανεργία στην Ελλάδα (σύγκριση 2008:3, 2014:3, 2015:3) (Πηγή: Ινστιτούτο εργασίας ΓΣΕΕ, 2016). .....	13
<b>Γράφημα 3:</b> Κατανομή ανέργων (Πηγή: Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία – <a href="http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM04/2011">http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM04/2011</a> ). .....	15
<b>Γράφημα 4:</b> Κατανομή αρρένων ανέργων ανά ομάδες ηλικίας (Πηγή: Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία – <a href="http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM04/2011">http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM04/2011</a> ).....	15
<b>Γράφημα 5:</b> Κατανομή θήλεων ανέργων ανά ομάδες ηλικίας (Πηγή: Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία – <a href="http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM04/2011">http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM04/2011</a> ).....	16
<b>Γράφημα 6:</b> Κατανομή ανέργων ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία - <a href="http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM04/2011">http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM04/2011</a> .....	19
<b>Γράφημα 7:</b> Κατανομή ανέργων ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία - <a href="http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM04/2011">http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM04/2011</a> .....	21
<b>Γράφημα 8:</b> Κατανομή ανέργων γυναικών ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία - <a href="http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM04/2011">http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM04/2011</a> .....	23
<b>Γράφημα 9:</b> Κλάδοι με την μικρότερη και τη μεγαλύτερη ανεργία στην Ελλάδα (2014) (Πηγή: Ινστιτούτο εργασίας ΓΣΕΕ, 2016).....	24
<b>Γράφημα 10:</b> Απασχόληση κατά κλάδο στην Ελλάδα (σύγκριση 2008:3, 2014:3 και 2015:3) (Πηγή: Ινστιτούτο εργασίας ΓΣΕΕ, 2016). .....	24
<b>Γράφημα 11:</b> Ποσοστό ανεργίας ανά γεωγραφική περιφέρεια στην Ελλάδα (Σύγκριση 2008:3, 2014:3 και 2015:3) (Πηγή: Ινστιτούτο εργασίας ΓΣΕΕ, 2016).....	26
<b>Γράφημα 12:</b> Άνεργοι κατά επάγγελμα (Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, 2011).....	28
<b>Γράφημα 13:</b> Κατανομή πυρηνικών οικογενειών ανά τύπο (Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, <a href="http://www.statistics.gr/documents/20181/1210503/A1602_SAM01_DT_DC_00_2011_03_F_GR.pdf/e1ac0b1c-8372-4886-acb8-d00a5a68aabe">http://www.statistics.gr/documents/20181/1210503/A1602_SAM01_DT_DC_00_2011_03_F_GR.pdf/e1ac0b1c-8372-4886-acb8-d00a5a68aabe</a> ).....	47
<b>Γράφημα 14:</b> Απεικόνιση των στοιχείων του προηγούμενου πίνακα για όλη τη χώρα (Πηγή: Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία, 2016). .....	51

## Περιεχόμενα Πινάκων

<b>Πίνακας 1:</b> Κατανομή ανέργων και των δύο φύλλων ανά ομάδες ηλικίας .....	14
<b>Πίνακας 2:</b> Κατανομή αρρένων ανέργων ανά ομάδες ηλικίας.....	14
<b>Πίνακας 3:</b> Κατανομή θηλέων ανέργων ανά ομάδες ηλικίας.....	14
<b>Πίνακας 4:</b> Ανεργία ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας για το έτος 2011.....	18
<b>Πίνακας 5:</b> Ανεργία στους άρρενες ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας για το έτος 2011.....	20
<b>Πίνακας 6:</b> Ανεργία στις γυναίκες ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας για το έτος 2011. ....	22
<b>Πίνακας 7:</b> Άνεργοι κατά επάγγελμα. ....	27
<b>Πίνακας 8:</b> Άνεργοι ανά περιφέρεια και ανά μήνα για το έτος 2011. ....	31
<b>Πίνακας 9:</b> Άνεργοι άνδρες ανά περιφέρεια και ανά μήνα για το έτος 2011. ....	32
<b>Πίνακας 10:</b> Σύνολο ανέργων γυναικών ανά περιφέρεια για το έτος 2011.....	33
<b>Πίνακας 11:</b> Σύνολο επιδοτούμενων ανέργων για το έτος 2011.....	34
<b>Πίνακας 12:</b> Επιδοτούμενοι άνεργοι (κοινές και λοιπές κατηγορίες) ανά μήνα και περιφέρεια για το έτος 2011.....	35
<b>Πίνακας 13:</b> Εποχικοί επιδοτούμενοι άνεργοι τουριστικών επαγγελμάτων για το έτος 2011. ....	36
<b>Πίνακας 14:</b> Δικαιούχοι άνεργοι για το έτος 2011.....	37
<b>Πίνακας 15:</b> Επιδοτούμενοι άνεργοι στο σύνολο των Εγγεγραμμένων ανέργων.....	38
<b>Πίνακας 16:</b> Αριθμός ανέργων κατά Φύλο και μήνα.....	38
<b>Πίνακας 17:</b> Αριθμός ανέργων κατά Εκπαιδευτικό επίπεδο και μήνα.....	39
<b>Πίνακας 18:</b> Αριθμός ανέργων κατά Υψηκότητα και μήνα. ....	40
<b>Πίνακας 19:</b> Αριθμός επιδοτούμενων ανέργων κατά κατηγορία και μήνα. ....	41
<b>Πίνακας 20:</b> Στατιστικά στοιχεία ανά τύπο πυρηνικής οικογένειας με ή χωρίς παιδιά κάτω των 6 ετών.....	48
<b>Πίνακας 21:</b> Γυναίκες και οικογενειακή κατάσταση. ....	48
<b>Πίνακας 22:</b> Κατανομή τύπων οικογένειας ανά περιφέρεια – Απογραφή Πληθυσμού 2011. ....	49
<b>Πίνακας 23:</b> Απογραφή Πληθυσμού 2011. Πυρηνικές οικογένειες κατά τύπο πυρηνικής και υπηκοότητα συζύγων, συντρόφων και μόνων γονέων. ....	52
<b>Πίνακας 24:</b> Ύπαρξη προβλήματος υγείας ή δυσκολίας για άτομα ηλικίας 15 - 64 ετών, κατά φύλο και ομάδες ηλικιών.....	61
<b>Πίνακας 25:</b> Καταγραφή της έλλειψης στέγης στη περιφέρεια Αθήνας. ....	65
<b>Πίνακας 26:</b> Απογραφή Πληθυσμού-Κατοικιών 2011. Κανονικές κατοικίες κατά κατάσταση κατοικίας (κατοικούμενες, κενές), διαθεσιμότητα λουτρού.....	66
<b>Πίνακας 27:</b> Απογραφή Πληθυσμού-Κατοικιών 2011. Κανονικές κατοικίες κατά κατάσταση κατοικίας (κατοικούμενες, κενές), διαθεσιμότητα κουζίνας.....	68
<b>Πίνακας 28:</b> Κατανομή αστέγων κατά ομάδες ηλικίας.....	70
<b>Πίνακας 29:</b> Γεωγραφική κατανομή αστέγων. ....	71

## Εισαγωγή

Το 2010, μετά τη διαπίστωση ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα της Ελλάδος καθιστά το δημόσιο χρέος μη βιώσιμο, εδραιώθηκε ο όρος ελληνική “οικονομική κρίση” (Κοινωνοφελές Ίδρυμα Ιωάννη Σ. Λάτση, 2014). Λόγω της οικονομικής κρίσης, αυξήθηκε σημαντικά ο αριθμός ατόμων, αλλά και κοινωνικών ομάδων, που βρέθηκαν σε δυσχερή οικονομική κατάσταση τα τελευταία χρόνια και αναζήτησαν τη βοήθεια του κράτους. Όμως προβλήματα, σχετικά με φτώχεια, κοινωνικό αποκλεισμό και οικονομική ανισότητα ήταν σημαντικά, ακόμη και τα έτη πριν από την εκδήλωση της οικονομικής κρίσης, όταν η ελληνική οικονομία εμφάνιζε υψηλούς θετικούς ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης για σειρά ετών (ΕΛΙΑΜΕΠ, 2015).

Η φτώχεια στη χώρα ήταν σε σταθερά, αλλά σημαντικά υψηλότερα επίπεδα συγκριτικά με το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΛΙΑΜΕΠ, 2015). Χαρακτηριστικές κοινωνικές ομάδες, που αντιμετώπιζαν δυσανάλογα υψηλά επίπεδα φτώχειας ήταν οι γυναίκες, οι ηλικιωμένοι, οι νέοι και τα παιδιά, οι μονογονεϊκές οικογένειες, οι οικογένειες με τρία ή περισσότερα παιδιά, τα άτομα με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, οι άνεργοι, καθώς και οι εργαζόμενοι σε «μη συμβατικές» μορφές εργασίας (ΕΛΙΑΜΕΠ, 2015). Η αρνητική αυτή κατάσταση επιδεινώθηκε σημαντικά λόγω της οικονομικής κρίσης. Το έτος 2012 το ποσοστό φτώχειας αυξήθηκε σε 23,1%, αντιπροσωπεύοντας αύξηση περίπου 15% σε σχέση με το έτος 2008 (ΕΛΙΑΜΕΠ, 2015). Το ποσοστό φτώχειας αυξήθηκε στο 40%, δηλαδή το 2012 το 40% του ελληνικού πληθυσμού είχε λιγότερο από το 60% του διάμεσου διαθέσιμου εισοδήματος του 2008. Οι περισσότεροι από τους νέους φτωχούς βρίσκονταν κάτω από το κατώτερο κατώφλι (40%), ενώ το χάσμα φτώχειας αυξήθηκε σημαντικά μεταξύ 2010 και 2012. Το 2012, το 35,7% του ελληνικού πληθυσμού βρισκόταν σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Το ποσοστό αυτό είναι μεγαλύτερο από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 15 κρατών-μελών, κατά περισσότερες από 10 ποσοστιαίες μονάδες (ΕΛΙΑΜΕΠ, 2015). Τα παραπάνω υποδεικνύουν ότι κατά τη διάρκεια της κρίσης αυξήθηκε το βάθος της φτώχειας, δηλαδή οι φτωχοί έγιναν φτωχότεροι.

Οι ομάδες, που ήταν ευάλωτες στη φτώχεια πριν από την κρίση είναι και εκείνες, που επλήγησαν δυσανάλογα μετά την εκδήλωσή της. Εξαιρετικά ανησυχητική είναι η κατάσταση για τα παιδιά, τους νέους ηλικίας από 16 έως 24 ετών, εκείνους με



χαμηλά εκπαιδευτικά προσόντα, τους άνεργους, όσους εργάζονται με καθεστώς μερικής απασχόλησης και τα μονογονεϊκά νοικοκυριά, των οποίων τα ποσοστά φτώχειας βρίσκονται σε πολύ υψηλά επίπεδα.

Η αύξηση του αριθμού των ανέργων, των κοινωνικά αποκλεισμένων, των φτωχών και των «εργαζόμενων φτωχών» καθιστά αναγκαία όσο ποτέ άλλοτε την ύπαρξη κοινωνικής πολιτικής δηλαδή την ύπαρξη ενός πλέγματος ή συνόλου δραστηριοτήτων με αντικείμενο τις κάθε μορφής υπηρεσίες, παροχές και επιδοτήσεις προς το κοινωνικό σύνολο και ιδιαίτερα προ στις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες (Μπούτσιου Στ., Σαράφης Π., 2013). Όμως, το κοινωνικό κράτος συρρικνώνεται λόγω της οικονομικής κρίσης με περιορισμό των κοινωνικών δαπανών για δωρεάν υγειονομική περίθαλψη και εκπαίδευση, για οικογενειακά και αναπηρικά επιδόματα, για κοινωνική ασφάλιση και καταπολέμηση της φτώχειας (Μπούτσιου Στ., Σαράφης Π., 2013).

Η πρόνοια, η κοινωνική φροντίδα και γενικότερα η κοινωνική προστασία, αδυνατεί να ανταποκριθεί στις κοινωνικές ανάγκες των πολιτών και σήμερα και στο μέλλον. Η οικονομική κρίση ανέδειξε και τη βαθιά διαρθρωτική αναντιστοιχία των υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας και πρόνοιας με τις ανάγκες που καλούνται να υπηρετήσουν αυτή την περίοδο.

Σκοπός αυτής της εργασίας είναι να ασχοληθεί με τέσσερις κοινωνικές ομάδες (άνεργοι, μονογονεϊκές οικογένειες, άτομα με προβλήματα υγείας και άτομα διαβιούντα υπό κακές στεγαστικές συνθήκες), που ήταν χρειάζονται τις υπηρεσίες του κοινωνικού κράτους, για να επιβιώσουν και μέσω στατιστικής επεξεργασίας να διαπιστωθούν οι τάσεις και τα κύρια χαρακτηριστικά αυτών των ομάδων. Τα συμπεράσματα θα αφορούν τα στατιστικά αποτελέσματα και προτάσεις για καλύτερη αντιμετώπιση των προβλημάτων στήριξης των ομάδων αυτών από το κράτος.

Η παρούσα εργασία αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια, καθένα από τα οποία αναφέρεται σε μία από τις προαναφερθείσες κοινωνικές ομάδες. Για κάθε κοινωνικά ομάδα παρουσιάζονται ορισμοί και έννοιες για την περιγραφή της και ακολουθούν τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία, τα οποία την αφορούν (επίπεδο χώρας, περιφερειών κλπ).

Η συγκέντρωση των στατιστικών στοιχείων ήταν χρονοβόρα και επίπονη. Αναζητήθηκαν αρχικά στοιχεία από: α) την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) για

κάθε μία από τις προαναφερθείσες κοινωνικές ομάδες, β) φορείς, που είναι υπεύθυνοι για την παροχή υπηρεσιών και επιδομάτων προς τις υπό μελέτη ομάδες, όπως ο Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΕΑΔ), το Υπουργείο Υγείας, ο Δήμος Αθηναίων κλπ., γ) μελέτες φορέων, όπως Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος, Ινστιτούτο Εργασίας - Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης Γ.Σ.Ε.Ε. κλπ. Δεν βρέθηκε το σύνολο των στοιχείων, που αναζητήθηκαν (στατιστικά στοιχεία για επιδοτούμενες μονογονεϊκές οικογένειες, άτομα με προβλήματα υγείας, άτομα διαβιούντα υπό κακές στεγαστικές συνθήκες). Τελικώς, χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα της απογραφής του 2011 από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, που είναι η τελευταία απογραφή, η οποία συγκεντρώνει όλα τα επίσημα στοιχεία. Τα στοιχεία, που είχε αφορούσαν μόνο τις κατηγορίες που εξετάζονται και μόνο για το έτος 2011 και όχι μεταγενέστερα. Για την κατηγορία των ανέργων, μεταγενέστερα στοιχεία υπήρχαν στον ΟΑΕΔ. Η ελληνόγλωσση βιβλιογραφία δεν θεωρείται επαρκής για τρεις από τις εξεταζόμενες στη συνέχεια κοινωνικές κατηγορίες, όπως οι μονογονεϊκές οικογένειες, τα άτομα με προβλήματα υγείας και τα άτομα διαβιούντα υπό κακές στεγαστικές συνθήκες.

Η παρούσα εργασία έχει την ακόλουθη δομή. Το πρώτο κεφάλαιο αφορά στην παρουσίαση της κοινωνικής ομάδας των ανέργων (ορισμός, χαρακτηριστικά, χρονική εξέλιξη, φύλλο, ηλικιακές κατηγορίες, κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας, επιδοτήσεις ΟΑΕΔ). Ακολουθεί η παρουσίαση των μονογονεϊκών οικογενειών. Το τρίτο και τέταρτο κεφάλαιο αφορούν άτομα με προβλήματα υγείας και άτομα διαβιούντα υπό κακές στεγαστικές συνθήκες αντίστοιχα. Η εργασία ολοκληρώνεται με τα βασικά συμπεράσματα, που προκύπτουν για κάθε κοινωνική ομάδα.

# Κεφάλαιο 1: Οι άνεργοι στην Ελλάδα

## 1.1. Η έννοια της ανεργίας

Ανεργία είναι η ύπαρξη πλεονάζοντος εργατικού δυναμικού σε σχέση με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας (Ο Συνήγορος του πολίτη, 2007). Ο ορισμός της ανεργίας, δεν είναι ο ίδιος για την ελληνική έννομη τάξη, αλλά διαφοροποιείται ανάλογα με τον σκοπό που εξυπηρετεί κάθε φορά η σχετική ελληνική νομοθεσία. Η Ελληνική Στατιστική Αρχή ακολουθεί τον ορισμό της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, σύμφωνα με τον οποίο άνεργο είναι το άτομο, που πρέπει σωρευτικά να μην έχει εργασθεί καθόλου κατά την εβδομάδα αναφοράς<sup>1</sup>, να αναζητεί ενεργά απασχόληση προβαίνοντας σε συγκεκριμένες ενέργειες και, τέλος, να είναι διαθέσιμο για απασχόληση στο άμεσο μέλλον (Ο Συνήγορος του πολίτη, 2007).

Ο Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) συνδέει την ιδιότητα του ανέργου με τον μισθωτό, που δικαιούται επιδότησης κατά την εφαρμογή της κοινωνικοασφαλιστικής πολιτικής. Σε αυτή την περίπτωση, η ιδιότητα του ανέργου ταυτίζεται με την ικανότητα του προς επιδότηση από τον ΟΑΕΔ. Στο άρθρο 3 του Νόμου 1545/1985 (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, 1985), σχετικά με την τακτική επιδότηση της ανεργίας, ο άνεργος ορίζεται ως ο μισθωτός που μετά τη λύση ή τη λήξη της εργασιακής σχέσης αναζητεί εργασία και αποδέχεται να απασχοληθεί σε εργασία, που του προσφέρει ο ΟΑΕΔ στον ευρύτερο επαγγελματικό κλάδο του ή να παρακολουθήσει προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και ο οποίος γενικά επωφελείται από κάθε δυνατότητα απασχόλησης (Ο Συνήγορος του πολίτη, 2007).

Για την σύγχρονη ελληνική αγορά εργασίας και την κοινωνία ανέργων είναι οποιοσδήποτε επιθυμεί και αδυνατεί να απασχοληθεί, ξεπερνώντας το στενό πλαίσιο της μισθωτής - εξαρτημένης εργασίας (Ο Συνήγορος του πολίτη, 2007). Τέλος,

---

<sup>1</sup> Το δείγμα της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού ισοκατανέμεται μέσα στις 4 (ή 5) εβδομάδες του μήνα. Κάθε επιλεγμένο νοικοκυριό αντιστοιχεί σε μια συγκεκριμένη εβδομάδα, την εβδομάδα αναφοράς (από Δευτέρα ως Κυριακή).

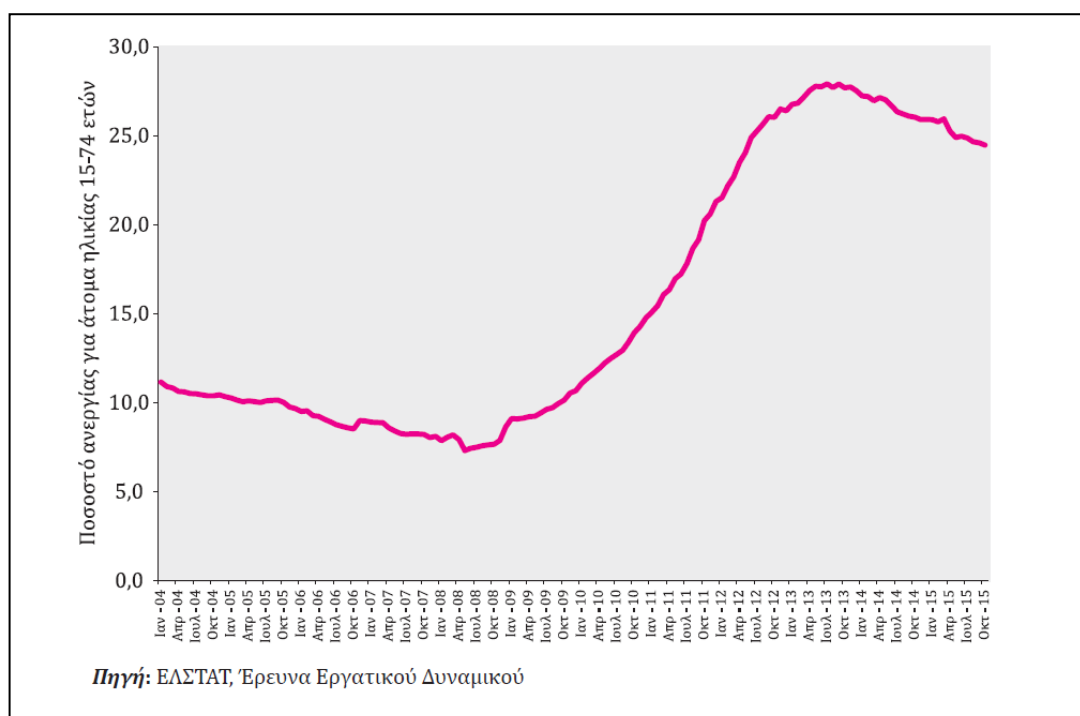
• Για την απασχόληση περίοδος αναφοράς είναι η εβδομάδα αναφοράς.  
• Για την αναζήτηση εργασίας περίοδος αναφοράς είναι η εβδομάδα αναφοράς και οι τρεις προηγούμενες εβδομάδες (<http://www.arcadiportal.gr/news/auksanetai-i-anergia-stin-peloponniso>)

μακροχρόνια άνεργος θεωρείται ο πολίτης που αναζητά εργασία για διάστημα μεγαλύτερο των δώδεκα μηνών.

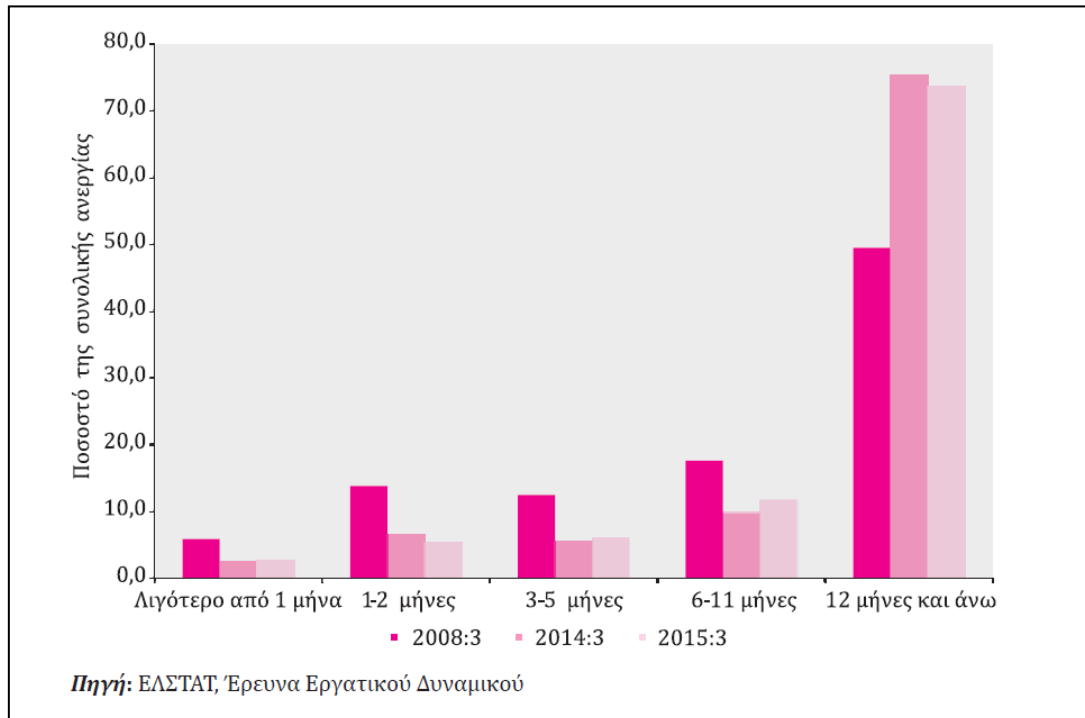
## 1.2. Η συνολική εξέλιξη της ανεργίας, 2004-2015

Η ανεργία τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει ανοδική τάση. Αυτή η τάση αποτυπώνεται στα γραφήματα 1 και 2. Για τη χρονική περίοδο 2004-2009, το ποσοστό ανεργίας για το ηλικιακό φάσμα 15-74 ετών κυμάνθηκε κάτω από 15%. Στην συνέχεια όμως αυξήθηκε και κατά το έτος 2014 σχεδόν διπλασιάστηκε φθάνοντας σχεδόν το 30% κατά το καλοκαίρι του έτους 2015. Έκτοτε το ποσοστό ανεργίας παραμένει περίπου στο 25%.

Στο Γράφημα 2, διαπιστώνεται ότι μεγαλύτερα ποσοστά συνολικής ανεργίας καταγράφονται για την περίπτωση των 12 μηνών και περισσότερο, ξεπερνώντας το 70% για τα έτη 2014 και 2015.



**Γράφημα 1:** Ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα (άτομα ηλικίας 15-74 ετών, Ιανουάριος 2004 – Οκτώβριος 2015) (Πηγή: Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ, 2016).



**Γράφημα 2:** Μακροχρόνια ανεργία στην Ελλάδα (σύγκριση 2008:3, 2014:3, 2015:3) (Πηγή: Ινστιτούτο εργασίας ΓΣΕΕ, 2016).

Επίσης, τα ποσοστά για την βραχύχρονη ανεργία (λιγότερο από ένα μήνα έως και 6-11 μήνες είναι μεγαλύτερα για το έτος 2008, συγκριτικά με τα έτη 2014 και 2015.

### 1.3. Η ανεργία κατά φύλο και ηλικιακή κατηγορία

Από τους πίνακες της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, οι άνεργοι το έτος 2011 ήταν συνολικά περίπου 859.000 σε όλη τη χώρα (Πίνακας 1). Η κατανομή τους ανά ομάδες ηλικιών (από 15 ετών έως και για ηλικίες μεγαλύτερες των 65 ετών) φαίνεται στον Πίνακα 1 και το Γράφημα 3. Ακολουθούν οι πίνακες 2 και 3, που δείχνουν την κατανομή των ανέργων ανά φύλλο και ηλικία.

Τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας σημειώνονται για την ομάδα ηλικιών 30-44 ετών αγγίζοντας το 40% (και για τα δύο φύλλα μαζί, αλλά και χωριστά) (Πίνακες 1, 2 και 3 – Γραφήματα 3, 4 και 5). Ακολουθεί η ομάδα ηλικιών 45-64 και στο σύνολο και στους άνδρες. Στις γυναίκες η δεύτερη ομάδα ηλικιών με μεγαλύτερο αριθμό ανέργων είναι εκείνη των 25-29 ετών. Πιθανότατα η ομάδα ηλικιών 45-64 για τις γυναίκες έχει

μικρότερο αριθμό ανέργων, καθώς λόγω δημιουργίας οικογένειας γυναίκες αυτής της ηλικίας δεν αναζητούν εργασία. Μεγαλύτερος αριθμός ανέργων καταγράφεται για τους άνδρες συγκριτικά με τις γυναίκες σε όλες τις ηλικιακές ομάδες (Πίνακες 2 και 3).

**Πίνακας 1:** Κατανομή ανέργων και των δύο φύλων ανά ομάδες ηλικίας

	Ανεργοί και των δύο φύλων					
	Ομάδες ηλικιών					
Σύνολο	15-19	20-24	25-29	30-44	45-64	65+
859.003	29.676	135.833	161.619	325.421	205.409	1.045
100,00	3,45	15,81	18,81	37,88	23,91	0,12

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία –<http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM04/2011>

**Πίνακας 2:** Κατανομή αρρένων ανέργων ανά ομάδες ηλικίας.

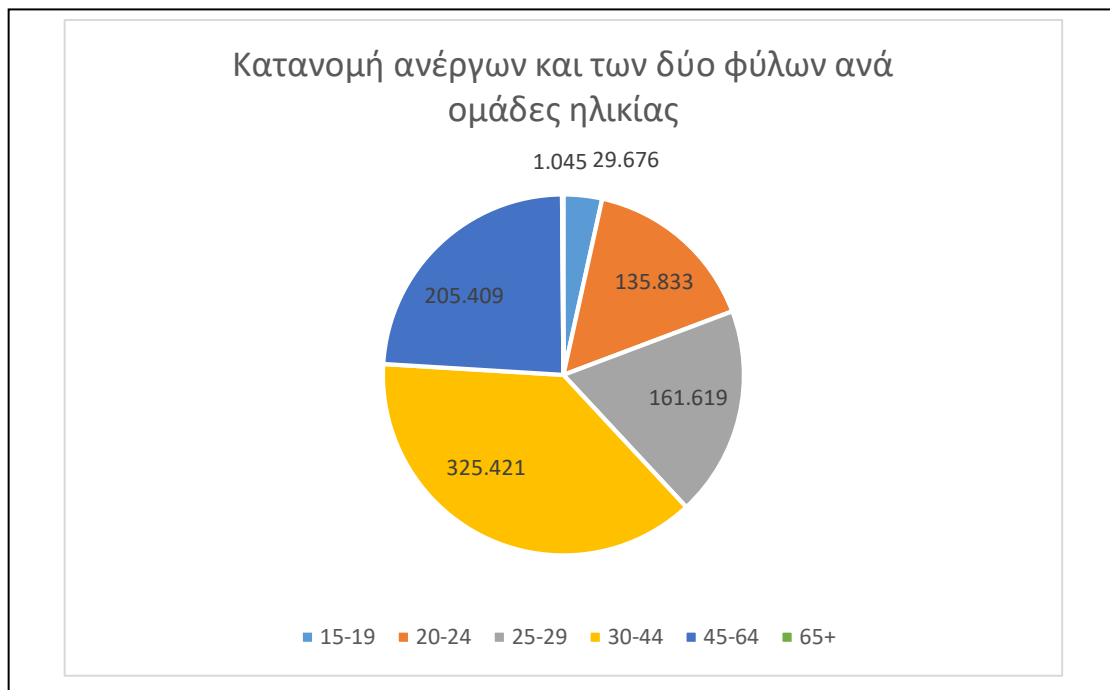
	Άρρενες άνεργοι					
	Ομάδες ηλικιών					
Σύνολο	15-19	20-24	25-29	30-44	45-64	65+
494.041	18.488	71.891	85.729	181.453	135.669	811
100,00	3,74	14,55	17,35	36,73	27,46	0,16

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία –<http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM04/2011>

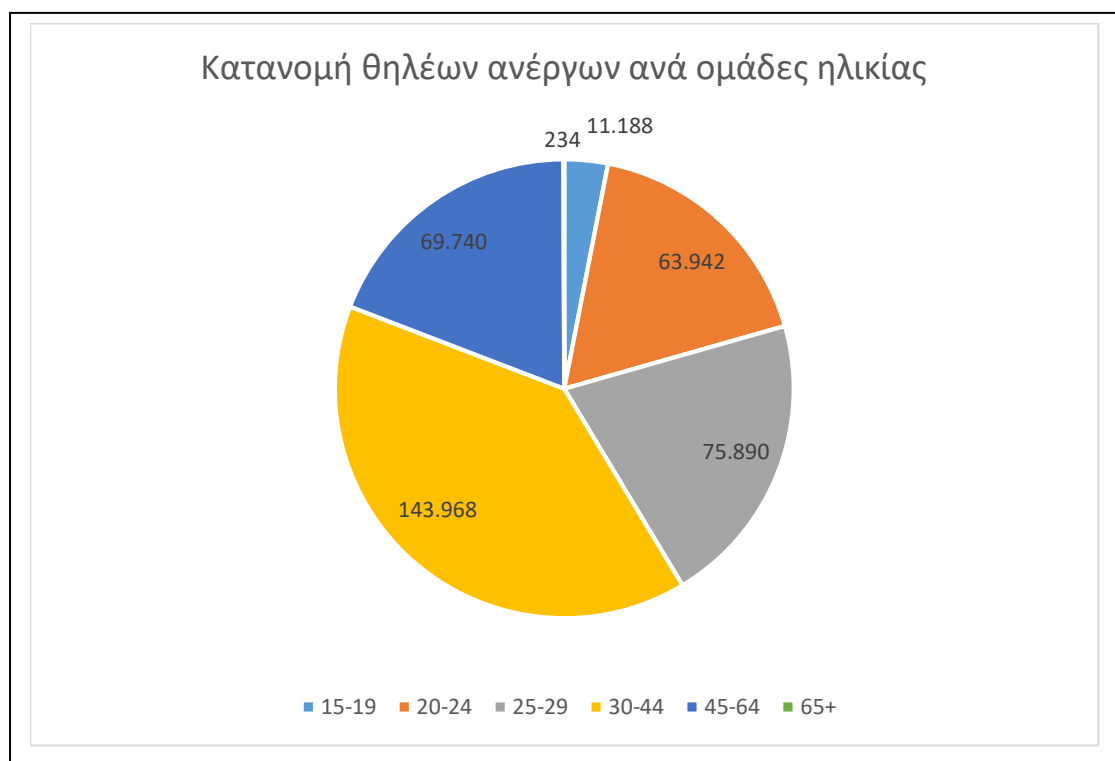
**Πίνακας 3:** Κατανομή θηλέων ανέργων ανά ομάδες ηλικίας.

	Γυναίκες άνεργοι					
	Ομάδες ηλικιών					
Σύνολο	15-19	20-24	25-29	30-44	45-64	65+
364.962	11.188	63.942	75.890	143.968	69.740	234
100,00	3,07	17,52	20,79	39,45	19,11	0,06

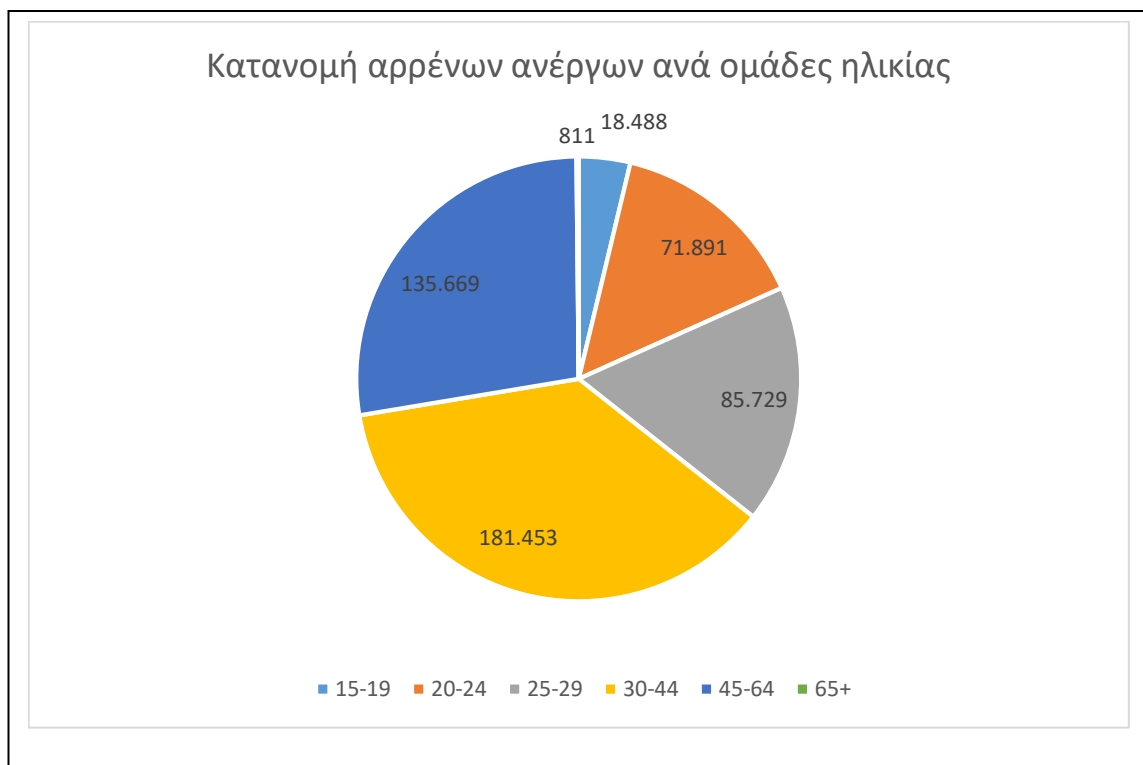
Πηγή: Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία –<http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM04/2011>



**Γράφημα 3:** Κατανομή ανέργων (Πηγή: Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία – <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM04/2011>).



**Γράφημα 4:** Κατανομή αρρένων ανέργων ανά ομάδες ηλικίας (Πηγή: Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία – <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM04/2011>).



**Γράφημα 5:** Κατανομή θήλεων ανέργων ανά ομάδες ηλικίας (Πηγή: Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία –<http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM04/2011>).

Για τις ηλικίες 65+ είναι λογικό τα ποσοστά ανεργίας να είναι μικρότερα συγκριτικά με τις άλλες ηλικιακές ομάδες, καθώς τα άτομα αυτά: α) λαμβάνουν σύνταξη, β) έχουν συχνά προβλήματα υγείας και έχουν αποσυρθεί από την αγορά εργασίας.

#### **1.4. Η ανεργία κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας**

Η ανεργία πλήττει κάθε κλάδο οικονομικής δραστηριότητας της χώρας. Ορισμένοι όμως κλάδοι παρουσιάζουν υψηλότερα ποσοστά σε σχέση με άλλους. Στους επόμενους πίνακες και γραφήματα αποτυπώνεται αυτή η κατάσταση. Συγκεκριμένα, κατασκευές, χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή αυτοκινήτων και μοτοσυκλετών παρουσιάζουν τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας για το έτος 2011 σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας (Πίνακας 4 και Γράφημα 6). Οι κλάδοι της ένδυσης-υπόδησης, της οικοδομής και της ναυπηγοεπισκευαστικής παρουσιάζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά το έτος 2014 (Ινστιτούτο εργασίας ΓΣΕΕ, 2016).



Επίσης στον Πίνακα 4 παρουσιάζεται και η κατανομή ανά ομάδες ηλικιών. Τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας για το έτος 2011 καταγράφονται για τους οικονομικούς τομείς των κατασκευών και του εμπορίου (χονδρικού και λιανικού) – επισκευής μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών. Και εδώ επιβεβαιώνεται ότι οι ηλικίες 30-44 και 45-64 έχουν τα μεγαλύτερα ποσοστά ανέργων συγκριτικά με τις υπόλοιπες ηλικιακές ομάδες (Πίνακας 4).

Σε μερικές περιπτώσεις συγκεντρώνουν μαζί ποσοστό μεγαλύτερο από το 50% ανά τομέα. Είναι χαρακτηριστικό ότι στον τομέα «Γεωργία, δασοκομία και αλιεία» με σύνολο ανέργων στη χώρα 29.992, οι δύο ηλικιακές ομάδες συγκεντρώνουν  $12.570 + 12.791 = 25.361$ , δηλαδή 85% περίπου. Ακολουθούν η ηλικιακή ομάδα 25-29 και μετά τέταρτη σε ποσοστά η 20-24 (Πίνακας 4).

Η ηλικιακή ομάδα άνω των 65 συγκριτικά με την ηλικιακή ομάδα 15-19 παρουσιάζει μικρότερα ποσοστά σε όλους τους οικονομικούς τομείς (Πίνακες 4, 5 και 6). Αυτό δικαιολογείται από το γεγονός ότι οι νεοεισερχόμενοι στην αγορά εργασίας δεν έχουν άλλους τρόπους οικονομικής επιβίωσης πέραν της εργασίας, που δύνανται να προσφέρουν. Αν λοιπόν χάσουν την εργασία τους, χαρακτηρίζονται ως άνεργοι και αναζητούν νέα εργασία. Τα άτομα άνω των 65 όταν χάσουν την εργασία τους έχουν τη δυνατότητα να αποκτήσουν σύνταξη (με αυτό-ασφάλιση ή να πληρούν τις προϋποθέσεις για μειωμένη σύνταξη).

Υψηλότεροι αριθμοί ανέργων σε όλους τους οικονομικούς τομείς καταγράφονται στους άντρες συγκριτικά με τις γυναίκες (Πίνακες 5 και 6). Στον τομέα «Γεωργία, δασοκομία και αλιεία» με σύνολο ανέργων στη χώρα 29.992, οι άντρες άνεργοι είναι 21.972 (ποσοστό περίπου 73%) και οι γυναίκες 8.020 (ποσοστό 37%).

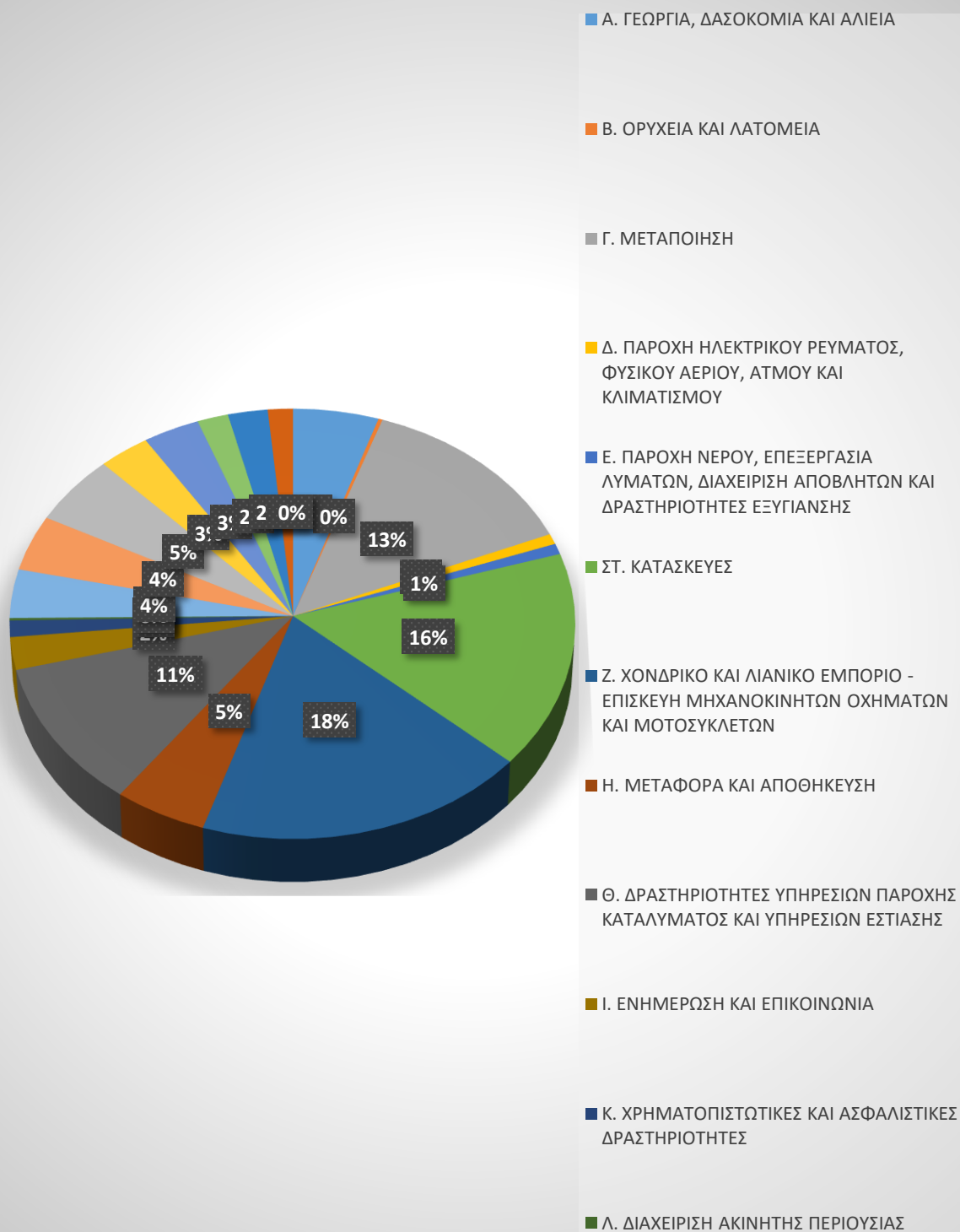
Οι ίδιοι οικονομικοί τομείς έχουν τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας για τους άνδρες και για τις ίδιες ηλικίες δηλαδή για τους οικονομικούς τομείς των κατασκευών και του εμπορίου (χονδρικού και λιανικού) – επισκευής μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών.. Για τις γυναίκες τα υψηλότερα ποσοστά καταγράφονται σε τρεις κατηγορίες: α) κατασκευών και του εμπορίου (χονδρικού και λιανικού) – επισκευής μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών (περίπου 15%), β) δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης (περίπου 9%) και γ) μεταποίηση (περίπου 8%) (Πίνακες 5 και 6, Γραφήματα 7 και 8).

**Πίνακας 4:** Ανεργία ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας για το έτος 2011.

Περιγραφή τόπου μόνιμης διαμονής / κλάδος οικονομικής δραστηριότητας	Ομάδες ηλικιών και των δύο φύλων							Ποσοστά (%)
	Σύνολο χώρας	15-19	20-24	25-29	30-44	45-64	65+	
Α. ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ	29.992	534	1.649	2.347	12.570	12.791	101	3,49
Β. ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	1.427	4	46	168	610	596	3	0,17
Γ. ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	79.503	338	3.681	7.727	34.470	33.129	158	9,26
Δ. ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ, ΑΤΜΟΥ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ	4.650	21	469	851	2.143	1.158	8	0,54
Ε. ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ	4.779	33	265	489	2.183	1.792	17	0,56
ΣΤ. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	96.280	645	5.246	9.669	39.934	40.556	230	11,21
Ζ. ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ - ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ	109.471	827	9.140	15.963	52.783	30.589	169	12,74
Η. ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	30.390	96	1.375	3.514	14.226	11.119	60	3,54
Θ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	64.667	936	7.835	10.170	27.449	18.196	81	7,53
Ι. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	14.472	47	1.109	2.898	7.423	2.981	14	1,68
Κ. ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	7.284	11	543	1.364	3.605	1.754	7	0,85
Λ. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	1.093	5	50	118	595	323	2	0,13
Μ. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	21.731	88	1.146	3.903	11.305	5.266	23	2,53
Ν. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	24.841	128	1.451	2.863	11.400	8.953	46	2,89
Ξ. ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ - ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	31.107	83	1.491	5.119	16.540	7.838	36	3,62
Ο. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	18.028	38	730	3.129	10.252	3.859	20	2,10
Π. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	19.894	74	1.594	3.711	10.318	4.182	15	2,32
Ρ. ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	10.879	63	707	1.727	5.413	2.951	18	1,27
Σ. ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	13.942	241	2.384	2.853	5.952	2.503	9	1,62
Τ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΩΣ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ - ΜΗ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ, ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΓΑΘΩΝ - ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ - ΓΙΑ ΙΔΙΑ ΧΡΗΣΗ	8.737	45	340	660	3.844	3.820	28	1,02
Υ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΤΕΡΟΔΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ	68	0	2	5	35	26	0	0,01
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	859.003	29.676	135.833	161.619	325.421	205.409	1.045	100

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία - <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM04/2011>

## Ποσοστά ανεργίας ανά οικονομικό κλάδο



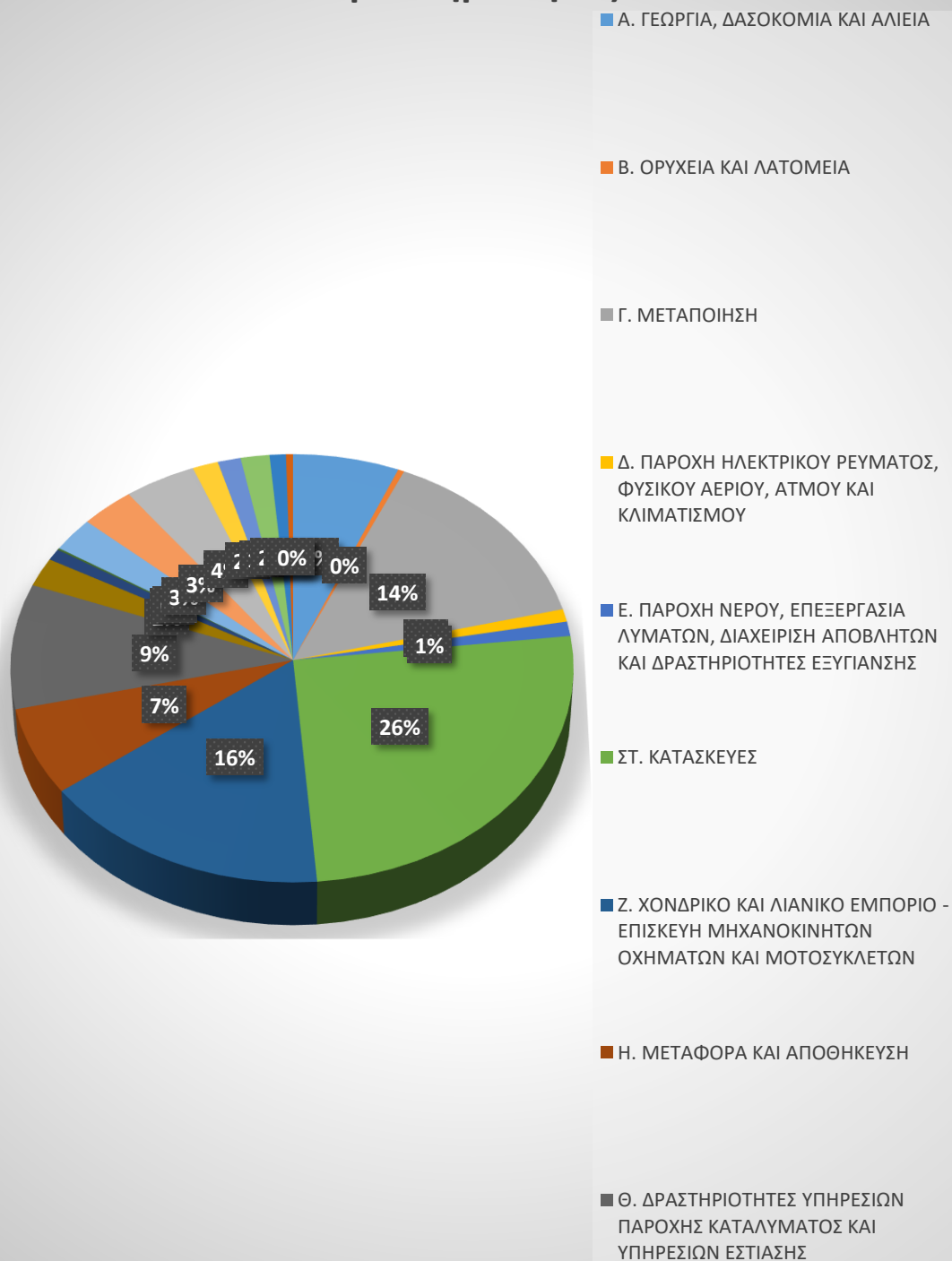
**Γράφημα 6:** Κατανομή ανέργων ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία - <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM04/2011>)

**Πίνακας 5:** Ανεργία στους άρρενες ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας για το έτος 2011.

Περιγραφή τύπου μόνιμης διαμονής / κλάδος οικονομικής δραστηριότητας	Ομάδες ηλικιών για άνεργους άρρενες							Ποσοστά (%)
	Σύνολο χώρας	15-19	20-24	25-29	30-44	45-64	65+	
Α. ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ	21.972	449	1.378	1.805	8.922	9.349	69	4,45
Β. ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	1.281	4	42	149	533	551	2	0,26
Γ. ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	50.451	263	2.638	5.223	21.292	20.911	124	10,21
Δ. ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ, ΑΤΜΟΥ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ	3.333	19	390	643	1.402	871	8	0,67
Ε. ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ	3.822	29	215	378	1.710	1.476	14	0,77
ΣΤ. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	88.939	619	5.000	8.934	35.924	38.234	228	18,00
Ζ. ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ - ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ	56.098	510	4.363	7.460	25.496	18.141	128	11,35
Η. ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	22.856	77	994	2.458	10.065	9.206	56	4,63
Θ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	32.949	483	4.111	5.175	13.472	9.650	58	6,67
Ι. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	7.562	25	464	1.471	3.873	1.718	11	1,53
Κ. ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	3.037	7	134	484	1.477	928	7	0,61
Λ. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	488	0	20	36	251	180	1	0,10
Μ. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	9.026	33	361	1.407	4.433	2.775	17	1,83
Ν. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	11.153	62	772	1.354	5.002	3.937	26	2,26
Ξ. ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ - ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	14.860	51	749	1.941	7.249	4.844	26	3,01
Ο. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	5.319	16	144	682	2.845	1.623	9	1,08
Π. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	4.775	8	207	565	2.698	1.295	2	0,97
Ρ. ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	5.962	43	412	869	2.729	1.896	13	1,21
Σ. ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	3.360	32	299	435	1.567	1.020	7	0,68
Τ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΩΣ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ - ΜΗ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ, ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΓΑΘΩΝ - ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ - ΓΙΑ ΙΔΙΑ ΧΡΗΣΗ	1.432	6	35	44	699	643	5	0,29
Υ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΤΕΡΟΔΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ	33	0	0	3	15	15	0	0,01
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	494.041	18.488	71.891	85.729	181.453	135.669	811	100

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία - <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM04/2011>

## Άρρενες άνεργοι ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας



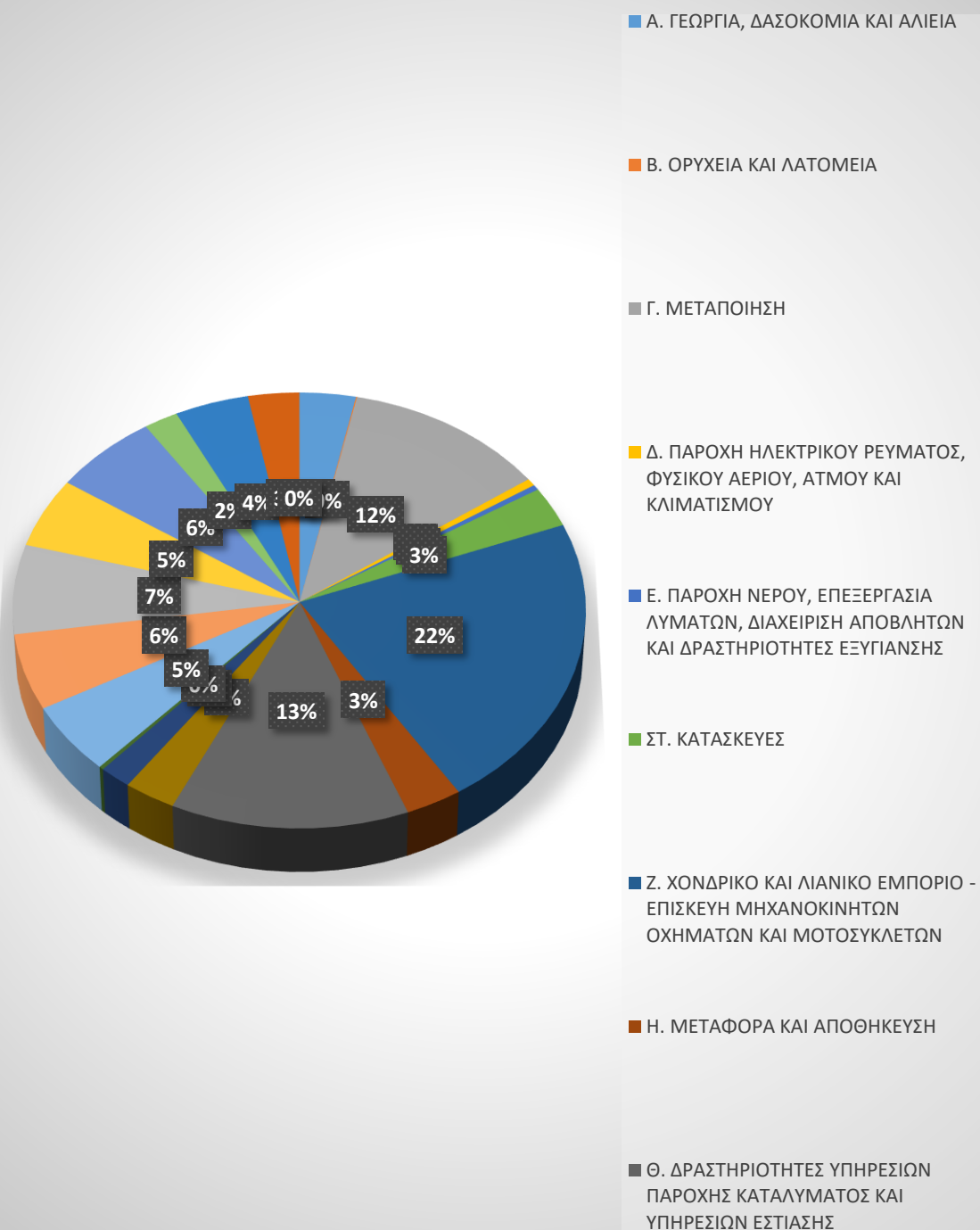
**Γράφημα 7:** Κατανομή ανέργων ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία - <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM04/2011>)

**Πίνακας 6:** Ανεργία στις γυναίκες ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας για το έτος 2011.

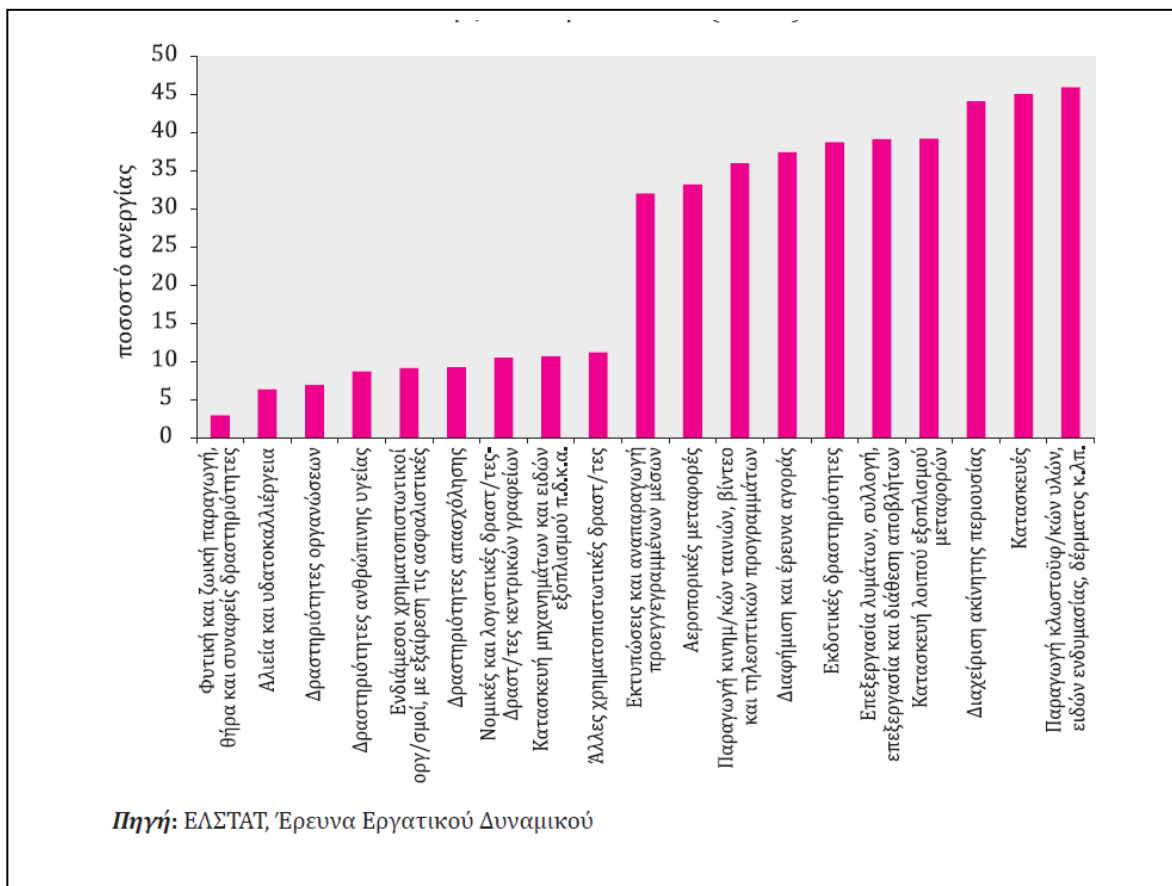
Περιγραφή τόπου μόνιμης διαμονής / κλάδος οικονομικής δραστηριότητας	Ομάδες ηλικιών για άνεργες γυναίκες							Ποσοστά (%)
	Σύνολο χώρας	15-19	20-24	25-29	30-44	45-64	65+	
Α. ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ	8.020	85	271	542	3.648	3.442	32	2,20
Β. ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	146	0	4	19	77	45	1	0,04
Γ. ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	29.052	75	1.043	2.504	13.178	12.218	34	7,96
Δ. ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ, ΑΤΜΟΥ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ	1.317	2	79	208	741	287	0	0,36
Ε. ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ	957	4	50	111	473	316	3	0,26
ΣΤ. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	7.341	26	246	735	4.010	2.322	2	2,01
Ζ. ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ - ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ	53.373	317	4.777	8.503	27.287	12.448	41	14,62
Η. ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	7.534	19	381	1.056	4.161	1.913	4	2,06
Θ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	31.718	453	3.724	4.995	13.977	8.546	23	8,69
Ι. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	6.910	22	645	1.427	3.550	1.263	3	1,89
Κ. ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	4.247	4	409	880	2.128	826	0	1,16
Λ. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	605	5	30	82	344	143	1	0,17
Μ. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	12.705	55	785	2.496	6.872	2.491	6	3,48
Ν. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	13.688	66	679	1.509	6.398	5.016	20	3,75
Ξ. ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ - ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	16.247	32	742	3.178	9.291	2.994	10	4,45
Ο. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	12.709	22	586	2.447	7.407	2.236	11	3,48
Π. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	15.119	66	1.387	3.146	7.620	2.887	13	4,14
Ρ. ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	4.917	20	295	858	2.684	1.055	5	1,35
Σ. ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	10.582	209	2.085	2.418	4.385	1.483	2	2,90
Τ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΩΣ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ - ΜΗ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ, ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΓΑΘΩΝ - ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ - ΓΙΑ ΙΔΙΑ ΧΡΗΣΗ	7.305	39	305	616	3.145	3.177	23	2,00
Υ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΤΕΡΟΔΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ	35	0	2	2	20	11	0	0,01
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	8.020	85	271	542	3.648	3.442	32	2,20

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία - <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM04/2011>

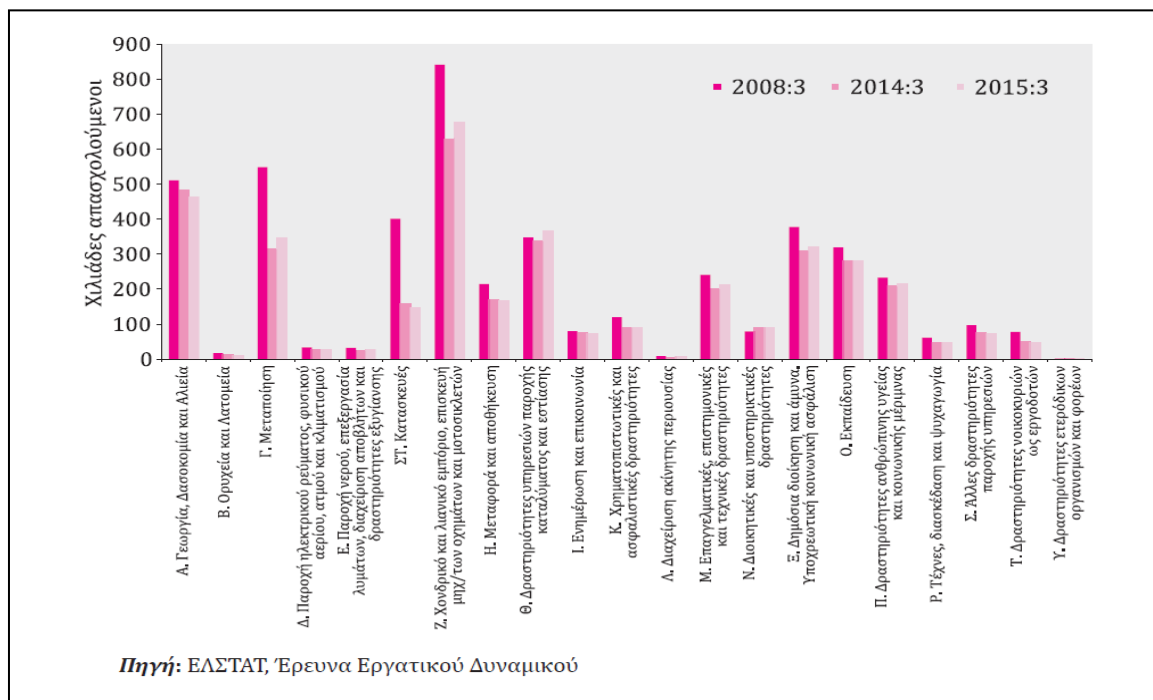
## Κατανομή άνεργων γυναικών ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας



**Γράφημα 8:** Κατανομή άνεργων γυναικών ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία - <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM04/2011>



**Γράφημα 9:** Κλάδοι με την μικρότερη και τη μεγαλύτερη ανεργία στην Ελλάδα (2014) (Πηγή: Ινστιτούτο εργασίας ΓΣΕΕ, 2016).



**Γράφημα 10:** Απασχόληση κατά κλάδο στην Ελλάδα (σύγκριση 2008:3, 2014:3 και 2015:3) (Πηγή: Ινστιτούτο εργασίας ΓΣΕΕ, 2016).



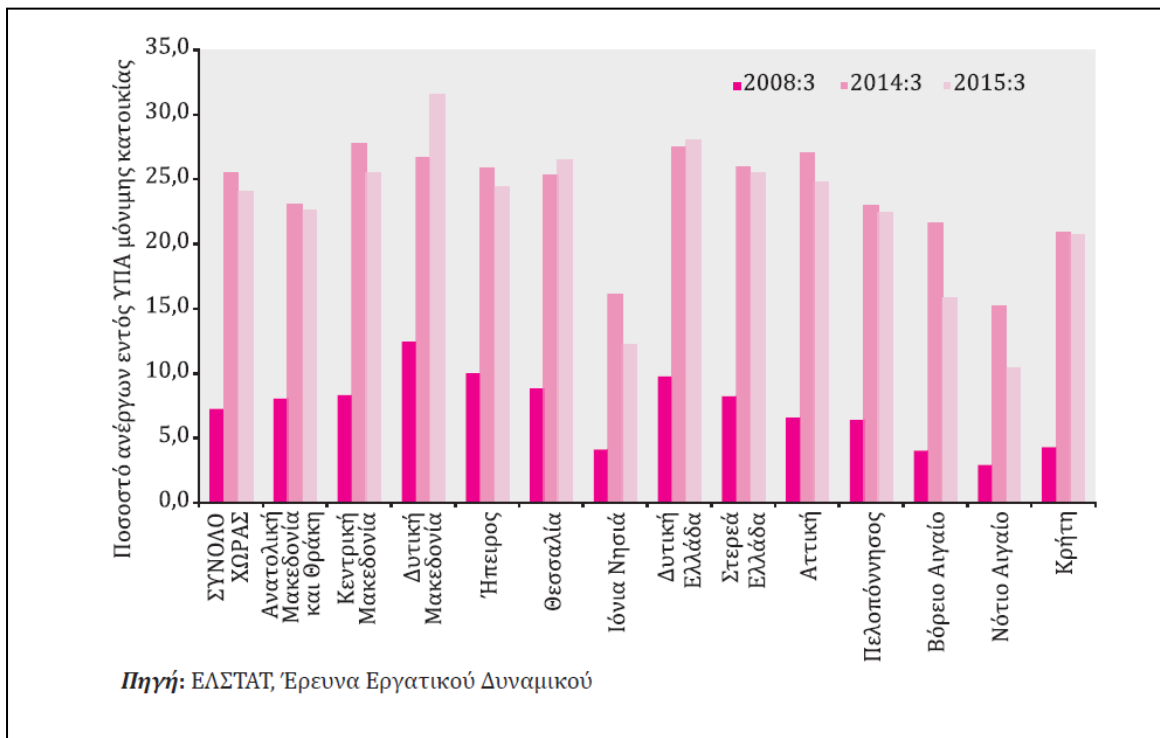
Την εικόνα αυτή συμπληρώνει και μελέτη του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ παρέχοντας πληροφορίες για υπο-τομείς των κλάδων, που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, οι οικονομικοί τομείς με τα μικρότερα ποσοστά ανεργίας (και υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης) για την περίοδο 2008-2015, με βάση πρόσφατη μελέτη του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ είναι φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες (<5%), αλιεία και υδατοκαλλιέργεια (<10%), δραστηριότητες οργανώσεων (<10%) και δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας (<10%) (Γραφήματα 9 και 10).

## **1.5. Η ανεργία κατά διοικητική περιφέρεια και η επιδόσή της από τον ΟΑΕΔ**

### **1.5.1. Ανεργία ανά περιφέρεια**

Στοιχεία υπάρχουν και για την κατανομή των ανέργων ανά περιφέρεια και από το Ινστιτούτο εργασίας της ΓΣΕΕ και την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία. Τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας καταγράφονται στην Δυτική Ελλάδα και τη Δυτική Μακεδονία για την χρονική περίοδο 2008-2015 (Ινστιτούτο εργασίας ΓΣΕΕ, 2016) (Γράφημα 11). Τα χαμηλότερα ποσοστά αποδίδονται στο Βόρειο και Νότιο Αιγαίο και στα Ιόνια νησιά (Γράφημα 11).

Ειδικά για το έτος 2011 από τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας παρατηρούνται τα ακόλουθα: Στην Δυτική Μακεδονία και στη Δυτική Ελλάδα, τα επαγγέλματα με τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας είναι: α) Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα, β) Χειριστές βιομηχανικών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και εξοπλισμού και συναρμολογητές (μονταδόροι) (Πίνακας 7 και Γράφημα 12). Στα Νησιά Βορείου και Νοτίου Αιγαίου και στα Ιόνια Νησιά οι «Τεχνικοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα», έχουν τα μικρότερα ποσοστά.



**Γράφημα 11:** Ποσοστό ανεργίας ανά γεωγραφική περιφέρεια στην Ελλάδα (Σύγκριση 2008:3, 2014:3 και 2015:3) (Πηγή: Ινστιτούτο εργασίας ΓΣΕΕ, 2016).

Πίνακας 7: Άνεργοι κατά επάγγελμα.

Περιγραφή τύπου μόνιμης διαμονής	Σύνολο	Επάγγελμα								
		1. Ανότερα διεθνητικά και διοικητικά στελέχη / 2. Επαγγελματίες	3. Τεχνικοί και ασκόντες συναφή επαγγέλματα	4. Υπάλληλοι γραφείου	5. Απασχολούμενοι στην παραγωγή υπηρεσιών και πωλητές	6. Ειδικειμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς	7. Ειδικειμένοι τεχνίτες και ασκόντες συναφή επαγγέλματα / 8. Χειριστές βιομηχανικών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και εξοπλισμού και συναρμολογητές (μοντάδοροι)	9. Ανεπίδοτοι εργάτες, χειρωνακτές και μικροεπαγγελματίες	Νέοι άνεργοι	
<b>ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ</b>	859.003	67.848	39.912	54.252	145.776	21.206	175.206	89.035	265.768	
<b>ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ</b>	263.976	18.192	10.887	14.582	42.885	6.335	59.270	30.854	80.971	
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ</b>	215.753	15.122	9.003	12.234	36.239	5.182	48.927	26.090	62.956	
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ</b>	168.480	12.471	7.406	10.041	29.238	3.466	37.641	19.534	48.683	
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ</b>	47.273	2.651	1.597	2.193	7.001	1.716	11.286	6.556	14.273	
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΗΠΕΙΡΟΥ - ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ</b>	48.223	3.070	1.884	2.348	6.646	1.153	10.343	4.764	18.015	
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ</b>	24.564	1.462	973	1.199	3.143	524	5.802	2.484	8.977	
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ</b>	23.659	1.608	911	1.149	3.503	629	4.541	2.280	9.038	
<b>ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ</b>	201.728	12.544	7.497	9.435	30.337	7.020	37.398	20.591	76.906	
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ</b>	94.328	6.123	3.673	4.558	13.863	2.731	18.074	9.685	35.621	
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ</b>	53.022	3.767	2.125	2.463	8.410	1.281	10.551	4.936	19.489	
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ</b>	41.306	2.356	1.548	2.095	5.453	1.450	7.523	4.749	16.132	
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ, ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΙΟΝΙΟΥ</b>	107.400	6.421	3.824	4.877	16.474	4.289	19.324	10.906	41.285	
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ</b>	15.343	882	564	889	3.017	499	3.165	1.779	4.548	
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ</b>	54.832	3.225	1.930	2.340	7.687	2.155	9.898	4.842	22.755	

<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ</b>	37.225	2.314	1.330	1.648	5.770	1.635	6.261	4.285	13.982
<b>ΑΤΤΙΚΗ</b>	319.359	32.342	18.527	26.035	59.195	5.142	64.496	29.295	84.327
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ</b>	319.359	32.342	18.527	26.035	59.195	5.142	64.496	29.295	84.327
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ</b>	319.359	32.342	18.527	26.035	59.195	5.142	64.496	29.295	84.327
<b>ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ, ΚΡΗΤΗ</b>	73.940	4.770	3.001	4.200	13.359	2.709	14.042	8.295	23.564
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΙΓΑΙΟΥ</b>	29.785	1.782	1.103	1.554	5.421	1.183	5.383	3.429	9.930
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ</b>	10.719	662	463	527	1.762	561	1.760	1.134	3.850
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ</b>	19.066	1.120	640	1.027	3.659	622	3.623	2.295	6.080
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΡΗΤΗΣ</b>	44.155	2.988	1.898	2.646	7.938	1.526	8.659	4.866	13.634
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ</b>	44.155	2.988	1.898	2.646	7.938	1.526	8.659	4.866	13.634

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, Απογραφή 2011 – <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM04/>



**Γράφημα 12:** Άνεργοι κατά επάγγελμα (Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, 2011).

Οι περιφέρειες της Βόρειας Ελλάδας και της Αττικής συγκεντρώνουν υψηλά ποσοστά ανεργίας με βάση τα στοιχεία του Πίνακα 7. Συγκεκριμένα η Βόρεια Ελλάδα έχει 263.976 (ποσοστό 31%) άνεργους από τους 859.003 του συνόλου της χώρας και η Αττική 319.359 άνεργους (ποσοστό 37%).

### **1.5.2. Επιδοτούμενοι άνεργοι από ΟΑΕΔ**

Στις προηγούμενες παραγράφους παρουσιάστηκε η κατανομή ανέργων ανά φύλλο, ηλικία, περιφέρεια και επάγγελμα. Τελικά, όμως δεν επιδοτούνται όλοι, αλλά ένα τμήμα τους. Αυτό διαπιστώνεται από τα επίσημα καταγεγραμμένα στοιχεία. Ο αριθμός για όλους τους μήνες του έτους 2011, που δίνεται από τον ΟΑΕΔ, είναι μικρότερος από τον αριθμό των 859.003 ανέργων, που σημειώνεται από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία.

Από τον Πίνακα 8 για το έτος 2011, διαπιστώνεται ότι ο αριθμός των εγγεγραμμένων στον ΟΑΕΕ ανέργων αυξάνεται στο σύνολο της χώρας κατά τους μήνες Νοέμβριο και Δεκέμβριο. Την τάση αυτή ακολουθούν οι περιφέρειες Αττικής, Θεσσαλίας, Ιονίων Νήσων και Στερεάς Ελλάδας. Το ίδιο συμβαίνει για άντρες και γυναίκες στο σύνολο της χώρας (Πίνακες 9 και 10). Για τους καλοκαιρινούς μήνες Ιούλιο και Αύγουστο σημειώνεται χαμηλότερος αριθμός ανέργων.

Ο μεγαλύτερος αριθμός επιδοτούμενων ανέργων (όλων των κατηγοριών) στον ΟΑΕΕ καταγράφεται τον μήνα Μάρτιο του έτους 2011 (Πίνακας 11). Οι περιφέρειες για τις οποίες επίσης σημειώνεται ο υψηλότερος αριθμός ανέργων για το μήνα Μάρτιο είναι οι: Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, Κεντρική Μακεδονία, Ιόνια Νησιά, Βόρειο και Νότιο Αιγαίο και Κρήτη. Για την περιφέρεια της Αττικής ο μήνας με τους περισσότερους επιδοτούμενους άνεργους είναι ο μήνας Σεπτέμβριος.

Στον Πίνακα 12 για τους επιδοτούμενους άνεργους του ΟΑΕΕ, που ανήκουν στις κοινές και λοιπές κατηγορίες, οι περισσότεροι κατανέμονται τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο. Οι περιφέρειες, που επίσης ακολουθούν αυτή την τάση είναι οι

ακόλουθες: Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, Κεντρική και Δυτική Μακεδονία, Θεσσαλία, Στερεά Ελλάδα και Κρήτη.

Στον Πίνακα 13, ο αριθμός των εποχικά επιδοτούμενων ανέργων τουριστικών επαγγελματιών σημειώνει τις χαμηλότερες τιμές τους μήνες Ιούλιο, Αύγουστο, Σεπτέμβριο και Οκτώβριο (το οποίο είναι λογικό λόγω της καλοκαιρινής περιόδου και της αύξησης του αριθμού των τουριστών, που φθάνουν στη χώρα). Είναι χαρακτηριστικό ότι από περίπου 76.000 ανέργους για αυτή την κατηγορία και στο σύνολο της χώρας το μήνα Ιανουάριο του έτους 2011, ο αριθμός μειώνεται στους 2.900 το Σεπτέμβριο του ίδιου έτους. Η τάση αυτή είναι χαρακτηριστική κυρίως στη νησιωτική χώρα (Κρήτη, νησιά Αιγαίου και Ιονίου).

Είναι επίσης χαρακτηριστικό, ότι υπάρχει σημαντικός αριθμός δικαιούχων, που πληρώθηκαν και συνεχίζουν να είναι δικαιούχοι για το έτος 2011 (Πίνακας 14). Αυτό δηλώνει πόσο δύσκολη ήταν η εύρεση νέας εργασίας. Αυτή η τάση διαπιστώνεται και από τους αριθμούς των νέων εγγραφών ανέργων, που έχουν δικαίωμα επιδότησης, αλλά δεν είχαν πληρωθεί εντός του μήνα έτους 2011. Το ποσοστό των νέων εγγραφών φτάνει το 44% των δικαιούχων, που πληρώθηκαν κατά το μήνα Νοέμβριο του έτους 2011.

Παρόλο, που υπάρχει σχεδόν ένας σταθερός αριθμός εγγεγραμμένων ανέργων στον ΟΑΕΕ για το έτος 2011 (Πίνακας 15), που κυμαίνεται περίπου στις 700.000 ανά μήνα, μόνο ποσοστό μικρότερο από το 40% (λιγότεροι από τους μισούς), επιδοτούνται κατά τη διάρκεια του έτους. Το ποσοστό μειώνεται στο 27% περίπου τον Οκτώβριο. Μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας έχουν οι γυναίκες συγκριτικά με τους άνδρες (Πίνακας 16).

Ως προς το εκπαιδευτικό επίπεδο των ανέργων, τα υψηλότερα προς τα μικρότερα ποσοστά ανεργίας είναι τα ακόλουθα: α) Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (περίπου 45%), β) Υποχρεωτική εκπαίδευση (34,6% - 39%), γ) τριτοβάθμια εκπαίδευση (13%-19%) και δ) χωρίς εκπαίδευση (περίπου 1,3%) (Πίνακας 17).

Συντριπτικά υψηλότερα ποσοστά ανέργων καταλαμβάνουν οι Έλληνες υπήκοοι (περισσότερο από 90%), οι υπήκοοι τρίτων χωρών (περίπου 6%) και οι υπήκοοι χωρών Ευρωπαϊκής Ένωσης (περίπου 1,5%) (Πίνακας 18).

**Πίνακας 8:** Άνεργοι ανά περιφέρεια και ανά μήνα για το έτος 2011.

ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΕΤΟΥΣ 2011												
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	ΜΑΡΤΙΟΣ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	ΜΑΪΟΣ	ΙΟΥΝΙΟΣ	ΙΟΥΛΙΟΣ	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	51.202	51.182	52.315	51.685	49.711	49.591	49.607	49.103	48.706	47.975	48.835	49.244
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	143.609	144.307	148.255	146.114	142.777	142.072	142.599	142.030	142.604	141.552	145.060	147.244
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	25.912	26.011	26.909	26.624	25.758	25.337	25.140	24.637	24.321	23.867	24.017	24.294
ΗΠΕΙΡΟΣ	22.764	22.885	24.065	23.967	23.405	23.259	23.894	23.766	23.748	23.620	23.822	23.955
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	44.549	44.845	46.446	46.297	45.464	45.854	46.398	46.237	46.301	46.111	46.810	47.752
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	10.977	11.059	11.406	10.327	9.176	8.369	8.340	8.038	8.181	8.736	10.973	11.613
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	44.147	44.205	45.927	46.178	45.705	46.688	48.147	47.615	47.418	47.492	48.389	49.441
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	30.024	30.140	31.046	30.874	30.278	29.996	30.616	30.238	31.254	31.417	32.271	33.401
ΑΤΤΙΚΗ	229.316	229.897	237.005	237.134	236.044	242.868	251.019	249.569	250.937	248.779	255.768	257.881
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	25.622	25.957	27.219	27.015	26.279	26.295	26.680	25.966	26.016	26.153	27.311	27.743
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	10.194	10.290	10.713	10.311	9.317	9.083	9.108	8.867	8.666	8.745	9.218	9.534
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	22.151	22.315	22.884	19.166	14.040	11.298	10.602	9.784	9.841	11.344	13.477	15.554
ΚΡΗΤΗ	29.091	29.403	30.485	29.126	27.046	26.463	27.508	27.479	27.266	27.626	29.742	32.965
ΣΥΝΟΛΟ	689.558	692.496	714.675	704.818	685.000	687.173	699.658	693.329	695.259	693.417	715.693	730.621

Πηγή: ΟΑΕΔ - [http://www.oaed.gr/index.php?option=com\\_content&view=article&id=173&Itemid=458&lang=el](http://www.oaed.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=173&Itemid=458&lang=el)

**Πίνακας 9:** Άνεργοι άνδρες ανά περιφέρεια και ανά μήνα για το έτος 2011.

ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΑΝΔΡΕΣ ΕΤΟΥΣ 2011												
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	ΜΑΡΤΙΟΣ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	ΜΑΪΟΣ	ΙΟΥΝΙΟΣ	ΙΟΥΛΙΟΣ	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	20.894	21.245	21.978	21.771	20.555	19.843	19.103	18.698	18.550	18.367	19.213	19.615
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	60.803	61.930	64.460	63.470	61.497	59.101	57.716	56.845	57.333	57.236	59.862	61.397
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	11.203	11.483	12.113	11.799	10.898	10.022	9.414	9.034	8.855	8.785	9.087	9.533
ΗΠΕΙΡΟΣ	9.429	9.694	10.495	10.491	10.083	9.650	9.433	9.169	9.204	9.229	9.564	9.713
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	18.291	18.868	20.009	19.992	19.310	18.911	18.368	17.928	17.929	18.013	18.739	19.466
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	4.766	4.886	5.125	4.787	4.248	3.833	3.731	3.525	3.560	3.800	4.654	5.048
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	17.521	17.904	18.959	19.077	18.781	18.653	19.119	18.852	18.910	19.054	19.846	20.540
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	12.160	12.398	12.947	12.903	12.436	12.001	11.892	11.632	12.057	12.206	12.880	13.624
ΑΤΤΙΚΗ	104.446	105.510	109.662	110.238	109.637	109.334	110.657	108.728	110.428	110.861	115.428	117.275
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	10.527	10.841	11.561	11.506	10.908	10.715	10.540	10.177	10.366	10.441	11.204	11.537
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	3.717	3.882	4.042	3.951	3.462	3.275	3.162	3.069	3.033	3.059	3.424	3.661
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	9.146	9.361	9.729	8.313	6.129	4.766	4.421	3.990	4.010	4.542	5.426	6.410
ΚΡΗΤΗ	12.626	12.949	13.661	13.132	12.040	11.473	11.405	11.288	11.251	11.433	12.332	14.006
ΣΥΝΟΛΟ	295.529	300.951	314.741	311.430	299.984	291.577	288.961	282.935	285.486	287.026	301.659	311.825

Πηγή: ΟΑΕΔ, 2016,

[http://www.oaed.gr/documents/10195/1214552/%CE%A3%CE%A5%CE%93%CE%9A%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%A1%CE%A9%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A3+%CE%A0%CE%99%CE%9D%CE%91%CE%9A%CE%91%CE%A3+%CE%95%CE%93%CE%93%CE%95%CE%93%CE%A1%CE%91%CE%9C%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%97%CE%A3+%CE%91%CE%9D%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%99%CE%91%CE%A3+%CE%93%CE%99%CE%91+%CE%A4%CE%9F++%CE%95%CE%A4%CE%9F%CE%A3+2011+\\_2\\_.pdf/ed09bf2c-df60-4c94-81b3-05d488efff80](http://www.oaed.gr/documents/10195/1214552/%CE%A3%CE%A5%CE%93%CE%9A%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%A1%CE%A9%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A3+%CE%A0%CE%99%CE%9D%CE%91%CE%9A%CE%91%CE%A3+%CE%95%CE%93%CE%93%CE%95%CE%93%CE%A1%CE%91%CE%9C%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%97%CE%A3+%CE%91%CE%9D%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%99%CE%91%CE%A3+%CE%93%CE%99%CE%91+%CE%A4%CE%9F++%CE%95%CE%A4%CE%9F%CE%A3+2011+_2_.pdf/ed09bf2c-df60-4c94-81b3-05d488efff80)



**Πίνακας 10:** Σύνολο άνεργων γυναικών ανά περιφέρεια για το έτος 2011.

ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΤΟΥΣ 2011												
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	ΜΑΡΤΙΟΣ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	ΜΑΪΟΣ	ΙΟΥΝΙΟΣ	ΙΟΥΛΙΟΣ	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	30.308	29.937	30.337	29.914	29.156	29.748	30.504	30.405	30.156	29.608	29.622	29.629
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	82.806	82.377	83.795	82.644	81.280	82.971	84.883	85.185	85.271	84.316	85.198	85.847
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	14.709	14.528	14.796	14.825	14.860	15.315	15.726	15.603	15.466	15.082	14.930	14.761
ΗΠΕΙΡΟΣ	13.335	13.191	13.570	13.476	13.322	13.609	14.461	14.597	14.544	14.391	14.258	14.242
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	26.258	25.977	26.437	26.305	26.154	26.943	28.030	28.309	28.372	28.098	28.071	28.286
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	6.211	6.173	6.281	5.540	4.928	4.536	4.609	4.513	4.621	4.936	6.319	6.565
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	26.626	26.301	26.968	27.101	26.924	28.035	29.028	28.763	28.508	28.438	28.543	28.901
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	17.864	17.742	18.099	17.971	17.842	17.995	18.724	18.606	19.197	19.211	19.391	19.777
ΑΤΤΙΚΗ	124.870	124.387	127.343	126.896	126.407	133.534	140.362	140.841	140.509	137.918	140.340	140.606
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	15.095	15.116	15.658	15.509	15.371	15.580	16.140	15.789	15.650	15.712	16.107	16.206
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	6.477	6.408	6.671	6.360	5.855	5.808	5.946	5.798	5.633	5.686	5.794	5.873
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	13.005	12.954	13.155	10.853	7.911	6.532	6.181	5.794	5.831	6.802	8.051	9.144
ΚΡΗΤΗ	16.465	16.454	16.824	15.994	15.006	14.990	16.103	16.191	16.015	16.193	17.410	18.959
ΣΥΝΟΛΟ	394.029	391.545	399.934	393.388	385.016	395.596	410.697	410.394	409.773	406.391	414.034	418.796

Πηγή: ΟΑΕΔ, 2016 -

[http://www.oaed.gr/documents/10195/1214552/%CE%A3%CE%A5%CE%93%CE%9A%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%A1%CE%A9%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A3+%CE%A0%CE%99%CE%9D%CE%91%CE%9A%CE%91%CE%A3+%CE%95%CE%93%CE%93%CE%95%CE%93%CE%A1%CE%91%CE%9C%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%97%CE%A3+%CE%91%CE%9D%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%99%CE%91%CE%A3+%CE%93%CE%99%CE%91+%CE%A4%CE%9F++%CE%95%CE%A4%CE%9F%CE%A3+2011+\\_2\\_.pdf/ed09bf2c-df60-4c94-81b3-05d488efff80](http://www.oaed.gr/documents/10195/1214552/%CE%A3%CE%A5%CE%93%CE%9A%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%A1%CE%A9%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A3+%CE%A0%CE%99%CE%9D%CE%91%CE%9A%CE%91%CE%A3+%CE%95%CE%93%CE%93%CE%95%CE%93%CE%A1%CE%91%CE%9C%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%97%CE%A3+%CE%91%CE%9D%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%99%CE%91%CE%A3+%CE%93%CE%99%CE%91+%CE%A4%CE%9F++%CE%95%CE%A4%CE%9F%CE%A3+2011+_2_.pdf/ed09bf2c-df60-4c94-81b3-05d488efff80)

**Πίνακας 11:** Σύνολο επιδοτούμενων ανέργων για το έτος 2011.

ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΕΤΟΥΣ 2011												
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	ΜΑΡΤΙΟΣ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	ΜΑΪΟΣ	ΙΟΥΝΙΟΣ	ΙΟΥΛΙΟΣ	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	12.153	13.689	14.875	14.247	12.528	10.805	10.790	10.904	10.326	9.038	9.738	10.797
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	43.567	47.366	51.985	49.848	42.317	38.928	39.032	40.331	39.351	35.241	37.681	43.345
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	5.651	6.548	7.250	7.587	6.696	5.444	5.295	5.404	4.975	4.474	4.109	4.586
ΗΠΕΙΡΟΣ	6.126	6.888	7.800	7.427	6.446	5.823	5.852	6.120	5.844	5.259	5.737	6.765
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	10.861	12.415	13.852	13.793	12.374	11.580	11.531	11.850	12.222	10.901	11.233	11.882
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	15.984	17.314	17.995	12.176	5.642	2.945	2.566	2.732	2.589	2.383	6.734	15.247
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	10.627	11.309	12.393	12.313	10.762	10.341	11.165	11.893	11.832	10.221	10.763	12.527
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	7.753	8.269	9.141	8.984	7.796	7.302	7.420	7.917	7.628	6.892	7.087	8.218
ΑΤΤΙΚΗ	75.681	80.681	88.851	90.744	79.905	79.733	87.007	89.018	93.827	81.550	80.413	84.418
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	8.994	10.018	10.978	10.771	9.016	8.191	8.492	9.071	8.448	7.560	9.127	11.009
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	4.071	4.412	4.779	3.531	2.581	1.963	2.029	2.166	2.069	1.772	2.679	4.336
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	25.021	27.542	30.046	23.880	11.563	4.937	3.878	3.782	3.536	3.440	12.395	27.201
ΚΡΗΤΗ	31.796	33.625	36.007	28.694	15.350	10.323	10.477	11.109	10.688	9.361	16.112	33.536
ΣΥΝΟΛΟ	258.285	280.076	305.952	283.995	222.976	198.315	205.534	212.297	213.335	188.092	213.808	273.867

Πηγή: ΟΑΕΔ, 2016 -

[http://www.oaed.gr/documents/10195/1214552/%CE%A3%CE%A5%CE%93%CE%9A%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%A1%CE%A9%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A3+%CE%A0%CE%99%CE%9D%CE%91%CE%9A%CE%91%CE%A3+%CE%95%CE%93%CE%93%CE%95%CE%93%CE%A1%CE%91%CE%9C%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%97%CE%A3+%CE%91%CE%9D%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%99%CE%91%CE%A3+%CE%93%CE%99%CE%91+%CE%A4%CE%9F++%CE%95%CE%A4%CE%9F%CE%A3+2011+\\_2\\_.pdf/ed09bf2c-df60-4c94-81b3-05d488efff80](http://www.oaed.gr/documents/10195/1214552/%CE%A3%CE%A5%CE%93%CE%9A%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%A1%CE%A9%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A3+%CE%A0%CE%99%CE%9D%CE%91%CE%9A%CE%91%CE%A3+%CE%95%CE%93%CE%93%CE%95%CE%93%CE%A1%CE%91%CE%9C%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%97%CE%A3+%CE%91%CE%9D%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%99%CE%91%CE%A3+%CE%93%CE%99%CE%91+%CE%A4%CE%9F++%CE%95%CE%A4%CE%9F%CE%A3+2011+_2_.pdf/ed09bf2c-df60-4c94-81b3-05d488efff80)

**Πίνακας 12:** Επιδοτούμενοι άνεργοι (κοινές και λοιπές κατηγορίες) ανά μήνα και περιφέρεια για το έτος 2011.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΚΟΙΝΟΙ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΙΔΟΤΟΥΜΕΝΟΙ ΕΤΟΥΣ 2011											
	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	ΜΑΡΤΙΟΣ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	ΜΑΪΟΣ	ΙΟΥΝΙΟΣ	ΙΟΥΛΙΟΣ	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	11.059	12.563	13.769	13.763	12.342	10.731	10.733	10.851	10.280	8.934	8.863	9.551
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	37.154	40.341	45.003	45.468	40.615	38.321	38.662	40.022	39.047	34.758	34.604	36.508
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	5.429	6.307	6.980	7.379	6.544	5322	5.179	5.254	4.832	4.346	3.910	4.283
ΗΠΕΙΡΟΣ	4.932	5.680	6.630	6.941	6.329	5801	5.847	6.116	5.840	5.213	5.251	5.674
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	9.396	10.818	12.203	12.920	11.986	11.362	11.348	11.666	12.049	10.710	10.588	10.644
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	3.152	3.570	3.940	3.918	3.155	2.553	2.405	2.634	2.505	2.186	3.374	5.069
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	8.785	9.420	10.455	11.009	10.242	10.007	10.870	11.586	11.510	9.880	9.623	10.515
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	6.439	6.871	7.646	8.006	7.438	7.079	7.251	7.752	7.477	6.724	6.697	7.184
ΑΤΤΙΚΗ	70.377	75.171	83.142	86.949	78.266	78.858	86.321	88.482	93.288	80.972	78.705	79.626
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	6.975	7.831	8.798	9.364	8.426	7.900	8.282	8.899	8.286	7.219	7.705	8.728
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1.905	2.165	2.456	2.467	2.156	1.885	1.986	2.128	2.033	1.706	1.789	2.319
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	7.072	8.089	9.025	7.882	4.948	3.702	3.407	3.532	3.349	3.052	5.264	7.942
ΚΡΗΤΗ	10.009	10.803	11.775	11.890	9.327	8.684	9.475	10.296	9.947	8.505	9.530	13.005
ΣΥΝΟΛΟ	182.684	199.629	221.822	227.956	201.804	192.205	201.766	209.218	210.443	184.205	185.903	201.048

Πηγή: ΟΑΕΔ, 2016 -

[http://www.oaed.gr/documents/10195/1214552/%CE%A3%CE%A5%CE%93%CE%9A%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%A1%CE%A9%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A3+%CE%A0%CE%99%CE%9D%CE%91%CE%9A%CE%91%CE%A3+%CE%95%CE%93%CE%93%CE%95%CE%93%CE%A1%CE%91%CE%9C%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%97%CE%A3+%CE%91%CE%9D%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%99%CE%91%CE%A3+%CE%93%CE%99%CE%91+%CE%A4%CE%9F++%CE%95%CE%A4%CE%9F%CE%A3+2011+\\_2\\_.pdf/ed09bf2c-df60-4c94-81b3-05d488efff80](http://www.oaed.gr/documents/10195/1214552/%CE%A3%CE%A5%CE%93%CE%9A%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%A1%CE%A9%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A3+%CE%A0%CE%99%CE%9D%CE%91%CE%9A%CE%91%CE%A3+%CE%95%CE%93%CE%93%CE%95%CE%93%CE%A1%CE%91%CE%9C%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%97%CE%A3+%CE%91%CE%9D%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%99%CE%91%CE%A3+%CE%93%CE%99%CE%91+%CE%A4%CE%9F++%CE%95%CE%A4%CE%9F%CE%A3+2011+_2_.pdf/ed09bf2c-df60-4c94-81b3-05d488efff80)

**Πίνακας 13:** Εποχικοί επιδοτούμενοι άνεργοι τουριστικών επαγγελμάτων για το έτος 2011.

ΕΠΟΧΙΚΟΙ ΕΠΙΔΟΤΟΥΜΕΝΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΕΤΟΥΣ 2011												
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	ΜΑΡΤΙΟΣ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	ΜΑΪΟΣ	ΙΟΥΝΙΟΣ	ΙΟΥΛΙΟΣ	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	1.094	1.126	1.106	484	186	74	57	53	46	104	875	1.246
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	6.413	7.025	6.982	4.380	1.702	607	370	309	304	483	3.077	6.837
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	222	241	270	208	152	122	116	150	143	128	199	303
ΗΠΕΙΡΟΣ	1.194	1.208	1.170	486	117	22	5	4	4	46	486	1.091
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1.465	1.597	1.649	873	388	218	183	184	173	191	645	1.238
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	12.832	13.744	14.055	8.258	2.527	392	161	98	84	197	3.360	10.178
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	1.842	1.889	1.938	1.304	520	334	295	307	322	341	1.140	2.012
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	1.314	1.398	1.495	978	358	223	169	165	151	168	390	1.034
ΑΤΤΙΚΗ	5.304	5.510	5.709	3.795	1.639	875	686	536	539	578	1.708	4.792
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	2.019	2.187	2.180	1.407	590	291	210	172	162	341	1.422	2.281
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	2.166	2.247	2.323	1.064	425	78	43	38	36	66	890	2.017
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	17.949	19.453	21.021	15.998	6.615	1.235	471	250	187	388	7.131	19.259
ΚΡΗΤΗ	21.787	22.822	24.232	16.804	5.953	1.639	1.002	813	741	856	6.582	20.531
ΣΥΝΟΛΟ	75.601	80.447	84.130	56.039	21.172	6.110	3.768	3.079	2.892	3.887	27.905	72.819

Πηγή: ΟΑΕΔ, 2016 -

[http://www.oaed.gr/documents/10195/1214552/%CE%A3%CE%A5%CE%93%CE%9A%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%A1%CE%A9%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A3+%CE%A0%CE%99%CE%9D%CE%91%CE%9A%CE%91%CE%A3+%CE%95%CE%93%CE%93%CE%95%CE%93%CE%A1%CE%91%CE%9C%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%97%CE%A3+%CE%91%CE%9D%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%99%CE%91%CE%A3+%CE%93%CE%99%CE%91+%CE%A4%CE%9F++%CE%95%CE%A4%CE%9F%CE%A3+2011+\\_2\\_.pdf/ed09bf2c-df60-4c94-81b3-05d488efff80](http://www.oaed.gr/documents/10195/1214552/%CE%A3%CE%A5%CE%93%CE%9A%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%A1%CE%A9%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A3+%CE%A0%CE%99%CE%9D%CE%91%CE%9A%CE%91%CE%A3+%CE%95%CE%93%CE%93%CE%95%CE%93%CE%A1%CE%91%CE%9C%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%97%CE%A3+%CE%91%CE%9D%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%99%CE%91%CE%A3+%CE%93%CE%99%CE%91+%CE%A4%CE%9F++%CE%95%CE%A4%CE%9F%CE%A3+2011+_2_.pdf/ed09bf2c-df60-4c94-81b3-05d488efff80)

**Πίνακας 14:** Δικαιούχοι άνεργοι για το έτος 2011.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ ΠΟΥ ΠΛΗΡΩΘΗΚΑΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΧΙΖΟΥΝ ΝΑ ΕΪΝΑΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ ΕΤΟΥΣ 2011												
	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	ΜΑΡΤΙΟΣ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	ΜΑΪΟΣ	ΙΟΥΝΙΟΣ	ΙΟΥΛΙΟΣ	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
ΕΤΟΣ 2011	235.521	252.563	241.981	220.741	172.255	164.762	174.742	186.354	170.086	151.716	183.762	248.583

ΝΕΕΣ ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΑΝΕΡΓΩΝ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗΣ ΑΛΛΑ ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΠΛΗΡΩΘΕΙ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΜΗΝΑ ΕΤΟΥΣ 2011												
	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	ΜΑΡΤΙΟΣ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	ΜΑΪΟΣ	ΙΟΥΝΙΟΣ	ΙΟΥΛΙΟΣ	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
ΕΤΟΣ 2011	41.614	29.145	30.188	21.498	27.217	49.917	39.191	21.063	28.735	66.747	81.030	40.016

Πηγή: ΟΑΕΔ, 2016 -

[http://www.oaed.gr/documents/10195/1214552/%CE%A3%CE%A5%CE%93%CE%9A%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%A1%CE%A9%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A3+%CE%A0%CE%99%CE%9D%CE%91%CE%9A%CE%91%CE%A3+%CE%95%CE%93%CE%93%CE%95%CE%93%CE%A1%CE%91%CE%9C%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%97%CE%A3+%CE%91%CE%9D%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%99%CE%91%CE%A3+%CE%93%CE%99%CE%91+%CE%A4%CE%9F++%CE%95%CE%A4%CE%9F%CE%A3+2011+\\_2\\_.pdf/ed09bf2c-df60-4c94-81b3-05d488efff80](http://www.oaed.gr/documents/10195/1214552/%CE%A3%CE%A5%CE%93%CE%9A%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%A1%CE%A9%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A3+%CE%A0%CE%99%CE%9D%CE%91%CE%9A%CE%91%CE%A3+%CE%95%CE%93%CE%93%CE%95%CE%93%CE%A1%CE%91%CE%9C%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%97%CE%A3+%CE%91%CE%9D%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%99%CE%91%CE%A3+%CE%93%CE%99%CE%91+%CE%A4%CE%9F++%CE%95%CE%A4%CE%9F%CE%A3+2011+_2_.pdf/ed09bf2c-df60-4c94-81b3-05d488efff80)

**Πίνακας 15:** Επιδοτούμενοι άνεργοι στο σύνολο των Εγγεγραμμένων ανέργων.

	Ιαν.	Φεβ.	Μαρτ.	Απριλ.	Μάιος	Ιούν.	Ιούλ.	Αυγ.	Σεπτ.	Οκτ.	Νοέμ.	Δεκ.
Εγγεγραμμένοι άνεργοι	689.558	692.496	714.675	704.818	685.000	687.173	699.658	693.329	695.259	693.417	715.693	730.621
Επιδοτούμενοι άνεργοι	258.285	280.076	305.952	283.995	222.976	198.315	205.534	212.297	213.335	188.092	213.808	273.867
Ποσοστό επιδοτούμενων στο σύνολο των εγγεγραμμένων ανέργων	<b>37,46</b>	<b>40,44</b>	<b>42,81</b>	<b>40,29</b>	<b>32,55</b>	<b>28,86</b>	<b>29,38</b>	<b>30,62</b>	<b>30,68</b>	<b>27,13%</b>	<b>29,87</b>	<b>37,48</b>

Πηγή: ΟΑΕΔ, 2011α, 2011β

**Πίνακας 16:** Αριθμός ανέργων κατά Φύλο και μήνα.

	Ιαν.		Φεβρ.		Μάρτ.		Απρίλ.		Μάιος		Ιούνιος	
	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό
Άντρες	295.529	42,86%	300.951	43,46%	314.741	44,04%	311.430	44,19%	299.984	43,79%	291.577	42,43%
Γυναίκες	394.029	57,14%	391.545	56,54%	399.934	55,96%	393.388	55,81%	385.016	56,21%	395.596	57,57%
<b>Σύνολο</b>	<b>689.558</b>	<b>100%</b>	<b>692.496</b>	<b>100%</b>	<b>714.675</b>	<b>100%</b>	<b>704.818</b>	<b>100%</b>	<b>685.000</b>	<b>100%</b>	<b>687.173</b>	<b>100%</b>

	Ιούλιος		Αύγουστος		Σεπτέμβριος		Οκτώβριος		Νοέμβριος		Δεκέμβριος	
	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό
Άντρες	288.961	41,30%	282.935	40,81%	285.486	41,06%	287.026	41,39%	301.659	42,15%	311.825	42,68%
Γυναίκες	410.697	58,70%	410.394	59,19%	409.773	58,94%	406.391	58,61%	414.034	57,85%	418.796	57,32%
<b>Σύνολο</b>	<b>699.658</b>	<b>100%</b>	<b>693.329</b>	<b>100%</b>	<b>695.259</b>	<b>100%</b>	<b>693.417</b>	<b>100%</b>	<b>715.693</b>	<b>100%</b>	<b>730.621</b>	<b>100%</b>

Πηγή: ΟΑΕΔ, 2011α, 2011β

**Πίνακας 17:** Αριθμός ανέργων κατά Εκπαιδευτικό επίπεδο και μήνα.

	Ιαν.		Φεβρ.		Μάρτ.		Απρίλ.		Μάιος		Ιούνιος	
	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό
Χωρίς εκπαίδευση	9.088	1,32%	8.929	1,29%	9.101	1,27%	9.074	1,29%	8.922	1,30%	8.781	1,28%
Υπογρεωτική Εκπαίδευση (έως 3 <sup>η</sup> Γυμνασίου)	267.775	38,83%	270.384	39,04%	279.729	39,14%	274.776	38,99%	263.406	38,45%	253.585	36,90%
Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	315.541	45,76%	316.781	45,74%	327.201	45,78%	323.274	45,87%	314.705	45,94%	312.953	45,54%
Τριτοβάθμια	97.154	14,09%	96.402	13,92%	98.644	13,80%	97.694	13,86%	97.967	14,30%	111.854	16,28%
<b>Σύνολο</b>	<b>689.558</b>	<b>100,00%</b>	<b>692.496</b>	<b>100,00%</b>	<b>714.675</b>	<b>100,00%</b>	<b>704.818</b>	<b>100,00%</b>	<b>685.000</b>	<b>100,00%</b>	<b>687.173</b>	<b>100,00%</b>

	Ιούλιος		Αύγουστος		Σεπτέμβριος		Οκτώβριος		Νοέμβριος		Δεκέμβριος	
	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό
Χωρίς εκπαίδευση	8.720	1,25%	8.302	1,20%	8.334	1,20%	8.209	1,18%	8.375	1,17%	8.679	1,19%
Υπογρεωτική Εκπαίδευση (έως 3 <sup>η</sup> Γυμνασίου)	248.659	35,54%	239.928	34,61%	241.276	34,70%	245.111	35,35%	256.171	35,79%	264.735	36,23%
Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	316.337	45,21%	313.940	45,28%	320.685	46,12%	323.789	46,69%	335.661	46,90%	342.188	46,84%
Τριτοβάθμια	125.942	18,00%	131.159	18,92%	124.964	17,97%	116.308	16,77%	115.486	16,14%	115.019	15,74%
<b>Σύνολο</b>	<b>699.658</b>	<b>100,00%</b>	<b>693.329</b>	<b>100,00%</b>	<b>695.259</b>	<b>100,00%</b>	<b>693.417</b>	<b>100,00%</b>	<b>715.693</b>	<b>100,00%</b>	<b>730.621</b>	<b>100,00%</b>

Πηγή: ΟΑΕΔ, 2011

Πίνακας 18: Αριθμός ανέργων κατά Υπηκοότητα και μήνα.

	Ιαν.		Φεβρ.		Μάρτ.		Απρίλ.		Μάιος		Ιούνιος	
	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό
Έλληνες Υπήκοοι	636.188	92,26%	637.535	92,06%	656.892	91,91%	648.482	92,01%	631.846	92,24%	636.900	92,68%
Υπήκοοι χωρών Ευρωπαϊκής Ένωσης	10.984	1,59%	11.096	1,60%	11.379	1,59%	10.456	1,48%	9.446	1,38%	9.058	1,32%
Υπήκοοι τρίτων χωρών	42.386	6,15%	43.865	6,33%	46.404	6,49%	45.880	6,51%	43.708	6,38%	41.215	6,00%
<b>Σύνολο</b>	<b>689.558</b>	<b>100,00%</b>	<b>692.496</b>	<b>100,00%</b>	<b>714.675</b>	<b>100,00%</b>	<b>704.818</b>	<b>100,00%</b>	<b>685.000</b>	<b>100,00%</b>	<b>687.173</b>	<b>100,00%</b>

	Ιούλιος		Αύγουστος		Σεπτέμβριος		Οκτώβριος		Νοέμβριος		Δεκέμβριος	
	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό	Άνεργοι	Ποσοστό
Έλληνες Υπήκοοι	651.049	93,05%	647.715	93,42%	650.639	93,58%	648.210	93,48%	666.413	93,11%	678.386	92,85%
Υπήκοοι χωρών Ευρωπαϊκής Ένωσης	8.880	1,27%	8.537	1,23%	8.860	1,27%	9.554	1,38%	11.039	1,54%	12.084	1,65%
Υπήκοοι τρίτων χωρών	39.729	5,68%	37.077	5,35%	35.760	5,14%	35.653	5,14%	38.241	5,34%	40.151	5,50%
<b>Σύνολο</b>	<b>699.658</b>	<b>100,00%</b>	<b>693.329</b>	<b>100,00%</b>	<b>695.259</b>	<b>100,00%</b>	<b>693.417</b>	<b>100,00%</b>	<b>715.693</b>	<b>100,00%</b>	<b>730.621</b>	<b>100,00%</b>

Πηγή: ΟΑΕΔ, 2011



**Πίνακας 19:** Αριθμός επιδοτούμενων ανέργων κατά κατηγορία και μήνα.

	Ιαν.		Φεβρ.		Μάρτ.		Απρίλ.		Μάιος		Ιούνιος	
	Επιδοτούμενοι Άνεργοι	Ποσοστό	Επιδοτούμενοι Άνεργοι	Ποσοστό	Επιδοτούμενοι Άνεργοι	Ποσοστό	Επιδοτούμενοι Άνεργοι	Ποσοστό	Επιδοτούμενοι Άνεργοι	Ποσοστό	Επιδοτούμενοι Άνεργοι	Ποσοστό
Κοινοί	147.774	57,21%	158.498	56,59%	174.768	57,12%	181.942	64,07%	164.335	73,70%	164.409	82,90%
Οικοδόμοι	8.003	3,10%	11.985	4,28%	16.739	5,47%	19.956	7,03%	18.729	8,40%	16.949	8,55%
Εποχικοί τουρισμού	75.601	29,27%	80.447	28,72%	84.130	27,50%	56.039	19,73%	21.172	9,50%	6.110	3,08%
Εποχικοί λοιποί (αγροτικά)	26.114	10,11%	28.357	10,12%	29.482	9,64%	25.157	8,86%	17.897	8,03%	9.721	4,90%
Εκπαιδευτικοί	266	0,10%	230	0,08%	209	0,07%	166	0,06%	126	0,06%	411	0,21%
Λοιποί	527	0,20%	559	0,20%	624	0,20%	735	0,26%	717	0,32%	715	0,36%
<b>Σύνολο</b>	<b>258.285</b>	<b>100,00%</b>	<b>280.076</b>	<b>100,00%</b>	<b>305.952</b>	<b>100,00%</b>	<b>283.995</b>	<b>100,00%</b>	<b>222.976</b>	<b>100,00%</b>	<b>198.315</b>	<b>100,00%</b>

	Ιούλιος		Αύγουστος		Σεπτέμβριος		Οκτώβριος		Νοέμβριος		Δεκέμβριος	
	Επιδοτούμενοι Άνεργοι	Ποσοστό	Επιδοτούμενοι Άνεργοι	Ποσοστό	Επιδοτούμενοι Άνεργοι	Ποσοστό	Επιδοτούμενοι Άνεργοι	Ποσοστό	Επιδοτούμενοι Άνεργοι	Ποσοστό	Επιδοτούμενοι Άνεργοι	Ποσοστό
Κοινοί	173.651	84,49%	177.990	83,84%	181.070	84,88%	161.582	75,28%	85,91%	160.965	164.178	59,95%
Οικοδόμοι	8.817	6,94%	11.438	5,39%	14.258	4,13%	7.479	3,98%	7.704	3,35%	7.162	2,81%
Εποχικοί τουρισμού	3.768	1,83%	3.079	1,45%	2.892	1,36%	3.887	2,07%	27.905	13,05%	72.819	26,59%
Εποχικοί λοιποί (αγροτικά)	7.726	3,76%	6.724	3,17%	6.063	2,84%	5.834	3,10%	12.567	5,88%	25.683	9,38%
Εκπαιδευτικοί	5.379	2,62%	12.133	5,72%	13.496	6,33%	8.394	4,46%	4.299	2,01%	2.560	0,93%
Λοιποί	752	0,37%	933	0,44%	997	0,47%	916	0,49%	910	0,43%	923	0,34%
<b>Σύνολο</b>	<b>205.534</b>	<b>100,00%</b>	<b>212.297</b>	<b>100,00%</b>	<b>213.335</b>	<b>100,00%</b>	<b>188.092</b>	<b>100,00%</b>	<b>213.808</b>	<b>100,00%</b>	<b>273.867</b>	<b>100,00%</b>

Πηγή: ΟΑΕΔ, 2011α, 2011β

Οι κατηγορίες επιδοτούμενων άνεργων από τον ΟΑΕΕ για το έτος 2011 ήταν:

α) κοινοί άνεργοι (από 57% έως 86%), β) Εποχικοί τουρισμού (1% - 30%), γ) Εποχικοί λοιποί (4% - 10%), δ) οικοδόμοι (2% - 9%), ε) εκπαιδευτικοί (0.06% - 6%) (Πίνακας 19). Για την πρώτη κατηγορία τα υψηλότερα ποσοστά παρουσιάστηκαν κατά τους μήνες Ιούνιο, Ιούλιο, Αύγουστο και Σεπτέμβριο. Για τους εποχικούς άνεργους τουρισμού και λοιποί ήταν Νοέμβριος, Δεκέμβριος, Ιανουάριος, Φεβρουάριος και Μάρτιος. Για τους άνεργους εκπαιδευτικούς οι μήνες με τα πιο υψηλά ποσοστά ήταν Ιούλιος, Αύγουστος, Σεπτέμβριος και Οκτώβριος.

## Κεφάλαιο 2: Οι μονογονεϊκές οικογένειες στην Ελλάδα

### 2.1. Ο εννοιολογικός προσδιορισμός της μονογονεϊκής οικογένειας

Το ζήτημα του ορισμού της μονογονεϊκής οικογένειας σε στατιστικό αλλά και σε θεσμικό επίπεδο, εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από το είδος του κοινωνικού φαινομένου ή προβλήματος (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών – Ινστιτούτο Κοινωνικής Πολιτικής, 2007). Ένας πολύ γενικός ορισμός θα μπορούσε να είναι σχετικά με νοικοκυριά, που αποτελούνται από ένα γονέα και παιδιά τα οποία δεν έχουν δικά τους παιδιά, ανεξάρτητα από την ηλικία ή την κατάσταση απασχόλησης των παιδιών (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών – Ινστιτούτο Κοινωνικής Πολιτικής, 2007). Σε αυτόν τον ορισμό όμως καλύπτεται και η περίπτωση, που τα παιδιά θα μπορούσαν να είναι και ενήλικες. Γι' αυτό ο γενικός κανόνας τελικά εστιάζει στο θέμα της εξάρτησης των παιδιών από τον γονέα (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών – Ινστιτούτο Κοινωνικής Πολιτικής, 2007).

Τελικά, η μονογονεϊκή οικογένεια ορίζεται ως ένα νοικοκυριό, που αποτελείται από έναν ενήλικα και τουλάχιστον ένα «εξαρτώμενο» τέκνο (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών – Ινστιτούτο Κοινωνικής Πολιτικής, 2007). Το επόμενο πρόβλημα, που εγείρεται με αυτόν τον ορισμό είναι σχετικά με το θέμα «εξάρτησης» και την ηλικία, εάν δηλαδή το παιδί είναι πχ. κάτω των 16 ή των 18 ετών, αλλά και στη περίπτωση αυτή μπορούν να υποβληθούν εννοιολογικές και μεθοδολογικές ενστάσεις (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών – Ινστιτούτο Κοινωνικής Πολιτικής, 2007).

Στο επίπεδο της Eurostat, ως εξαρτώμενα θεωρούνται τα παιδιά ηλικίας είτε κάτω των 16 ετών είτε μεταξύ 16-24 ετών, που διαβιούν σε ένα νοικοκυριό στο οποίο τουλάχιστον ένας από τους γονείς τους είναι επίσης μέλος και τα οποία δεν είναι οικονομικά ενεργά (δηλ. ούτε απασχολούμενοι ούτε άνεργοι) (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών – Ινστιτούτο Κοινωνικής Πολιτικής, 2007). Με αυτόν τον ορισμό αποκλείονται τα νοικοκυριά, που αποτελούνται από έναν γονέα και ένα παιδί 16-24 ετών, που είτε απασχολείται ή είναι άνεργο. Επίσης, δεν καταμετρά στη σύνθεση της μονογονεϊκής οικογένειας με περισσότερα από ένα παιδιά, όσα παιδιά ηλικίας 16-

24 ετών είναι οικονομικά ενεργά κλπ. (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών – Ινστιτούτο Κοινωνικής Πολιτικής, 2007).

Ο ορισμός αυτός χρησιμοποιείται μεν από την Eurostat, αλλά οι επιμέρους χώρες στις εθνικές έρευνες (μπορούν να) χρησιμοποιούν εναλλακτικούς ορισμούς. Για παράδειγμα, στη Σουηδία τα παιδιά ηλικίας άνω των 20 ετών ορίζονται ως χωριστά νοικοκυριά, ακόμα και αν συγκατοικούν με τους γονείς τους. Το ίδιο ισχύει και τους «συγκάτοικους» ηλικίας άνω των 20 ετών, που δεν έχουν από κοινού παιδιά με τον «υπεύθυνο» του νοικοκυριού (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών – Ινστιτούτο Κοινωνικής Πολιτικής, 2007).

Οι επόμενοι ορισμοί διαφέρουν, ανάλογα με τον διαφορετικό χαρακτήρα του φορέα. Η Γενική Γραμματεία Ισότητας του Υπουργείου Εσωτερικών παραθέτει τον ακόλουθο ορισμό (Υπουργείο Εσωτερικών, Γενική Γραμματεία Ισότητας, 2007): **Μονογονεϊκή** χαρακτηρίζεται η οικογένεια στην οποία ένας γονέας χωρίς σύζυγο, ανεξάρτητα από το λόγο για τον οποίο έχει μείνει μόνος/-η και ανεξάρτητα από την ύπαρξη άλλων ενήλικων μελών στην οικογένεια, ζει με ένα τουλάχιστον ανύπαντρο παιδί εξαρτημένο από αυτόν/-η (άγαμη μητέρα ή άγαμος πατέρας, χήρος/-α, διαζευγμένος/-η) (Υπουργείο Εσωτερικών, Γενική Γραμματεία Ισότητας, 2007).

Το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ) με βάση την παρ. 6 του άρθρου 29 του Ν. 3838/2010 (ΦΕΚ 49/Α/24.3.2010) προσδιορίζεται την ιδιότητα του γονέα και του τέκνου μονογονεϊκής οικογένειας, ώστε να αποτελέσει βαθμολογούμενο κριτήριο στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου (ΣΟΧ) και συμβάσεων μίσθωσης έργου (ΣΜΕ), ως εξής (Υπουργείο Εσωτερικών – Γενική Γραμματεία Ισότητας, 2007):

- Γονέας μονογονεϊκής οικογένειας νοείται ο γονέας εκείνος ο οποίος, κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης πρόσληψης, ασκεί εν τοις πράγμασι και κατ' αποκλειστικότητα ή μετά από σχετική ανάθεση τη γονική μέριμνα ενός ή περισσότερων ανήλικων τέκνων. Το δικαίωμα αυτό ασκείται από τον γονέα και μετά την ενηλικίωση των τέκνων και μέχρι τη συμπλήρωση του 25ου έτους της ηλικίας τους.
- Τέκνα μονογονεϊκής οικογένειας είναι εκείνα τα οποία μέχρι την ενηλικίωσή τους είχαν τον ένα μόνο γονέα τους. Στην περίπτωση αυτή υπάγονται και τα τέκνα τα οποία στερήθηκαν και τους δύο γονείς πριν την ενηλικίωσή τους. Το

δικαίωμα αυτό ασκείται από το τέκνο μέχρι και τη συμπλήρωση του 30ού έτους της ηλικίας του.

## 2.2. Ποσοτική αποτίμηση των μονογονεϊκών οικογενειών

Τις τελευταίες δεκαετίες οι μονογονεϊκές οικογένειες αυξήθηκαν στις ευρωπαϊκές χώρες. Η σχετική πλειονότητα των μονογονεϊκών νοικοκυριών αποτελείται, κατά μέσο ευρωπαϊκό όρο, από τον γονέα και ένα εξαρτημένο παιδί (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών – Ινστιτούτο Κοινωνικής Πολιτικής, 2007). Το 2007 αντιπροσώπευαν το 3% περίπου όλων των ευρωπαϊκών οικογενειών και το 9% των οικογενειών με παιδιά (Υπουργείο Εσωτερικών, Γενική Γραμματεία Ισότητας, 2007). Οι γυναίκες αποτελούν τη συντριπτική πλειοψηφία των μονογονέων σε Ευρώπη και Ελλάδα ειδικά, με το αντίστοιχο ποσοστό να ανέρχεται στο 91% (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών – Ινστιτούτο Κοινωνικής Πολιτικής, 2007 - Υπουργείο Εσωτερικών, Γενική Γραμματεία Ισότητας, 2007).

Το 2011 υπήρχαν 15,5 εκατομμύρια μονογονεϊκές οικογένειες με τουλάχιστον ένα παιδί ηλικίας κάτω των 25 ετών υπό την ίδια στέγη· αυτό ισοδυναμούσε με 11,0 % του συνόλου των οικογενειών στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 28 Κρατών μελών-28<sup>2</sup>. Πολλές ευρωπαϊκές πρωτεύουσες και άλλα μεγάλα αστικά συγκροτήματα χαρακτηρίστηκαν από σχετικά υψηλό ποσοστό μονογονεϊκών οικογενειών.

Πριν την παράθεση στατιστικών στοιχείων για την ελληνική περίπτωση, παρουσιάζονται οι ορισμοί, που χρησιμοποιεί η Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία για τη συγκέντρωση και επεξεργασία στοιχείων. Αυτοί είναι:

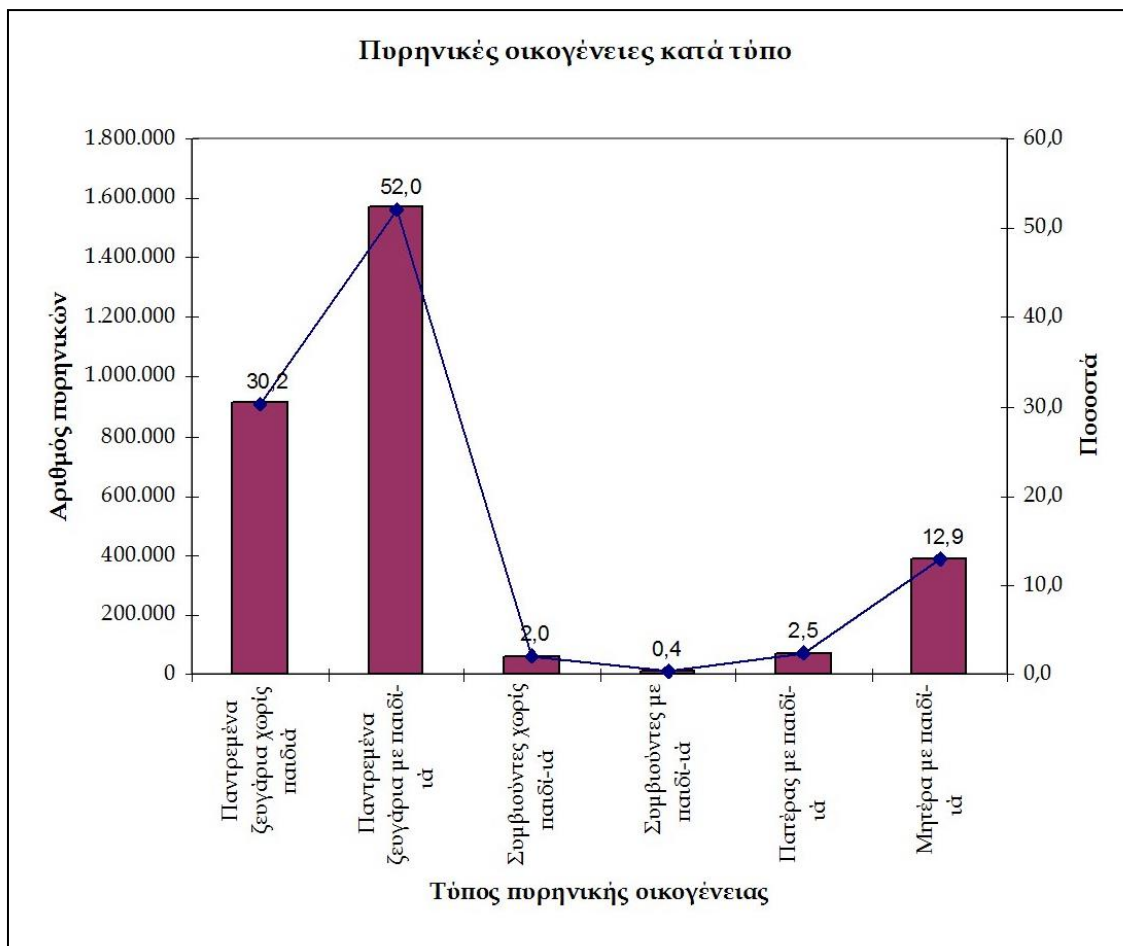
- ο **Μόνιμος Πληθυσμός**: το σύνολο των ατόμων, που έχουν ζήσει συνεχώς στον τόπο συνήθους διαμονής τους, για περίοδο, τουλάχιστον, 12 μηνών πριν την ημερομηνία αναφοράς της Απογραφής ή έφθασαν στον τόπο συνήθους διαμονής τους κατά τους τελευταίους 12 μήνες πριν την ημερομηνία αναφοράς, με την πρόθεση να παραμείνουν εκεί για, τουλάχιστον, 1 χρόνο.

---

2 [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Population\\_statistics\\_at\\_regional\\_level/el#.CE.9C.CE.BF.CE.BD.CE.BF.CE.B3.CE.BF.CE.BD.CE.B5.CF.8A.CE.BA.CE.AD.CF.82\\_.CE.BF.CE.B9.CE.BA.CE.BF.CE.B3.CE.AD.CE.BD.CE.B5.CE.B9.CE.B5.CF.82](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Population_statistics_at_regional_level/el#.CE.9C.CE.BF.CE.BD.CE.BF.CE.B3.CE.BF.CE.BD.CE.B5.CF.8A.CE.BA.CE.AD.CF.82_.CE.BF.CE.B9.CE.BA.CE.BF.CE.B3.CE.AD.CE.BD.CE.B5.CE.B9.CE.B5.CF.82)

- **Νοικοκυριό:** είναι το σύνολο των ατόμων που διαμένουν μόνιμα σε μια κατοικία (κανονική ή μη κανονική ) είτε έχουν συγγενικές σχέσεις είτε όχι.
- **Πυρηνική οικογένεια:** θεωρείται η ύπαρξη δύο ή περισσότερων ατόμων μέσα στο νοικοκυριό, τα οποία σχετίζονται ως σύζυγοι, ως συμβιούντες σύντροφοι ή ως γονέας και παιδιά. Έτσι, η πυρηνική οικογένεια περιλαμβάνει ένα ζεύγος χωρίς παιδιά ή ζεύγος με ένα ή περισσότερα παιδιά ή ένα μόνο γονέα με ένα ή περισσότερα παιδιά, που διαβιών μόνιμα στην ίδια κατοικία. Δύο άτομα θεωρείται ότι συμβιών όταν έχουν συνήθη κατοικία το ίδιο νοικοκυριό, δεν είναι παντρεμένα μεταξύ τους και αναφέρουν ότι έχουν μια σχέση όμοια της έγγαμης.
- **Παιδί:** είναι ένα οποιοδήποτε άτομο χωρίς σύντροφο ή άτομο το οποίο έχει τη συνήθη κατοικία του στο νοικοκυριό του ενός τουλάχιστον από τους γονείς του.

Η κατάσταση για τις μονογονεϊκές οικογένειες με βάση τα καταγεγραμμένα στοιχεία του έτους 2011 παρουσιάζεται στους ακόλουθες πίνακες και γραφήματα. Το σύνολο των πυρηνικών οικογενειών ανέρχεται σε 3.021.425 από τις οποίες 913.279 παντρεμένα ζευγάρια χωρίς παιδιά στο ίδιο νοικοκυριό, 1.570.422 παντρεμένα ζευγάρια με παιδιά, 61.630 συμβιούντες χωρίς παιδιά στο ίδιο νοικοκυριό, 12.319 συμβιούντες με παιδιά, 74.438 μονογονεϊκές οικογένειες αποτελούμενες από πατέρα με παιδί-ιά στο ίδιο νοικοκυριό και 389.337 μονογονεϊκές οικογένειες αποτελούμενες από μητέρα με παιδιά στο ίδιο νοικοκυριό (Γραφήματα 13 και 14 - Πίνακας 20) (Ελληνική Δημοκρατία, Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία, 2014).



**Γράφημα 13:** Κατανομή πυρηνικών οικογενειών ανά τύπο (Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, [http://www.statistics.gr/documents/20181/1210503/A1602\\_SAM01\\_DT\\_DC\\_00\\_2011\\_03\\_F\\_GR.pdf/e1ac0b1c-8372-4886-acb8-d00a5a68aabe](http://www.statistics.gr/documents/20181/1210503/A1602_SAM01_DT_DC_00_2011_03_F_GR.pdf/e1ac0b1c-8372-4886-acb8-d00a5a68aabe))

**Πίνακας 20:** Στατιστικά στοιχεία ανά τύπο πυρηνικής οικογένειας με ή χωρίς παιδιά κάτω των 6 ετών.

Τύπος πυρηνικής οικογένειας με ή χωρίς παιδιά κάτω των 6 ετών	Σύνολο		Ποσοστό	
	Πυρηνικών οικογενειών	Παιδιών στην πυρηνική οικογένεια	Πυρηνικών οικογενειών	Παιδιών στην πυρηνική οικογένεια
Σύνολο χώρας	3021425	3284520	100,00	100,00
Παντρεμένα ζευγάρια με ένα ή περισσότερα παιδιά κάτω των 6 ετών	446083	795080	14,8	24,2
Συμβιούντα ζευγάρια με ένα ή περισσότερα παιδιά κάτω των 6 ετών	5855	9921	0,2	0,3
Πατέρας με ένα ή περισσότερα παιδιά κάτω των 6 ετών	6746	10750	0,2	0,3
Μητέρα με ένα ή περισσότερα παιδιά κάτω των 6 ετών	27987	43138	0,9	1,3
Πυρηνικές οικογένειες χωρίς παιδιά κάτω των 6 ετών	2534754	2425631	83,9	73,9

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία, 2014 -<http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM05/>-

**Πίνακας 21:** Γυναίκες και οικογενειακή κατάσταση.

Ομάδες ηλικιών και οικογενειακή κατάσταση	Σύνολο γυναικών	Αριθμός παιδιών						
		0	1	2	3	4	5	6 και άνω
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	5.000.444	1.710.051	717.998	1773497	560.108	155.552	43.503	39.735
Άγαμες	1.385.650	1.352.018	20.442	8.364	2.744	1.129	428	525
Έγγαμες	2.669.822	249.694	506.927	1361762	404.942	102.047	23.790	20.660
Χήρες	696.102	66.741	107.940	309.148	130.556	46.791	17.841	17.085
Διαζευγμένες	205.742	35.731	70.503	76.106	17.017	4.168	1.065	1.152
Με σύμφωνο συμβίωσης	1.034	243	362	282	95	30	6	16
Σε διάσταση	41.963	5.541	11.799	17.817	4.749	1.387	373	297
Χήρες από σύμφωνο συμβίωσης	31	23	3	4	1	0	0	0
Διαζευγμένες από σύμφωνο συμβίωσης	100	60	22	14	4	0	0	0

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία, 2016



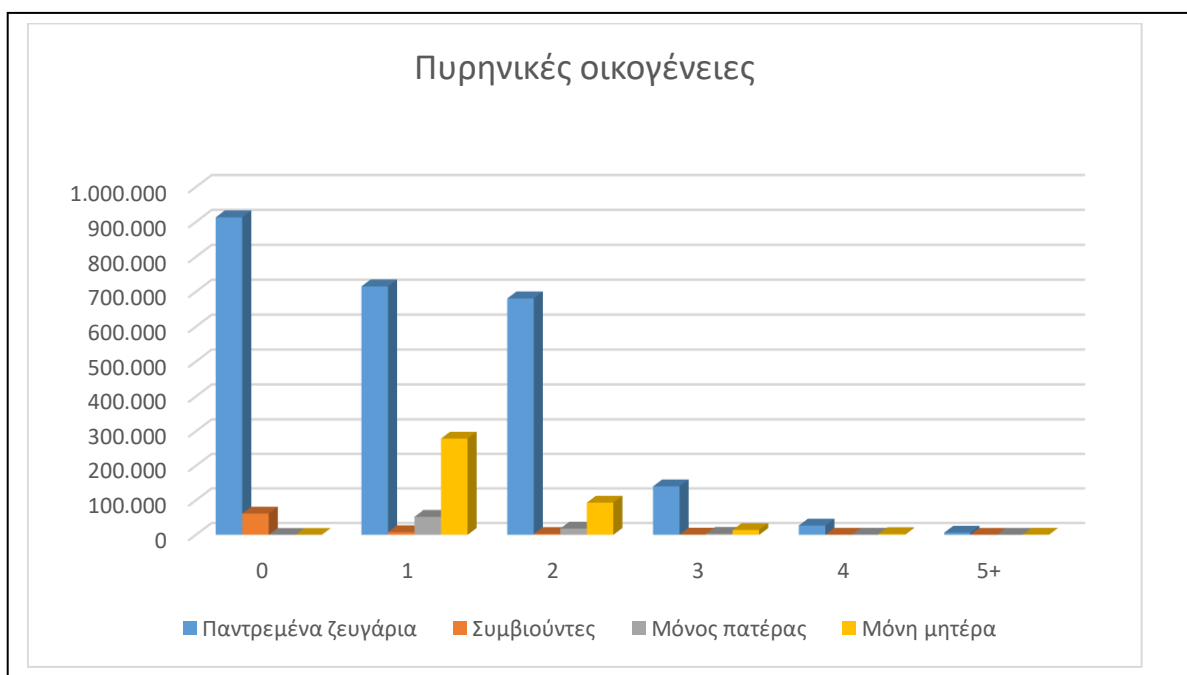
**Πίνακας 22:** Κατανομή τύπων οικογένειας ανά περιφέρεια – Απογραφή Πληθυσμού 2011.

Περιγραφή / Τύπος πυρηνικής οικογένειας	Σύνολο πυρηνικών οικογενειών	Πυρηνικές οικογένειες κατά αριθμό παιδιών					
		0	1	2	3	4	5+
<b>ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ</b>	<b>3.021.425</b>	<b>974.909</b>	<b>1.054.478</b>	<b>795.232</b>	<b>158.832</b>	<b>30.431</b>	<b>7.543</b>
Παντρεμένα ζευγάρια	2.483.701	913.279	715.342	680.955	140.639	27.051	6.435
Συμβιούντες	73.949	61.630	7.978	2.755	924	398	264
Μόνος πατέρας	74.438	0	52.332	18.275	3.119	562	150
Μόνη μητέρα	389.337	0	278.826	93.247	14.150	2.420	694
<b>ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ</b>							
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ (Έδρα: Θεσσαλονίκη,η)</b>							
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ (Έδρα: Κομοτηνή,η)</b>	<b>176.830</b>	<b>68.351</b>	<b>58.625</b>	<b>39.355</b>	<b>8.324</b>	<b>1.701</b>	<b>474</b>
Παντρεμένα ζευγάρια	151.999	65.664	42.098	34.682	7.591	1.551	413
Συμβιούντες	3.140	2.687	306	99	27	14	7
Μόνος πατέρας	3.593	0	2.679	737	145	23	9
Μόνη μητέρα	18.098	0	13.542	3.837	561	113	45
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Έδρα: Θεσσαλονίκη,η)</b>	<b>536.195</b>	<b>175.366</b>	<b>183.916</b>	<b>142.486</b>	<b>28.131</b>	<b>5.137</b>	<b>1.159</b>
Παντρεμένα ζευγάρια	447.434	165.341	127.270	123.700	25.434	4.673	1.016
Συμβιούντες	11.881	10.025	1.136	441	187	67	25
Μόνος πατέρας	11.556	0	8.255	2.776	430	78	17
Μόνη μητέρα	65.324	0	47.255	15.569	2.080	319	101
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΗΠΕΙΡΟΥ - ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Έδρα: Ιωάννινα,τα)</b>							
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Έδρα: Κοζάνη,η)</b>	<b>81.748</b>	<b>27.900</b>	<b>26.703</b>	<b>20.624</b>	<b>5.480</b>	<b>887</b>	<b>154</b>
Παντρεμένα ζευγάρια	70.421	26.968	19.121	18.309	5.042	838	143
Συμβιούντες	1.045	932	76	29	6	1	1
Μόνος πατέρας	1.931	0	1.403	450	73	4	1
Μόνη μητέρα	8.351	0	6.103	1.836	359	44	9
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ (Έδρα: Ιωάννινα,τα)</b>	<b>95.813</b>	<b>35.045</b>	<b>30.711</b>	<b>23.523</b>	<b>5.367</b>	<b>990</b>	<b>177</b>
Παντρεμένα ζευγάρια	80.847	33.776	20.911	20.300	4.788	911	161
Συμβιούντες	1.435	1.269	117	32	11	3	3
Μόνος πατέρας	2.786	0	1.910	728	127	19	2
Μόνη μητέρα	10.745	0	7.773	2.463	441	57	11
<b>ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ</b>							
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Έδρα: Λάρισα,η)</b>							
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (Έδρα: Λάρισα,η)</b>	<b>209.558</b>	<b>71.918</b>	<b>69.313</b>	<b>53.511</b>	<b>11.802</b>	<b>2.452</b>	<b>562</b>
Παντρεμένα ζευγάρια	177.208	69.088	48.427	46.573	10.471	2.176	473
Συμβιούντες	3.658	2.830	388	197	138	70	35
Μόνος πατέρας	5.225	0	3.589	1.330	247	49	10
Μόνη μητέρα	23.467	0	16.909	5.411	946	157	44
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Έδρα: Λαμία,η)</b>	<b>154.086</b>	<b>52.260</b>	<b>51.254</b>	<b>39.693</b>	<b>8.829</b>	<b>1.645</b>	<b>405</b>
Παντρεμένα ζευγάρια	128.039	50.071	34.459	33.967	7.744	1.461	337
Συμβιούντες	2.674	2.189	312	110	31	21	11
Μόνος πατέρας	4.712	0	3.264	1.185	217	30	16

Μόνη μητέρα	18.661	0	13.219	4.431	837	133	41
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ, ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΙΟΝΙΟΥ (Έδρα: Πάτρα,αι)</b>							
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ (Έδρα: Κέρκυρα,η)</b>	<b>59.484</b>	<b>20.952</b>	<b>20.710</b>	<b>14.538</b>	<b>2.708</b>	<b>466</b>	<b>110</b>
Παντρεμένα ζευγάρια	48.715	19.461	13.968	12.406	2.395	395	90
Συμβιούντες	1.859	1.491	248	76	21	18	5
Μόνος πατέρας	1.753	0	1.219	445	69	16	4
Μόνη μητέρα	7.157	0	5.275	1.611	223	37	11
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Έδρα: Πάτρα,αι)</b>	<b>182.915</b>	<b>54.206</b>	<b>59.216</b>	<b>49.218</b>	<b>14.879</b>	<b>4.073</b>	<b>1.323</b>
Παντρεμένα ζευγάρια	151.199	51.897	39.776	41.812	13.052	3.591	1.071
Συμβιούντες	3.130	2.309	379	213	97	64	68
Μόνος πατέρας	5.183	0	3.351	1.396	326	80	30
Μόνη μητέρα	23.403	0	15.710	5.797	1.404	338	154
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ (Έδρα: Τρίπολις,η)</b>	<b>163.515</b>	<b>56.535</b>	<b>55.232</b>	<b>39.847</b>	<b>9.452</b>	<b>1.934</b>	<b>515</b>
Παντρεμένα ζευγάρια	135.548	54.106	36.901	34.087	8.324	1.705	425
Συμβιούντες	3.153	2.429	441	148	57	36	42
Μόνος πατέρας	5.086	0	3.594	1.198	247	36	11
Μόνη μητέρα	19.728	0	14.296	4.414	824	157	37
<b>ΑΤΤΙΚΗ</b>							
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ (Έδρα: Αθήναι,αι)</b>							
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ (Έδρα: Αθήναι,αι)</b>	<b>1.047.265</b>	<b>304.976</b>	<b>395.649</b>	<b>292.915</b>	<b>44.650</b>	<b>7.227</b>	<b>1.848</b>
Παντρεμένα ζευγάρια	829.649	277.492	259.644	246.151	38.573	6.214	1.575
Συμβιούντες	32.641	27.484	3.626	1.091	290	88	62
Μόνος πατέρας	25.371	0	18.037	6.270	869	162	33
Μόνη μητέρα	159.604	0	114.342	39.403	4.918	763	178
<b>ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ, ΚΡΗΤΗ</b>							
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΙΓΑΙΟΥ (Έδρα: Πειραιεύς,ο)</b>							
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (Έδρα: Μυτιλήνη,η)</b>	<b>55.785</b>	<b>20.857</b>	<b>18.757</b>	<b>13.024</b>	<b>2.545</b>	<b>482</b>	<b>120</b>
Παντρεμένα ζευγάρια	47.053	19.738	13.154	11.355	2.274	427	105
Συμβιούντες	1.283	1.119	118	35	7	3	1
Μόνος πατέρας	1.223	0	878	289	41	13	2
Μόνη μητέρα	6.226	0	4.607	1.345	223	39	12
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (Έδρα: Ερμούπολις,η)</b>	<b>85.885</b>	<b>28.354</b>	<b>29.036</b>	<b>22.136</b>	<b>5.218</b>	<b>945</b>	<b>196</b>
Παντρεμένα ζευγάρια	71.375	26.150	20.472	19.130	4.600	850	173
Συμβιούντες	2.637	2.204	313	104	14	2	0
Μόνος πατέρας	2.064	0	1.460	465	121	11	7
Μόνη μητέρα	9.809	0	6.791	2.437	483	82	16
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΡΗΤΗΣ (Έδρα: Ηράκλειον,το)</b>							
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ (Έδρα: Ηράκλειον,το)</b>	<b>172.346</b>	<b>58.189</b>	<b>55.356</b>	<b>44.362</b>	<b>11.447</b>	<b>2.492</b>	<b>500</b>
Παντρεμένα ζευγάρια	144.214	53.527	39.141	38.483	10.351	2.259	453

Συμβιούντες	5.413	4.662	518	180	38	11	4
Μόνος πατέρας	3.955	0	2.693	1.006	207	41	8
Μόνη μητέρα	18.764	0	13.004	4.693	851	181	35
Συμβιούντες	2.637	2.204	313	104	14	2	0
Μόνος πατέρας	2.064	0	1.460	465	121	11	7
Μόνη μητέρα	9.809	0	6.791	2.437	483	82	16
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΡΗΤΗΣ (Έδρα: Ηράκλειο,το)</b>							
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ (Έδρα: Ηράκλειο,το)</b>	<b>172.346</b>	<b>58.189</b>	<b>55.356</b>	<b>44.362</b>	<b>11.447</b>	<b>2.492</b>	<b>500</b>
Παντρεμένα ζευγάρια	144.214	53.527	39.141	38.483	10.351	2.259	453
Συμβιούντες	5.413	4.662	518	180	38	11	4
Μόνος πατέρας	3.955	0	2.693	1.006	207	41	8
Μόνη μητέρα	18.764	0	13.004	4.693	851	181	35

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία, 2016 - <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM05/->



**Γράφημα 14:** Απεικόνιση των στοιχείων του προηγούμενου πίνακα για όλη τη χώρα (Πηγή: Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία, 2016).

**Πίνακας 23:** Απογραφή Πληθυσμού 2011. Πυρηνικές οικογένειες κατά τύπο πυρηνικής και υπηκοότητα συζύγων, συντρόφων και μόνων γονέων.

Περιγραφή	Τύπος πυρηνικής / Υπηκοότητα συζύγων, συντρόφων και μόνων γονέων							
	Σύνολο πυρηνικών οικογενειών	Παντρεμένα ζευγάρια / Συμβιούντες				Μόνοι γονείς		
		Σύνολο	Και οι δύο σύζυγοι Έλληνες / Και οι δύο σύντροφοι Έλληνες	Ο ένας εκ των δύο συζύγων Έλληνας / Ο ένας εκ των δύο συντρόφων Έλληνας	Και οι δύο σύζυγοι αλλοδαποί / Και οι δύο σύντροφοι αλλοδαποί	Σύνολο	Ο μόνος γονέας Έλληνας	Ο μόνος γονέας αλλοδαπός
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	3.021.425	2.557.650	2.312.360	80.222	165.068	463.775	431.874	31.901
ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	890.586	768.202	717.851	19.304	31.047	122.384	116.444	5.940
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ	713.025	614.454	572.584	16.374	25.496	98.571	93.463	5.108
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	176.830	155.139	148.162	3.339	3.638	21.691	20.896	795
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	536.195	459.315	424.422	13.035	21.858	76.880	72.567	4.313
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΗΠΕΙΡΟΥ - ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	177.561	153.748	145.267	2.930	5.551	23.813	22.981	832
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	81.748	71.466	68.073	1.270	2.123	10.282	9.974	308
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	95.813	82.282	77.194	1.660	3.428	13.531	13.007	524
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	769.558	655.183	596.988	16.198	41.997	114.375	108.111	6.264
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	363.644	311.579	287.580	6.081	17.918	52.065	49.583	2.482
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	209.558	180.866	168.525	3.235	9.106	28.692	27.606	1.086
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	154.086	130.713	119.055	2.846	8.812	23.373	21.977	1.396
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ, ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΙΟΝΙΟΥ	405.914	343.604	309.408	10.117	24.079	62.310	58.528	3.782
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	59.484	50.574	42.857	2.813	4.904	8.910	8.192	718
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	182.915	154.329	144.266	3.053	7.010	28.586	27.449	1.137
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	163.515	138.701	122.285	4.251	12.165	24.814	22.887	1.927
ΑΤΤΙΚΗ	1.047.265	862.290	758.325	34.446	69.519	184.975	169.106	15.869

ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ	1.047.265	862.290	758.325	34.446	69.519	184.975	169.106	15.869
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	1.047.265	862.290	758.325	34.446	69.519	184.975	169.106	15.869
ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ, ΚΡΗΤΗ	314.016	271.975	239.196	10.274	22.505	42.041	38.213	3.828
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΙΓΑΙΟΥ	141.670	122.348	107.619	5.055	9.674	19.322	17.560	1.762
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	55.785	48.336	44.717	1.267	2.352	7.449	7.066	383
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	85.885	74.012	62.902	3.788	7.322	11.873	10.494	1.379
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΡΗΤΗΣ	172.346	149.627	131.577	5.219	12.831	22.719	20.653	2.066
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	172.346	149.627	131.577	5.219	12.831	22.719	20.653	2.066

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία - <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM05/>

3. Περισσότερα καταγεγραμμένα στοιχεία υπάρχουν για τις γυναίκες, ενώ για τους άντρες δεν βρέθηκαν (Πίνακας 21). Επίσης διαπιστώνεται ότι γυναίκες άγαμες, χήρες, διαζευγμένες, σε διάσταση με 1, 2 ή 3 έχουν υψηλότερα ποσοστά σε σχέση με τις άλλες κατηγορίες και κυρίως με περισσότερα παιδιά.
4. Με βάση τον πίνακα 22, παρατηρείται ότι στο σύνολο της χώρας, οικογένειες με ένα μόνο γονέα (πατέρα ή μητέρα) είναι μικρότερες σε αριθμό συγκριτικά με εκείνες, των οποίων οι γονείς είναι παντρεμένοι ή συμβιώνουν. Οι αριθμοί αυτού του τύπου οικογενειών μειώνονται με την αύξηση του αριθμού των παιδιών. Επίσης ο αριθμός οικογενειών με μόνο πατέρα είναι μικρότερος σε σχέση με εκείνον, για οικογένειες με μόνο μητέρα παρούσα. Αυτό συμβαίνει σε όλες τις περιπτώσεις παρουσίας παιδιών (από 1 έως περισσότερα από 5) και σε όλες τις περιφέρειες της χώρας. Οι περιφέρειες με τον μικρότερο αριθμό οικογενειών που έχουν μόνο πατέρα είναι: Κέρκυρα, Βόρειο Αιγαίο (με έδρα Μυτιλήνη), Κρήτη (με έδρα Ηράκλειο). Αντίστοιχα για τις οικογένειες στις οποίες υπάρχει μόνο μητέρα, οι μικρότεροι αριθμοί καταγράφονται σε Δυτική Μακεδονία (περίπου 8.000), Ιόνια Νησιά (περίπου 7.000) και Βόρειο Αιγαίο (έδρα Μυτιλήνη)(περίπου 6.000). Αντίθετα στην περιφέρεια Αττικής (λόγω της πρωτεύουσας Αθήνας), υπάρχουν οι περισσότερες οικογένειες με μόνο πατέρα (περίπου 25.000) και με μόνο μητέρα (160.000). Επίσης για τις περισσότερες από αυτές τις οικογένειες ο ένας γονέας είναι Έλληνας (Πίνακας 23).

## Κεφάλαιο 3: Άτομα με προβλήματα υγείας

### 3.1. Ο προσδιορισμός των ατόμων με προβλήματα υγείας

ΑμεΑ σημαίνει Άτομα με Αναπηρία, όχι Άτομα με Ειδικές Ανάγκες (εκείνο γράφεται ΑμΕΑ)<sup>3</sup>. Τα γενικά χαρακτηριστικά, που περιγράφουν τον όρο «αναπηρία» είναι<sup>4</sup>:

- κατάσταση που είτε υπάρχει εκ γενετής, είτε είναι επίκτητη.
- λειτουργική βλάβη, που δυσκολεύει ουσιαστικά τη ζωή του αναπήρου.
- συνέπεια βλάβης, των λειτουργιών ή της ανάπτυξης, ή τραυματικών επιδράσεων των συστημάτων στάσης ή κίνησης.
- Η αρνητική αντίδραση του κοινωνικού περιγύρου στην εμφάνιση του ανθρώπου που βρίσκεται σε συνθήκες αναπηρίας.

Ο όρος «ανάπηρος» σύμφωνα με τον ορισμό του Ο.Η.Ε. (1975) αναφέρεται σε οποιοδήποτε άτομο που δεν μπορεί να εξασφαλίσει μόνο του όλες ή ένα μέρος από τις ανάγκες μιας φυσιολογικής, ατομικής ή και κοινωνικής ζωής λόγω κάποιου εκ γενετής ή επίκτητου σωματικού ή διανοητικού μειονεκτήματος. Συνεπώς, οι αναπηρίες διακρίνονται σε τέσσερα είδη: α) κινητικές ή σωματικές, β) αισθητηριακές, γ) νοητικές - γνωστικές και δ) συναισθηματικές. Ακόμα, οι αναπηρίες ταξινομούνται ως προς το χρόνο εκδήλωσης σε εκείνες με τις οποίες γεννιέται το βρέφος και σε αναπηρίες οι οποίες μπορούν να προκληθούν σε κάποια χρονική στιγμή από κληρονομική αιτία, ασθένειες, εργατικό - τροχαίο ή άλλο ατύχημα. Συνεπώς η μειονεξία του αναπήρου, άσχετα από την μορφή και τον χρόνο που εκδηλώνεται προκαλεί μερική ή ολική απώλεια της ικανότητας του ατόμου να καλύπτει τις ανάγκες του<sup>5</sup>.

Σύμφωνα με το νόμο 1566/85 (ΦΕΚ167/85) (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, 1985) “Δομή και Λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις”, Κεφάλαιο Ι “Ειδική Αγωγή”, άρθρο 32 “Σκοπός και μορφή”, άτομα

---

3 <http://www.noesi.gr/book/amea-kai-posoi-einai>

4

[http://www.kinapsi.gr/index.php?option=com\\_k2&id=10\\_acb196f260908759bf508a8e8bf690a3&lang=en&task=download&view=item](http://www.kinapsi.gr/index.php?option=com_k2&id=10_acb196f260908759bf508a8e8bf690a3&lang=en&task=download&view=item)

5 <http://www.amea-amyntaio.gr/index2.php?id=31>

με αναπηρίες (ΑμεΑ) θεωρούνται κατά την έννοια αυτού του νόμου, τα πρόσωπα τα οποία από οργανικά, ψυχικά ή κοινωνικά αίτια παρουσιάζουν καθυστερήσεις, αναπηρίες ή διαταραχές στη γενικότερη ψυχοσωματική κατάσταση ή στις επιμέρους λειτουργίες τους και σε βαθμό που δυσκολεύεται ή παρεμποδίζεται σοβαρά η παρακολούθηση της γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης, η δυνατότητα ένταξης τους στην παραγωγική διαδικασία και η αλληλοαποδοχή τους με το κοινωνικό σύνολο. Στα άτομα αυτά συμπεριλαμβάνονται ιδίως:

1. οι τυφλοί και όσοι παρουσιάζουν σοβαρές διαταραχές στην όραση
2. οι κωφοί και βαρήκοοι
3. όσοι έχουν κινητικές διαταραχές
4. όσοι έχουν νοητική καθυστέρηση
5. όσοι εμφανίζουν επιμέρους δυσκολίες στη μάθηση (δυσλεξία, διαταραχή λόγου κ.ά.) ή είναι γενικότερα δυσπροσάρμοστοι
6. όσοι πάσχουν από ψυχικές νόσους και συναισθηματικές αναστολές
7. οι επιληπτικοί
8. οι χανσενικοί (λεπροί)
9. όσοι πάσχουν από ασθένειες που απαιτούν μακρόχρονη θεραπεία και παραμονή σε νοσηλευτικά ιδρύματα, κλινικές ή πρεβεντόρια (αναρρωτήρια προφυματικών) και τέλος
10. κάθε άτομο νηπιακής, παιδικής ή εφηβικής ηλικίας, που δεν ανήκει σε μία από τις προηγούμενες περιπτώσεις και που παρουσιάζει διαταραχή της προσωπικότητας από οποιαδήποτε αιτία.



### 3.2. Η ποσοτική αποτίμηση των ατόμων με προβλήματα υγείας

Σύμφωνα με τον ΟΗΕ, στις περισσότερες χώρες του κόσμου, ένα ποσοστό 8-10% του πληθυσμού έχει κάποιας μορφής αναπηρία<sup>6</sup>. Βάσει της ανάλυσης και σύνθεσης δεδομένων από έρευνες, προκύπτει ότι στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ο αριθμός των ατόμων με αναπηρίες ανέρχεται σε 37 εκατομμύρια άτομα, αριθμός που αντιστοιχεί στο 10% του πληθυσμού<sup>7</sup>.

Σύμφωνα, με διαθέσιμα στατιστικά της Eurostat για το έτος 2012<sup>8</sup>:

- 42 εκατομμύρια άνθρωποι στην Ε.Ε. είχαν κάποια μορφή αναπηρία.
- Οι γυναίκες, που ήταν το 58,4% όλων των ατόμων με αναπηρία, ηλικίας 15 και άνω, δήλωσαν εκείνη τη χρονιά πιο εύκολα την αναπηρία ή δυσκολία που αντιμετώπιζαν, σε σχέση με τους άντρες.
- Αντίστοιχα, οι ηλικιωμένοι άνω των 65 ετών, δήλωσαν με μεγαλύτερη ευκολία ότι έχουν κάποια αναπηρία, σε ποσοστό 42%.
- Σύμφωνα με την ίδια έρευνα του 2012, τα νοικοκυριά με παιδιά είχαν μικρότερα ποσοστά ατόμων με αναπηρία, από τα νοικοκυριά χωρίς παιδιά.
- Συνολικά, το 30% των ατόμων με αναπηρία στην Ε.Ε, ζούσε με σύντροφο χωρίς παιδιά, σε αντίθεση με το 29% που δήλωνε ότι ζούσε μόνο του. Το 12,9% ζούσε με σύντροφο και παιδιά.
- Σε ότι αφορά την εκπαίδευση, η εμφάνιση της αναπηρίας ήταν πιο συχνή σε άτομα με βασική εκπαίδευση, σε σχέση με όσα είχαν τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- Συνολικά, το 45,9% των ατόμων με αναπηρία στην Ε.Ε το 2012, είχαν μόνο βασική εκπαίδευση, ενώ το 38,7% και 14,4% είχαν δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- Άλλο ένα ενδιαφέρον στοιχείο που έδειξε η έρευνα, ότι τα άτομα που εργάζονται είναι λιγότερο πιθανό να δηλώσουν κάποια αναπηρία, από όσους είναι οικονομικά ανενεργοί. Σε όλα τα κράτη, μέλη της Ε.Ε. τα χαμηλότερα ποσοστά αναπηρίας ήταν στους εργαζόμενους ανθρώπους.

---

6 <http://www.ameaplus.gr/%CF%84%CE%B1-%CE%B1%CE%BC%CE%B5%CE%B1-%CF%83%CE%B5-%CE%B1%CF%81%CE%B9%CE%B8%CE%BC%CE%BF%CF%8D%CF%82>

7 <http://www.noesi.gr/book/amea-kai-posoi-einai>

8 <http://www.ameaplus.gr/%CF%84%CE%B1-%CE%B1%CE%BC%CE%B5%CE%B1-%CF%83%CE%B5-%CE%B1%CF%81%CE%B9%CE%B8%CE%BC%CE%BF%CF%8D%CF%82>

- Επίσης, υψηλό ποσοστό ατόμων με αναπηρία, δήλωσε ότι δεν είναι σε θέση να ανταποκριθεί στην προσωπική του φροντίδα (μπάνιο, φαγητό, ντύσιμο) καθώς και στις δουλειές του σπιτιού (μαγείρεμα, χρήση τηλεφώνου, ψώνια).
- Το 2012 στην Ε.Ε., 43.1 εκατομμύρια άτομα με αναπηρία ηλικίας 15 ετών και άνω, δήλωσαν ότι αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην προσωπική τους φροντίδα με το ποσοστό των γυναικών να είναι ελαφρώς υψηλότερο από των αντρών: 12,4% και 8,2% αντίστοιχα.
- Όπως είναι αναμενόμενο, τα ποσοστά φαίνεται να αλλάζουν ανά ηλικία. Οι νεότερες ηλικίες έχουν χαμηλότερα ποσοστά, ενώ οι μεγαλύτερες υψηλότερα.
- Μεγαλύτερος ήταν και ο αριθμός των ατόμων που δήλωσε ότι αντιμετωπίζει προβλήματα στις δουλειές του σπιτιού, φτάνοντας συνολικά τα 49.6 εκατομμύρια.
- Και εδώ τα ποσοστά των γυναικών είναι ελαφρώς υψηλότερα σε σχέση με εκείνα των αντρών: 15,3% και 8,4% αντίστοιχα. Ενώ, όπως και στην προσωπική φροντίδα, τα ποσοστά αλλάζουν αυξητικά με την ηλικία.

Για το έτος 2014, ο αριθμός αυξήθηκε. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρώπη των 28) περίπου 44 εκατομμύρια άνθρωποι, ηλικίας 15 έως 64 ετών έχουν κάποιας μορφής αναπηρία, που συχνά τους εμποδίζει να συμμετέχουν πλήρως στην κοινωνία και την οικονομία<sup>9</sup>. Είτε στην αγορά εργασίας, στο εκπαιδευτικό σύστημα ή στους δείκτες της κοινωνικής ένταξης, η κατάσταση των ατόμων με αναπηρία στην Ευρώπη των 28 είναι λιγότερο ευνοϊκή από εκείνη των ατόμων δίχως αναπηρία. Τα άτομα με αναπηρία είχαν περιορισμένη πρόσβαση στην αγορά εργασίας στην Ευρώπη των 28 το 2011: ενώ το ποσοστό απασχόλησης των ατόμων ηλικίας 15 έως 64 ετών χωρίς αναπηρία ήταν 66,9%, το ποσοστό αυτό ήταν πολύ χαμηλότερο (47,3%) για τα άτομα με αναπηρία<sup>10</sup>. Παρόμοια κατάσταση για την πρόσβαση στην εκπαίδευση και τη διά βίου μάθηση στην Ευρώπη των 28: το ποσοστό συμμετοχής στην εκπαίδευση και την κατάρτιση των ατόμων χωρίς αναπηρία ηλικίας 25-64 ετών ήταν 9,8% το 2011, σε σύγκριση με 6,9% για τα άτομα με αναπηρία. Το χάσμα που υπάρχει μεταξύ ατόμων με αναπηρία και των ατόμων δίχως αναπηρία ήταν επίσης αξιοσημείωτο για την κοινωνική ένταξη: μόλις

9 <http://www.esaea.gr/pressoffice/press-releases/1679-stoixeia-eurostat-i-katastasi-ton-amea-stin-eyropi>

10 <http://www.esaea.gr/pressoffice/press-releases/1679-stoixeia-eurostat-i-katastasi-ton-amea-stin-eyropi>

πάνω από το 20% των ατόμων χωρίς αναπηρία σε άτομα ηλικίας 16 ετών και άνω το 2011 και σε 21,4% το 2013, για τα άτομα με αναπηρία βρίσκονταν σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, το ποσοστό αυτό ανήλθε σε σχεδόν 30% για τα άτομα με αναπηρία (29,9%) το 2013<sup>11</sup>.

Στην Ελλάδα, ο αριθμός των ατόμων με αναπηρίες, υπολογίζεται περίπου στο 1 εκατομμύριο. Δεν υπάρχει επίσημη απογραφή, τα στοιχεία, που προαναφέρθηκαν στηρίζονται σε ποσοστά της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας και των επίσημων φορέων του κράτους. Σημαντικό ποσοστό αυτού του πληθυσμού (35%) διαμένει στην Αττική. Στην περίπτωση που υπολογισθούν και τις δομές φιλοξενίας και φροντίδας ατόμων με αναπηρίες, η συγκέντρωση στην Αττική ανέρχεται στο 50%. Η πλειοψηφία των ατόμων με αναπηρίες είναι άτομα με νοητική στέρηση. Στο μεγαλύτερο ποσοστό τους, με βάση τα δεδομένα, κατοικούν στις μεγάλες αστικές πόλεις, δεδομένου ότι εκεί λειτουργούν Ειδικά Σχολεία (Νηπιαγωγεία, Δημοτικά), Κέντρα προκατάρτισης, εργαστήρια, Υπηρεσίες Κοινωνικών Παροχών, Φορείς Πρόνοιας, Ιατροπαιδαγωγικές υπηρεσίες, Νοσοκομεία κ.λπ.<sup>12</sup>

Με ανοιχτή επιστολή της η ΕΣΑμεΑ καταγγέλλει την απουσία στατιστικών και δεδομένων σχετιζόμενων με την αναπηρία και την επίπτωση αυτών στο σχεδιασμό δημοσίων πολιτικών και καταθέτει τις προτάσεις της για τη συμμόρφωση με τις επιταγές της νεότερης εθνικής και ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Ήδη κατά την διαβούλευση του νομοσχεδίου σύστασης της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) η Συνομοσπονδία είχε υποβάλλει συγκεκριμένες προτάσεις σχετικά με την αναγκαιότητα ανάπτυξης ειδικών δεικτών και την διενέργεια ερευνών εστιασμένων στην αναπηρία.

Τα άτομα με αναπηρία/ χρόνια πάθηση και οι οικογένειές τους αποτελούν «αόρατους» πολίτες που απουσιάζουν συστηματικά από τις πολιτικές και τους σχεδιασμούς όλων των υπουργείων και των περιφερειών, σε αντίθεση με άλλες ομάδες (μονογονεϊκές οικογένειες, Ρομά κ.λπ.) για τις οποίες - αν και μικρότερες πληθυσμιακά - υπάρχουν εκτενείς αναφορές βασισμένες σε έρευνες, δείκτες και συγκρίσιμα στοιχεία που επιτρέπουν την ανάπτυξη και παρακολούθηση συγκεκριμένων πολιτικών για την υποστήριξή τους.<sup>13</sup>

---

11 <http://www.esaea.gr/pressoffice/press-releases/1679-stoixeia-eurostat-i-katastasi-ton-amea-stin-eyropi>

12 <http://www.noesi.gr/book/amea-kai-posoi-einai>

13 [http://meallamatia.blogspot.gr/2013/06/blog-post\\_4.html](http://meallamatia.blogspot.gr/2013/06/blog-post_4.html)

Η έλλειψη αυτή στις σημερινές συνθήκες κρίσης είναι ιδιαίτερα αισθητή σε νευραλγικούς τομείς της ελληνικής πραγματικότητας, όπως η ανεργία και η φτώχεια. Έτσι στην παρουσίαση π.χ. στατιστικών δεικτών για την ανεργία, δεν υπήρξε και συνεχίζει να μην υπάρχει ούτε μία αναφορά για την ανεργία των ατόμων με αναπηρία, η οποία ακολούθως οδηγεί και στην απουσία στοχευμένων πολιτικών για την ένταξη τους στην αγορά εργασίας και στην απασχόληση. Ανάλογη είναι η έλλειψη δεικτών και στοιχείων για τη φτώχεια που είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την αναπηρία.

Το ποσοστό των ατόμων με αναπηρία ηλικίας 16 ετών και άνω που κινδυνεύουν από τη φτώχεια ή τον κοινωνικό αποκλεισμό είναι υψηλότερο από ό,τι σε μη ανάπηρα άτομα, σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρώπης των 28. Το 2013, οι μεγαλύτερες διαφορές μεταξύ του ποσοστού των ατόμων με αναπηρία και χωρίς αναπηρία ηλικίας 16 ετών και άνω σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού παρατηρήθηκαν στη Βουλγαρία (63,7% ατόμων με αναπηρία σε σύγκριση με το 44,1% των ατόμων δίχως αναπηρία άνθρωποι, ή 19,6 ποσοστιαίες μονάδες), ακολουθούμενη από το Βέλγιο (17,7 ποσοστιαίες μονάδες), στη Λιθουανία (16,3 ποσοστιαίες μονάδες), την Εσθονία (15,9 ποσοστιαίες μονάδες) και το Ηνωμένο Βασίλειο (15,0 ποσοστιαίες μονάδες). Αντίθετα, οι μικρότερες διαφορές καταγράφηκαν στην Ελλάδα (36,8% άτομα με αναπηρία σε σύγκριση με 34,5% για τα άτομα χωρίς αναπηρία, ή 2,3 ποσοστιαίες μονάδες), την Ισπανία (+3,7 εκατοστιαίες μονάδες), το Λουξεμβούργο (4,3 εκατοστιαίες μονάδες) και την Ιταλία (4,4 ποσοστιαίες μονάδες). Σε επίπεδο Ευρώπης των 28, η διαφορά μεταξύ ποσοστού ατόμων με αναπηρία (29,9%) και ατόμων δίχως αναπηρία (21,4%), 8,5 εκατοστιαίες μονάδες το 2013<sup>15</sup>.

---

14 <http://www.esaea.gr/pressoffice/press-releases/1679-stoixeia-eurostat-i-katastasi-ton-amea-stin-eyropi>

15 <http://www.esaea.gr/pressoffice/press-releases/1679-stoixeia-eurostat-i-katastasi-ton-amea-stin-eyropi>

**Πίνακας 24:** Ύπαρξη προβλήματος υγείας ή δυσκολίας για άτομα ηλικίας 15 - 64 ετών, κατά φύλο και ομάδες ηλικιών.

		Αντιμετωπίζουν πρόβλημα υγείας		Αντιμετωπίζουν Πρόβλημα δραστηριότητας		Αντιμετωπίζουν πρόβλημα υγείας και δραστηριότητας		Δεν αντιμετωπίζουν πρόβλημα υγείας ή δραστηριότητας		Σύνολο
		Πλήθος	% επί του συνόλου των ατόμων 15 - 64 ετών	Πλήθος	% επί του Συνόλου των ατόμων 15 - 64 ετών	Πλήθος	% επί του συνόλου των Ατόμων 15 - 64 ετών	Πλήθος	% επί του συνόλου των ατόμων 15 - 64 ετών	
Φύλο	Άνδρες	231.167	6,4	36.310	1,0	168.617	4,7	3.189.887	88,0	3.625.981
	Γυναίκες	223.329	6,2	53.865	1,5	200.317	5,6	3.127.187	86,8	3.604.698
Ομάδες	15-19 ετών	2.382	0,4	263	0,0	4.357	0,8	550.308	98,7	557.310
Ηλικιών	20-24 ετών	5.246	1,0	2.343	0,4	6.333	1,2	517.182	97,4	531.104
	25-29 ετών	8.733	1,2	2.120	0,3	11.884	1,7	696.480	96,8	719.217
	30-44 ετών	68.281	2,7	18.895	0,7	63.358	2,5	2.380.220	94,1	2.530.754
	45-64 ετών	369.853	12,8	66.554	2,3	283.002	9,8	2.172.884	75,1	2.892.293
Σύνολο		454.495	6,3	90.175	1,2	368.934	5,1	6.317.074	87,4	7.230.678

Πηγή: Eurostat

Από τα διαθέσιμα στοιχεία του Πίνακα 24 διαπιστώνεται ότι άτομα με προβλήματα υγείας ισοκατανέμονται ανάμεσα στα δύο φύλλα. Μικρότερα ποσοστά ατόμων με προβλήματα υγείας ή εκτέλεσης δραστηριοτήτων καταγράφονται σε ηλικίες μικρότερες των 45 ετών. Τα ποσοστά του πληθυσμού με προβλήματα υγείας ή εκτέλεσης δραστηριοτήτων κυμαίνονται από 0.4% έως 13% για το σύνολο του πληθυσμού.

## Κεφάλαιο 4: Άτομα διαβιούντα υπό κακές στεγαστικές συνθήκες

### 4.1. Ο προσδιορισμός των ατόμων που διαβιούν υπό κακές στεγαστικές συνθήκες

Για το έτος 2009, κατά τη Eurostat<sup>16</sup>, 30 εκατομμύρια άνθρωποι υπέφεραν από έλλειψη χώρου και επισφαλείς συνθήκες στέγασης στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, 2011). Η πρόσβαση σε αξιοπρεπή στέγαση μπορεί να θεωρηθεί ως μια βασική ανθρώπινη ανάγκη. Οι κακές συνθήκες στέγασης ορίζονται από τις ελλείψεις σε εξοπλισμό και αξιολογούνται από την κατάσταση του καταλύματος: κατεστραμμένη οροφή, έλλειψη μπάνιου / ντους και τουαλέτας, ή ακόμη πολύ σκοτεινές κατοικίες (Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, 2011).

Στα άτομα, που διαμένουν σε κακές συνθήκες στέγασης, εντάσσονται άτομα, που φιλοξενούνται σε καταλύματα έκτακτης ανάγκης, προσωρινά ή μεταβατικά, άτομα που προσωρινά στεγάζονται σε οικογενειακό περιβάλλον ή σε φίλους, άνθρωποι που αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν διάφορα ιδρύματα και που είναι άστεγοι, άτομα που απειλούνται με έξωση, ή ακόμη άτομα που ζουν σε ακατάλληλη ή μη ασφαλή κατοικία. Οι άστεγοι, που ζουν στο δρόμο, εκπροσωπούν την πλέον εμφανή και ακραία μορφή φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού (Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, 2011).

Δεν υπάρχει σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, κοινός λειτουργικός ορισμός των αστέγων: ο ορισμός αυτός διαφέρει σημαντικά από το ένα κράτος μέλος στο άλλο. Το φαινόμενο των αστέγων (homelessness) είναι μια πολύπλοκη και εξελικτική διαδικασία, εφόσον τα διάφορα άτομα ή ομάδες εισέρχονται στην κατηγορία των αστέγων και εξέρχονται από αυτήν για διαφορετικούς λόγους και αιτίες. Για παράδειγμα υπάρχουν άνδρες που ζουν μόνοι στους δρόμους, παιδιά και έφηβοι των

---

16

[http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product\\_details/publication?p\\_product\\_code=KS-SF-11-004](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=KS-SF-11-004).

δρόμων, νέοι που βγαίνουν από σωφρονιστικά ιδρύματα ανηλίκων, μόνες μητέρες που ζουν στο δρόμο, άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας όπως ο αλκοολισμός, τοξικομανείς, άτομα με ψυχολογικά/ψυχιατρικά προβλήματα, άστεγοι ηλικιωμένοι, άστεγες οικογένειες που ζουν στο δρόμο, άστεγοι από εθνοτικές μειονότητες όπως οι Ρομά ή άτομα με νομαδικό τρόπο ζωής, άστεγοι μετανάστες, άστεγοι αιτούντες άσυλο (πρόσφυγες), η δεύτερη γενιά των παιδιών του δρόμου των οποίων οι γονείς είναι άστεγοι (Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, 2011).

Πρακτικά, χρησιμοποιούνται οι ακόλουθες τέσσερις βασικές εννοιολογικές διαφοροποιήσεις: άστεγοι στον δρόμο, έλλειψη κατοικίας, επισφαλής στέγη και ανεπαρκής ή ακατάλληλη στέγη, οι οποίες όλες υποδηλώνουν την έλλειψη σπιτιού (Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, 2011).

## **4.2. Η ποσοτική αποτίμηση των ατόμων που διαβιούν υπό κακές στεγαστικές συνθήκες**

Καταγραφή του έτους 2009 από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης κατέγραψε 21.206 άτομα σε όλη την Ελλάδα στις ακόλουθες κατηγορίες: 1.627 άστεγοι στο δρόμο, 624 στερούμενοι κατοικίας, 8.801 σε επισφαλείς συνθήκες, 10.154 σε ακατάλληλη κατοικία (Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ, 2015).

Για το έτος 2011 η κατάσταση χειροτέρευσε λόγω της οικονομικής κρίσης (Πίνακας 25). 630 άτομα διαμένουν σε δημόσιους ή εξωτερικούς χώρους και 1923 άτομα αναζήτησαν διαμονή σε καταλύματα για άστεγους. Πληροφορίες σχετικά με άστεγους και τις διάφορες κατηγορίες, που προαναφέρθηκαν δεν βρέθηκαν στα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας.

Τα διαθέσιμα στοιχεία από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία αφορούσαν τις κανονικές κατοικίες και την κατάσταση διαβίωσης σε αυτές. Τα στοιχεία δείχνουν ότι υπάρχει και ένα τμήμα για εκείνο τον πληθυσμό, που δεν είναι άστεγος, που αντιμετωπίζει προβλήματα διαβίωσης εντός της κατοικίας του (Πίνακες 26, 27 και 28). Τα προβλήματα αυτά σχετίζονται με θέματα υγιεινής (ύπαρξη ή όχι λουτρού και σε ποια κατάσταση) και με θέματα σίτισης (ύπαρξη κουζίνας ή όχι και σε ποια κατάσταση).



**Πίνακας 25:** Καταγραφή της έλλειψης στέγης στη περιφέρεια Αθήνας.

Κατάσταση διαβίωσης	2011 (απογραφή)	2013 (έρευνα)
<b>Άστεγοι στο δρόμο</b>	<b>630</b>	<b>2.360</b>
<i>Διαμονή σε δημόσιους χώρους ή εξωτερικούς χώρους</i>		<i>1.200 – 2.360</i>
<b>Διαμονή σε καταλύματα για αστέγους</b>	<b>1923</b>	<b>4.532</b>
<b>Διαμονή σε ξενώνες για μετανάστες ή πρόσφυγες</b>		<b>2.124</b>
<i>Προσωρινή φιλοξενία σε κέντρα υποδοχής/φιλοξενίας προσφύγων/αιτούντων άσυλο</i>		<i>1.000</i>
<i>Μεταβατική υποστηριζόμενη φιλοξενία ευάλωτων προσφύγων</i>		<i>200</i>
<i>Στεγαστικά επιδόματα σε ευάλωτους πρόσφυγες (οικογένειες, ασυνόδευτα ανήλικα παιδιά)</i>		<i>924</i>
<b>Αποχώρηση από ιδρύματα</b>		<i>8.700</i>
<i>Εξιτήριο από σωφρονιστικά ιδρύματα – αποφυλακιστέοι χωρίς κατοικία</i>		<i>2.300</i>
<i>Εξιτήριο από ψυχιατρεία ή νοσοκομεία παρατεταμένη παραμονή λόγω έλλειψης κατοικίας</i>	<i>3.869</i>	<i>400</i>
<i>Άτομα άνω των 18 σε ιδρύματα παιδικής προστασίας / στέγες ανηλίκων χωρίς δυνατότητα αυτόνομης στέγασης</i>	<i>1.327</i>	
<i>Κέντρα κράτησης (μετανάστες χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα)</i>		<i>5.600</i>
<b>Διαμονή σε επισφαλείς συνθήκες στέγασης</b>		<b>500</b>
<b>Διαμονή υπό την απειλή έξωσης</b>		<b>15.000</b>
<b>Διαμονή υπό την απειλή βίας</b>		<b>200</b>
<b>Διαμονή σε προσωρινά/μη συμβατικά καταλύματα</b>	<b>944</b>	<b>7.950</b>
<b>Διαμονή σε ακατάλληλα καταλύματα</b>	<b>13.651</b>	
<b>Διαμονή σε συνωστισμό</b>		<b>822.741</b>
<b>Ακατάλληλη και ανεπαρκής (χείριστη στεγαστική συνθήκη)</b>		<b>93.820</b>

Πηγή: Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ, 2015

**Πίνακας 26:** Απογραφή Πληθυσμού-Κατοικιών 2011. Κανονικές κατοικίες κατά κατάσταση κατοικίας (κατοικούμενες, κενές), διαθεσιμότητα λουτρού.

Περιγραφή / Ύδρευση	Κανονικές κατοικίες				Κατοικούμενες κατοικίες				Κενές κατοικίες			
	Σύνολο	Υπάρχει λουτρό μέσα στην κατοικία	Υπάρχει λουτρό έξω από την κατοικία	Δεν υπάρχει λουτρό ή ντους	Σύνολο	Υπάρχει λουτρό μέσα στην κατοικία	Υπάρχει λουτρό έξω από την κατοικία	Δεν υπάρχει λουτρό ή ντους	Σύνολο	Υπάρχει λουτρό μέσα στην κατοικία	Υπάρχει λουτρό έξω από την κατοικία	Δεν υπάρχει λουτρό ή ντους
<b>ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ</b>	<b>6.371.901</b>	<b>6.067.241</b>	<b>195.015</b>	<b>109.645</b>	<b>4.122.088</b>	<b>4.012.728</b>	<b>103.575</b>	<b>5.785</b>	<b>2.249.813</b>	<b>2.054.513</b>	<b>91.440</b>	<b>103.860</b>
<b>ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ</b>												
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ (Έδρα: Θεσσαλονίκη,η)</b>												
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ (Έδρα: Κομοτηνή,η)</b>	340.085	318.349	12.732	9.004	234.752	224.970	8.309	1.473	105.333	93.379	4.423	7.531
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Έδρα: Θεσσαλονίκη,η)</b>	1.074.242	1.045.971	18.584	9.687	713.252	701.381	11.355	516	360.990	344.590	7.229	9.171
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΗΠΕΙΡΟΥ - ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Έδρα: Ιωάννινα,τα)</b>												
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Έδρα: Κοζάνη,η)</b>	159.230	152.267	3.245	3.718	103.936	102.093	1.700	143	55.294	50.174	1.545	3.575
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ (Έδρα: Ιωάννινα,τα)</b>	204.577	189.924	10.167	4.486	128.017	122.713	4.975	329	76.560	67.211	5.192	4.157
<b>ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ</b>												
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Έδρα: Λάρισα,η)</b>												
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (Έδρα: Λάρισα,η)</b>	395.842	368.442	18.265	9.135	263.093	252.578	9.897	618	132.749	115.864	8.368	8.517

<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Έδρα: Λαμία,η)</b>	357.934	334.811	15.983	7.140	199.700	190.423	8.844	433	158.234	144.388	7.139	6.707
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ, ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΙΟΝΙΟΥ (Έδρα: Πάτραι,αι)</b>												
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ (Έδρα: Κέρκυρα,η)</b>	160.106	152.420	3.428	4.258	80.515	78.737	1.690	88	79.591	73.683	1.738	4.170
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Έδρα: Πάτραι,αι)</b>	388.791	362.461	17.780	8.550	240.541	230.250	9.792	499	148.250	132.211	7.988	8.051
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ (Έδρα: Τρίπολις,η)</b>	410.109	372.919	25.101	12.089	211.723	199.607	11.602	514	198.386	173.312	13.499	11.575
<b>ΑΤΤΙΚΗ</b>												
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ (Έδρα: Αθήναι,αι)</b>												
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ (Έδρα: Αθήναι,αι)</b>	2.118.743	2.094.127	12.022	12.594	1.509.685	1.503.058	6.366	261	609.058	591.069	5.656	12.333
<b>ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ, ΚΡΗΤΗ</b>												
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΙΓΑΙΟΥ (Έδρα: Πειραιεύς,ο)</b>												
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (Έδρα: Μυτιλήνη,η)</b>	151.332	133.191	9.781	8.360	79.347	75.172	3.954	221	71.985	58.019	5.827	8.139
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (Έδρα: Ερμούπολις,η)</b>	229.667	210.786	11.136	7.745	116.383	111.484	4.677	222	113.284	99.302	6.459	7.523
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΡΗΤΗΣ (Έδρα: Ηράκλειον,το)</b>												
<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ (Έδρα: Ηράκλειον,το)</b>	381.243	331.573	36.791	12.879	241.144	220.262	20.414	468	140.099	111.311	16.377	12.411

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, 2011

**Πίνακας 27:** Απογραφή Πληθυσμού-Κατοικιών 2011. Κανονικές κατοικίες κατά κατάσταση κατοικίας (κατοικούμενες, κενές), διαθεσιμότητα κουζίνας.

	Σύνολο	κουζίνα > 4 μ <sup>2</sup>	κουζίνα < 4 μ <sup>2</sup>	Δεν έχει κουζίνα	Διευκολύνσεις μαγειρέματος παρεχόμενες σε άλλο χώρο	Σύνολο	κουζίνα > 4 μ <sup>2</sup>	κουζίνα < 4 μ <sup>2</sup>	Δεν έχει κουζίνα	Διευκολύνσεις μαγειρέματος παρεχόμενες σε άλλο χώρο	Σύνολο	Έχει κουζίνα > 4 μ <sup>2</sup>	Έχει κουζίνα μικρότερη των 4 μ <sup>2</sup>	Δεν έχει κουζίνα	Διευκολύνσεις μαγειρέματος παρεχόμενες σε άλλο χώρο
<b>ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ</b>	<b>6.371.901</b>	<b>4.354.643</b>	<b>1.817.712</b>	<b>69.818</b>	<b>129.728</b>	<b>4.122.088</b>	<b>2.988.026</b>	<b>1.054.242</b>	<b>10.129</b>	<b>69.691</b>	<b>2.249.813</b>	<b>1.366.617</b>	<b>763.470</b>	<b>59.689</b>	<b>60.037</b>
<b>ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ</b>															
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ (Έδρα: Θεσσαλονίκη,η)</b>															
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ (Έδρα: Κομοτηνή,η)	340.085	212.469	106.412	5.575	15.629	234.752	153.649	68.870	1.643	10.590	105.333	58.820	37.542	3.932	5.039
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Έδρα: Θεσσαλονίκη,η)	1.074.242	717.898	334.728	7.297	14.319	713.252	509.039	195.701	767	7.745	360.990	208.859	139.027	6.530	6.574
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΗΠΕΙΡΟΥ - ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Έδρα: Ιωάννινα,τα)</b>															
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Έδρα: Κοζάνη,η)	159.230	116.465	37.721	2.072	2.972	103.936	79.343	22.567	268	1.758	55.294	37.122	15.154	1.804	1.214
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ (Έδρα: Ιωάννινα,τα)	204.577	138.741	57.753	2.739	5.344	128.017	92.432	32.588	414	2.583	76.560	46.309	25.165	2.325	2.761
<b>ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ</b>															
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Έδρα: Λάρισα,η)</b>															
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (Έδρα: Λάρισα,η)	395.842	263.597	119.339	4.617	8.289	263.093	186.192	71.785	819	4.297	132.749	77.405	47.554	3.798	3.992
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Έδρα: Λαμία,η)	357.934	233.806	110.242	4.608	9.278	199.700	140.677	54.522	910	3.591	158.234	93.129	55.720	3.698	5.687

ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ, ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΙΟΝΙΟΥ (Έδρα: Πάτραι,αι)															
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ (Έδρα: Κέρκυρα,η)	160.106	103.677	50.050	3.221	3.158	80.515	57.649	21.417	251	1.198	79.591	46.028	28.633	2.970	1.960
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Έδρα: Πάτραι,αι)	388.791	272.274	104.526	4.111	7.880	240.541	179.076	57.477	627	3.361	148.250	93.198	47.049	3.484	4.519
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ (Έδρα: Τρίπολις,η)	410.109	284.307	110.534	7.059	8.209	211.723	158.169	49.742	613	3.199	198.386	126.138	60.792	6.446	5.010
ΑΤΤΙΚΗ															
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ (Έδρα: Αθήναι,αι)															
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ (Έδρα: Αθήναι,αι)	2.118.743	1.505.874	575.394	10.758	26.717	1.509.685	1.117.703	373.410	1.204	17.368	609.058	388.171	201.984	9.554	9.349
ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ, ΚΡΗΤΗ															
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΙΓΑΙΟΥ (Έδρα: Πειραιεύς,ο)															
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (Έδρα: Μυτιλήνη,η)	151.332	102.151	41.205	3.826	4.150	79.347	58.439	18.777	321	1.810	71.985	43.712	22.428	3.505	2.340
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (Έδρα: Ερμούπολις,η)	229.667	149.628	66.203	4.768	9.068	116.383	82.837	28.885	605	4.056	113.284	66.791	37.318	4.163	5.012
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΡΗΤΗΣ (Έδρα: Ηράκλειον,το)															
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ (Έδρα: Ηράκλειον,το)	381.243	253.756	103.605	9.167	14.715	241.144	172.821	58.501	1.687	8.135	140.099	80.935	45.104	7.480	6.580

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

**Πίνακας 28:** Κατανομή αστέγων κατά ομάδες ηλικίας.

Περιγραφή / Φύλο και ομάδες ηλικιών	Σύνολο πληθυσμού	Άστεγοι			Μη δυνάμενοι να καταταγούν σε κατοικίες, συλλογικά καταλύματα ή άστεγους
		Σύνολο	Ζουν σε καταλύματα αστέγων	Ζουν στον δρόμο	
<b>ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ</b>	<b>10816286</b>	<b>3381</b>	<b>2093</b>	<b>1288</b>	<b>128989</b>
00-09	1049839	575	508	67	8446
10-19	1072705	594	444	150	10667
20-29	1350868	899	374	525	24871
30-39	1635304	573	283	290	20914
40-49	1581095	345	172	173	15958
50-59	1391854	166	115	51	15750
60-69	1134045	146	125	21	13110
70-79	1017242	49	44	5	11096
80+	583334	34	28	6	8177
<b>Άρρενες</b>	<b>5303223</b>	<b>2325</b>	<b>1192</b>	<b>1133</b>	<b>63038</b>
00-09	537220	252	223	29	4318
10-19	552173	469	332	137	5323
20-29	696744	661	176	485	12567
30-39	827542	407	145	262	11489
40-49	781112	265	107	158	8464
50-59	677018	125	83	42	7762
60-69	543421	108	92	16	5995
70-79	456247	26	24	2	4628
80+	231746	12	10	2	2492
<b>Θήλειες</b>	<b>5513063</b>	<b>1056</b>	<b>901</b>	<b>155</b>	<b>65951</b>
00-09	512619	323	285	38	4128
10-19	520532	125	112	13	5344
20-29	654124	238	198	40	12304
30-39	807762	166	138	28	9425
40-49	799983	80	65	15	7494
50-59	714836	41	32	9	7988
60-69	590624	38	33	5	7115
70-79	560995	23	20	3	6468
80+	351588	22	18	4	5685

Πηγή: Απογραφή 2011 – Εθνική Στατιστική Υπηρεσία - <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM05/>

**Πίνακας 29:** Γεωγραφική κατανομή αστέγων.

Περιγραφή / Φύλο και ομάδες ηλικιών	Σύνολο πληθυσμού	Άστεγοι			Μη δυνάμενοι να καταταγούν σε κατοικίες, συλλογικά καταλύματα ή άστεγους
		Σύνολο	Ζουν σε καταλύματα αστέγων	Ζουν στον δρόμο	
<b>ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ</b>	<b>10816286</b>	<b>3381</b>	<b>2093</b>	<b>1288</b>	<b>128989</b>
<b>ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ</b>					
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ (Έδρα: Θεσσαλονίκη,η)</b>					
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ (Έδρα: Κομοτηνή,η)	608182	6	6	0	5028
<b>ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ</b>					
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ (Έδρα: Θεσσαλονίκη,η)</b>					
Άρρενες	299643	5	5	0	2500
Θήλεις	308539	1	1	0	2528
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Έδρα: Θεσσαλονίκη,η)	1882108	77	11	66	17505
Άρρενες	912693	56	4	52	8234
Θήλεις	969415	21	7	14	9271
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΗΠΕΙΡΟΥ - ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Έδρα: Ιωάννινα,τα)</b>					
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Έδρα: Κοζάνη,η)	283689	1	1	0	2840
Άρρενες	141779	1	1	0	1340
Θήλεις	141910	0	0	0	1500
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ (Έδρα: Ιωάννινα,τα)	336856	623	52	571	4222
Άρρενες	165775	604	51	553	1979
Θήλεις	171081	19	1	18	2243
<b>ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ</b>					
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Έδρα: Λάρισα,η)</b>					
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (Έδρα: Λάρισα,η)	732762	26	26	0	11491
Άρρενες	362194	25	25	0	5697
Θήλεις	370568	1	1	0	5794
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Έδρα: Λαμία,η)	547390	0	0	0	6853
Άρρενες	277475	0	0	0	3464
Θήλεις	269915	0	0	0	3389
<b>ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ, ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΙΟΝΙΟΥ (Έδρα: Πάτρα,αι)</b>					

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ (Έδρα: Κέρκυρα,η)	207855	0	0	0	2057
Άρρενες	102400	0	0	0	1094
Θήλεις	105455	0	0	0	963
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Έδρα: Πάτρα,αι)	679796	18	0	18	8508
Άρρενες	339310	10	0	10	4102
Θήλεις	340486	8	0	8	4406
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ (Έδρα: Τρίπολις,η)	577903	2	0	2	6677
Άρρενες	291777	2	0	2	3225
Θήλεις	286126	0	0	0	3452
ΑΤΤΙΚΗ					
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ (Έδρα: Αθήναι,αι)					
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ (Έδρα: Αθήναι,αι)	3828434	2553	1923	630	51540
Άρρενες	1845663	1554	1039	515	25379
Θήλεις	1982771	999	884	115	26161
ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ, ΚΡΗΤΗ					
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΙΓΑΙΟΥ (Έδρα: Πειραιεύς,ο)					
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (Έδρα: Μυτιλήνη,η)	199231	34	34	0	2530
Άρρενες	99984	32	32	0	1218
Θήλεις	99247	2	2	0	1312
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (Έδρα: Ερμούπολις,η)	309015	0	0	0	3525
Άρρενες	155865	0	0	0	1844
Θήλεις	153150	0	0	0	1681
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΡΗΤΗΣ (Έδρα: Ηράκλειον,το)					
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ (Έδρα: Ηράκλειον,το)	623065	41	40	1	6213
Άρρενες	308665	36	35	1	2962
Θήλεις	314400	5	5	0	3251

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία – Απογραφή 2011, <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM05/>



Οι περισσότεροι άστεγοι καταγράφονται στην Αττική για το έτος 2011 (Πίνακας 29). Από αυτούς η πλειοψηφία βρίσκεται σε καταλύματα για άστεγους και όχι στο δρόμο. Όμως οι αριθμοί είναι κατά πολύ μεγαλύτεροι για εκείνους, που είναι «μη δυνάμενοι να καταταγούν σε κατοικίες, συλλογικά καταλύματα ή άστεγοι».

Στοιχεία για την κατανομή των αστέγων και των άλλων κατηγοριών κατά φύλλο, επάγγελμα, μορφωτικό επίπεδο δεν βρέθηκαν.

## Επίλογος

Οι ανάγκες για κοινωνική πρόνοια στην Ελλάδα ολοένα και αυξάνονται κυρίως λόγω της δυσχερούς οικονομικής κατάστασης, που βιώνει η χώρα τα τελευταία χρόνια. Η αδυναμία του κράτους να ανταποκριθεί στις ανάγκες των περισσότερο ευπαθών ομάδων, οι οποίες αντιμετώπιζαν δυσκολίες και πριν την οικονομική κρίση μεγεθύνθηκε. Αυτό παρατηρήθηκε:

Α) στους άνεργους. Από τους εγγεγραμμένους στον ΟΑΕΕ ποσοστό μικρότερο από 40% επιδοτείται. Για τα άτομα όλων των μορφωτικών επιπέδων παρατηρούνται σημαντικά ποσοστά ανεργίας, ενώ οι γυναίκες άνεργοι είναι περισσότερες από τους άντρες.

Β) στις μονογονεϊκές οικογένειες. Ο μικρότερος αριθμός τέτοιου τύπου οικογενειών σε σχέση με εκείνον που αφορά γονείς, που είναι παντρεμένοι ή συμβιώνουν υποδηλώνει την έλλειψη στήριξης τους από το κράτος, εκτός ίσως από το γεγονός ότι ακόμη υπάρχουν στερεότυπα και τέτοιου είδους οικογένειες δεν είναι πλήρως αποδεκτές από την ελληνική κοινωνία (μεγαλύτερος αριθμός παρατηρήθηκε στην πρωτεύουσα και πολύ μικρότερος στις περιφέρειες και ειδικά σε εκείνες με κλειστές κοινωνίες, όπως είναι τα νησιά).

Γ) στα ΑμΕΑ. Η έλλειψη στοιχείων συνηγορεί στο γεγονός ότι πρόκειται για μία κοινωνική ομάδα, η οποία ενώ χρειάζεται την κοινωνική πρόνοια για την στήριξη της είναι σχεδόν ανύπαρκτη για την πολιτεία. Δεν υπάρχουν επίσημα στοιχεία για τον αριθμό αυτών των ατόμων και πολύ περισσότερο για τον αριθμό αυτών των ατόμων, που τυγχάνουν κάποιου είδους υποστήριξης από την πολιτεία.

Δ) άτομα διαβιούντα υπό κακές στεγαστικές συνθήκες. Δεν υπάρχουν λεπτομερή στοιχεία, ούτε για τους λόγους, που περιήλθαν σε αυτή την κατάσταση, ούτε για το μορφωτικό τους επίπεδο. Επίσης δεν υπάρχουν στοιχεία για το είδος και το μέγεθος της στήριξης, που η πολιτεία προσφέρει.

Η δυσκολία εύρεσης στοιχείων, δεν σημαίνει ότι το πρόβλημα δεν υπάρχει, αλλά υποδεικνύει την αδυναμία της πολιτείας να το αναγνωρίσει και να το αντιμετωπίσει. Απαιτείται σχεδιασμός, οργάνωση και σωστή διεύθυνση πόρων, για τα οποία οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να μεριμνήσουν. Η αποτελεσματική αντιμετώπιση

των προβλημάτων, η οικονομική ενίσχυση και η παροχή υπηρεσιών προς τις τέσσερις κοινωνικές ομάδες, που μελετήθηκαν απαιτεί σωστή και πλήρη καταγραφή στοιχείων και χαρακτηριστικών που θα οδηγήσει στο σωστό σχεδιασμό και κατανομή πόρων της κοινωνικής πολιτικής της χώρας.

## Πηγές

### Πρωτογενείς πηγές δεδομένων

Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), <http://www.statistics.gr/>

Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), <http://www.oaed.gr/>

### Ηλεκτρονικές Πηγές

«Αυξάνεται η ανεργία στην Πελοπόννησο»,

<http://www.arcadiaportal.gr/news/auksanetai-i-anergia-stin-peloponniso>

ΟΑΕΔ, 2016,

[http://www.oaed.gr/documents/10195/1214552/%CE%A3%CE%A5%CE%93%CE%9A%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%A1%CE%A9%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A3+%CE%A0%CE%99%CE%9D%CE%91%CE%9A%CE%91%CE%A3+%CE%95%CE%93%CE%93%CE%95%CE%93%CE%A1%CE%91%CE%9C%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%97%CE%A3+%CE%91%CE%9D%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%99%CE%91%CE%A3+%CE%93%CE%99%CE%91+%CE%A4%CE%9F++%CE%95%CE%A4%CE%9F%CE%A3+2011+\\_2\\_.pdf/ed09bf2c-df60-4c94-81b3-05d488efff80](http://www.oaed.gr/documents/10195/1214552/%CE%A3%CE%A5%CE%93%CE%9A%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%A1%CE%A9%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A3+%CE%A0%CE%99%CE%9D%CE%91%CE%9A%CE%91%CE%A3+%CE%95%CE%93%CE%93%CE%95%CE%93%CE%A1%CE%91%CE%9C%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%97%CE%A3+%CE%91%CE%9D%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%99%CE%91%CE%A3+%CE%93%CE%99%CE%91+%CE%A4%CE%9F++%CE%95%CE%A4%CE%9F%CE%A3+2011+_2_.pdf/ed09bf2c-df60-4c94-81b3-05d488efff80)

«ΑμεΑ: Τι και πόσοι είναι;», <http://www.noesi.gr/book/amea-kai-posoi-einai>

“Ο δείκτης πολιτισμού μιας χώρας φαίνεται από τον τρόπο που συμπεριφέρεται στα άτομα με αναπηρία”,

[http://www.kinapsi.gr/index.php?option=com\\_k2&id=10\\_acb196f260908759bf508a8e8bf690a3&lang=en&task=download&view=item](http://www.kinapsi.gr/index.php?option=com_k2&id=10_acb196f260908759bf508a8e8bf690a3&lang=en&task=download&view=item)

«Ορισμός - Είδη Αναπηρίες», <http://www.amea-amyntaio.gr/index2.php?id=31>

«ΑμεΑ & Στατιστικά» , <http://www.ameaplus.gr/%CF%84%CE%B1-%CE%B1%CE%BC%CE%B5%CE%B1-%CF%83%CE%B5-%CE%B1%CF%81%CE%B9%CE%B8%CE%BC%CE%BF%CF%8D%CF%82>

«Στοιχεία Eurostat - Η κατάσταση των ΑμεΑ στην Ευρώπη»,

<http://www.esaea.gr/pressoffice/press-releases/1679-stoixeia-eurostat-i-katastasi-ton-amea-stin-eyropi>

«ΑΟΡΑΤΑ ΤΑ ΑΜΕΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ»,

[http://meallamatia.blogspot.gr/2013/06/blog-post\\_4.html](http://meallamatia.blogspot.gr/2013/06/blog-post_4.html)

Eurostat,

[http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product\\_details/publication?p\\_product\\_code=KS-SF-11-004](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=KS-SF-11-004).

## Βιβλιογραφία

Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών – Ινστιτούτο Κοινωνικής Πολιτικής. (2007). Διαστάσεις του κοινωνικού αποκλεισμού των μονογονεϊκών οικογενειών στην Ελλάδα. Συγγραφείς: Ηλίας Κικίλιας, Όλγα Παπαλιού, Εύη Φαγαδάκη. Βρίσκεται στη διεύθυνση: <https://carnagio.files.wordpress.com/2009/04/cebaceadcebdcf84cf81cebfcebacebfceb9cebdcf89cebdcceb9cebdcf8eacebdceb5cf81ceb5cf85cebdcf8eacebdcebcbcebfcebdcfbceb3cebfcebdcceb5ceb1.pdf>

ΕΛΙΑΜΕΠ. (2015). Κοινωνικές Επιπτώσεις της Κρίσης: Δεδομένα, Προκλήσεις και Αντιμετώπιση. Βρίσκεται στη διεύθυνση: <http://crisisobs.gr/wp-content/uploads/2015/03/%CE%A5%CE%A0%CE%9F%CE%9C%CE%9D%CE%97%CE%9C%CE%91-%CE%A0%CE%B1%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B7%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%AF%CE%BF%CF%85-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%82-%CE%92%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%AE-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AE%CE%BD%CF%89%CE%BD-%CE%9A%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CE%95%CF%80%CE%B9%CF%80%CF%84%CF%8E%CF%83%CE%B5%CE>

%B9%CF%82-%CF%84%CE%B7%CF%82-  
%CE%9A%CF%81%CE%AF%CF%83%CE%B7%CF%82-  
%CE%94%CE%B5%CE%B4%CE%BF%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B1-  
%CE%A0%CF%81%CE%BF%CE%BA%CE%BB%CE%AE%CF%83%CE%B5%CE%  
E%B9%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-  
%CE%91%CE%BD%CF%84%CE%B9%CE%BC%CE%B5%CF%84%CF%8E%CF%  
%80%CE%B9%CF%83%CE%B7.pdf

Ελληνική Δημοκρατία, Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία. (2014). Απογραφή Πληθυσμού – κατοικιών 2011. Δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά του Μόνιμου Πληθυσμού της Χώρας σύμφωνα με την αναθεώρηση των αποτελεσμάτων της Απογραφής Πληθυσμού-Κατοικιών 2011 στις 20/3/2014. Βρίσκεται στη διεύθυνση:

[http://www.statistics.gr/documents/20181/1210503/A1602\\_SAM01\\_DT\\_DC\\_00\\_2011\\_03\\_F\\_GR.pdf/e1ac0b1c-8372-4886-acb8-d00a5a68aabe](http://www.statistics.gr/documents/20181/1210503/A1602_SAM01_DT_DC_00_2011_03_F_GR.pdf/e1ac0b1c-8372-4886-acb8-d00a5a68aabe)

Ελληνική Δημοκρατία, Ελληνική Στατιστική Αρχή. Γενική Διεύθυνση Στατιστικών Ερευνών – Διεύθυνση Στατιστικών Πληθυσμού και αγοράς εργασίας – Τμήμα Ειδικών Ερευνών Νοικοκυριών. Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2011 – Κωδικοί ειδών και υπηρεσιών, χαρακτηριστικών του Νοικοκυριού και της κατοικίας, εισοδημάτων, νόμων και χωρών. Βρίσκεται στη διεύθυνση:  
<http://www.statistics.gr/documents/20181/985004/%CE%9A%CF%89%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%AF+%CE%A7%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%BA%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD+%CF%84%CE%BF%CF%85+%CE%9D%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BA%CF%85%CF%81%CE%B9%CE%BF%CF%8D%2C+%CF%84%CE%B7%CF%82+%CE%9A%CE%B1%CF%84%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%AF%CE%B1%CF%82+%CE%BA%CE%B1%CE%B9+%CF%84%CF%89%CE%BD+%CE%95%CE%B9%CF%83%CE%BF%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%AC%CF%84%CF%89%CE%BD+%28+2011+%29/6b95a50f-0cf1-4dac-9103-5fc6967505b4?version=1.0>

Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (2011). SOC/408 - Το πρόβλημα των αστέγων, ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Το πρόβλημα των αστέγων» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας) Βρυξέλλες, 27 Οκτωβρίου 2011. Βρίσκεται στη διεύθυνση: [https://webapi.eesc.europa.eu/documentsanonymous/ces1592-2011\\_ac\\_el.doc](https://webapi.eesc.europa.eu/documentsanonymous/ces1592-2011_ac_el.doc)

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. (1985). Νόμος υπ' αριθμό 1545 – Εθνικό Σύστημα προστασίας από την ανεργία και άλλες διατάξεις. Βρίσκεται στη διεύθυνση: <http://www.synigoros-solidarity.gr/solidarity/assets/uploads/2015/11/N-1545-1985.pdf>

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. (1985). Νόμος υπ' αριθμό 1566 – Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις. Αθήνα, 30 Σεπτεμβρίου 1985, Τεύχος πρώτο, Αριθμός φύλλου 167. Βρίσκεται στη διεύθυνση: <http://www.disabled.gr/gr-arts/n1566.html> (Ημερομηνία πρόσβασης: 07/07/04)] και [http://dipe.kav.sch.gr/wp-content/uploads/2014/12/N\\_1566\\_1985.pdf](http://dipe.kav.sch.gr/wp-content/uploads/2014/12/N_1566_1985.pdf)

Ινστιτούτο εργασίας ΓΣΕΕ. (2016). Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση – Ετήσια έκθεση 2016. Βρίσκεται στη διεύθυνση: [http://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2016/03/ETHSIA\\_EKTHESI\\_2016\\_FINAL.pdf](http://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2016/03/ETHSIA_EKTHESI_2016_FINAL.pdf)

Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ. (2015). Κοινωνική επισφάλεια και έλλειψη στέγης στην Αθήνα Διαδρομές αποκλεισμού και ένταξης - Μελέτες (Studies) / 39. Συγγραφείς: Βασίλης Αράπογλου, Κώστας Γκούνης, Δήμητρα Σιάτιτσα, Δήμητρα Σουλελέ . Βρίσκεται στη διεύθυνση: <http://courses.arch.ntua.gr/fsr/146438/MELETH-39-1.pdf>

Κοινοφελές Ίδρυμα Ιωάννη Σ. Λάτση. (2014). Αλληλέγγυες Κοινωνικές Δομές και Πρακτικές στον Αστικό Ιστό: Νέες Μορφές Πολιτειότητας στην Αθήνα της Κρίσης. Βρίσκεται στη διεύθυνση: [http://www.latsis-foundation.org/content/actions/action\\_273/inline/eng/actionInline\\_273\\_554c821a338e9.pdf](http://www.latsis-foundation.org/content/actions/action_273/inline/eng/actionInline_273_554c821a338e9.pdf)

Μπούτσιου Στ., Σαράφης Π. (2013). Νοτιοευρωπαϊκό μοντέλο κράτους πρόνοιας και οικονομική κρίση. Διεπιστημονική Φροντίδα Υγείας (2013) Τόμος 5, Τεύχος 4, 147-161 ISSN 1791 – 9649. Βρίσκεται στη διεύθυνση:

<http://www.inhealthcare.gr/download/el/article/notioeuropaiko-montelo-kratous-pronoias-kai-oikonomiki-krisi.pdf>

Ο Συνήγορος του πολίτη. (2007). Παροχές Ανεργίας: Δικαιώματα των Ανέργων και Λειτουργία των Υπηρεσιών του ΟΑΕΔ. Βρίσκεται στη διεύθυνση: [http://www.synigoros.gr/resources/ee\\_gia\\_anergia\\_14607.pdf](http://www.synigoros.gr/resources/ee_gia_anergia_14607.pdf)

ΟΑΕΔ. (2011<sup>α</sup>). Έκθεση Α' Εξαμήνου 2011, «Οι εξελίξεις στην εγγεγραμμένη ανεργία και τις ροές της μισθωτής απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα». Βρίσκεται στη διεύθυνση: [http://prev.oaed.gr/images/statistika/a\\_exam\\_11.pdf](http://prev.oaed.gr/images/statistika/a_exam_11.pdf)

ΟΑΕΔ. (2011<sup>β</sup>). Έκθεση Β' Εξαμήνου 2011, «Οι εξελίξεις στην εγγεγραμμένη ανεργία και τις ροές της μισθωτής απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα». Βρίσκεται στη διεύθυνση: [http://prev.oaed.gr/images/statistika/b\\_exam\\_11.pdf](http://prev.oaed.gr/images/statistika/b_exam_11.pdf)

Υπουργείο Εσωτερικών, Γενική Γραμματεία Ισότητας. (2007). Μονογονεϊκή οικογένεια. Βρίσκεται στη διεύθυνση: [http://www.isotita.gr/var/uploads/PUBLICATIONS/monogoneikh\\_entypo\\_050208.pdf](http://www.isotita.gr/var/uploads/PUBLICATIONS/monogoneikh_entypo_050208.pdf)